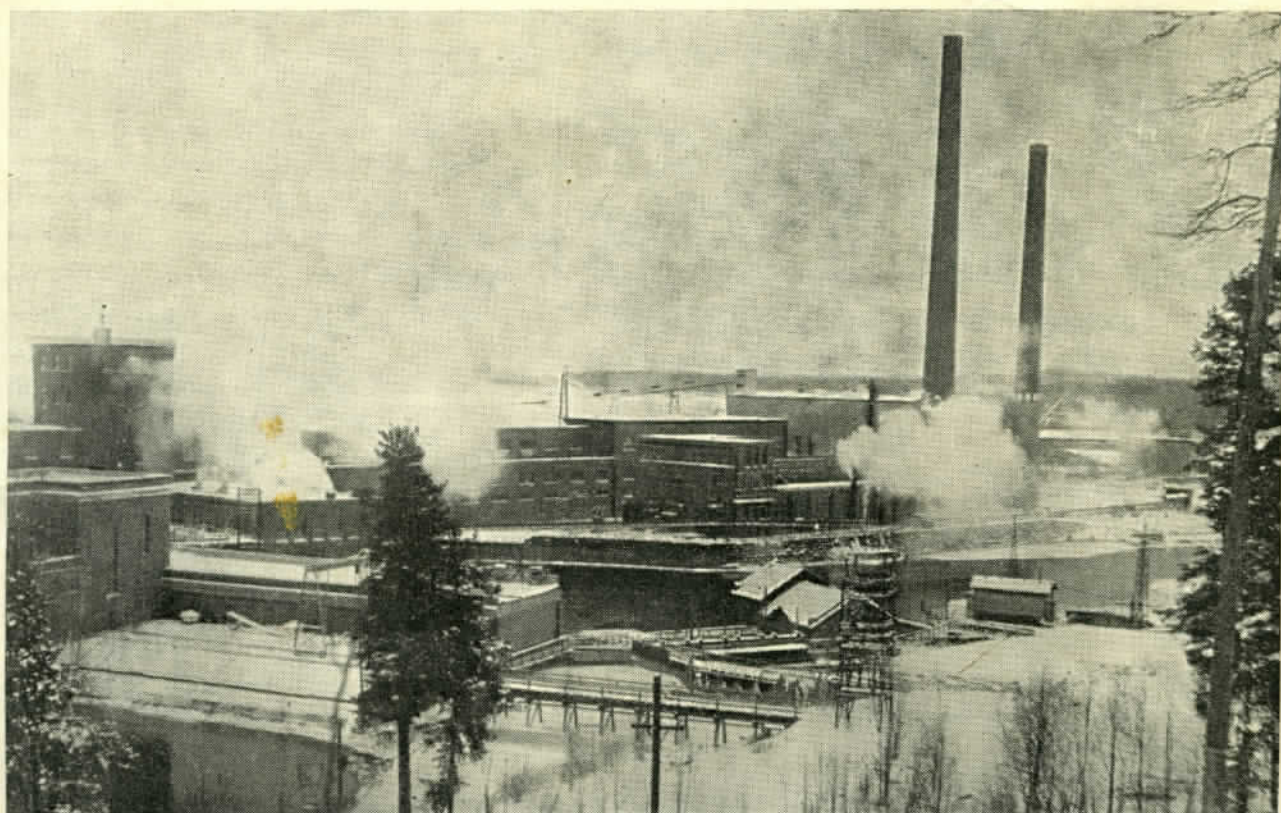

K Y M I - YHTYMÄ

N:o 1. 1947

Talvinen kuva Voikaan tehtailta.

KOUQU
S KOTI

05.1

KYM

TURVALLISUUS TYÖSSÄ — VARMUUS TALOUDESSA!

OLETKO HUOLEHTINUT, ETTÄ HENKILÖKOHTAISET SUOJA-
LAITTEESI OVAT KÄYTTÖKUNNOSSA? — KÄYTÄ NIITÄ!

N:o 1 · 1947.

Seitsemäs vuosikerta.

Meistä itsestämme se riippuu!

Viimeksi kuluneina vuosina iskulauseita on käytetty niin paljon väärin, että ne ovat menettäneet makunsa. Mutta aina on poikkeuksia.

Kun ennen joulua ilmestyi näkyviin tunnus, jossa lyhyesti ja ytimekkäästi sanottiin: "1947 tarvitaan juuri sinun sisuasiasi!" — niin luultavasti monikin jäi miettimään.

Sisua... Eikö sitä ole tarvittu tässä maassa aina? Siitä lähtien, kun esi-isämme tämän maankolkan itselleen valitsivat?

Totta kyllä. Sisua on tarvittu peltöjen sulina pitämiseen, aapisen puuhun veistämiseen, menneen polven perinnön vaalimiseen ja kartuttamiseen. Ilman työtä, kovaa työtä, ei tässä maassa ole millään alalla saatu mitään aikaan.

Miksi siis tänä vuonna aivan erityisesti suomalaisen sisuun vedotaan?

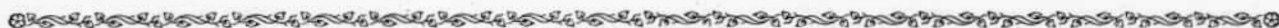
Siksi, vastaavat ne, jotka asiantuntijoina katsovat maan asioita laajemmasta näkökulmasta kuin me tavalliset kansalaiset, että maamme talous ilmeisesti joutuu tänä vuonna käännekohtaan. Kahden viime vuoden ponnistuksin olemme rakentaneet talouskoneiston, joka tekee meille mahdolliseksi suoriutua suurista sitoumuksistamme, nimenomaan sotakorvauksista. Meidän ei siis enää ole pakko kuluttaa pääomaamme niin suuressa määrin kuin noina vuosina. Jokainen tuotannonlisä, joka tästä

lähtien saadaan aikaan sisulla, siis yli normaalin työnteon, koituu jo meidän omaksi hyväksemme. Voimme varata sen osan tuotantoa vapaaseen vientiin ja vastineeksi tuoda ulkomailta niitä tavaroita, joiden puutteen tähän asti olemme itsekukin kipeästi tunteneet.

Meistä itsestämme siis ratkaisevasti riippuu, höyryääkö tänä vuonna suomalaisiin satamiin valtamerilaivoja lastinaan enemmän kahvia, sokeria, nahkaa, vaatteita, rakennusaineita — kuin varovainen kansanhuolto on luvannut.

Jokainen puumassapaali, kaivospölkky, paperirulla ja puutalo, joka valmistetaan tässä maassa pakkovientiin joutuvien samanlaisten tuotteiden lisäksi, kohottaa muodossa tai toisessa jokaisen suomalaisen elintasoa. Näin sanovat talousmiehet. Ja he tietävät, mitä puhuvat.

Mutta edellytyksenä on tahto, koko kansan sisukas halu yrittää. Tarvitaan sisua työhön, sisua veronmaksuun, sisua tuotannonlisäämiseen kaikilla aloilla, sisua liiallisen itsekkyyden voittamiseen puolin ja toisin, sisua epäluottamuksen kyyn nujertamiseen. Tällä edellytyksellä vuodesta 1947 saattaa tulla taloudellinen käännekohta.

VOIMAN HANKINTA KYMIN OY:N TEOLLISUUSLAITOKSIA VARTEN KAUTTA AIKOJEN.

Vuonna 1872 hankki yhtymä, johon kuului liikemiehiä pääasiassa Turusta, vuokraoikeuden osaan Kuusankosken koskesta rantoineen. Tarkoitus oli ryhtyä tehdasmaiseen puuhiokkeen ja paperin valmistukseen. Uuden yhtiön nimeksi tuli Kymmene Aktiebolag. Yrityksen alkuunpanijoista voidaan teollisuusmies A. W. Wahren'ia pitää sen varsinaisena rakentajana. Ensimmäiseksi toimitusjohtajaksi tuli erään yhtiön perustajiin kuuluneen poika Ernst Dahlström, joka sitten 44 vuotta oli yrityksen johdossa. Tänä aikana yhtiön toiminta kehittyi suurteollisuudeksi.

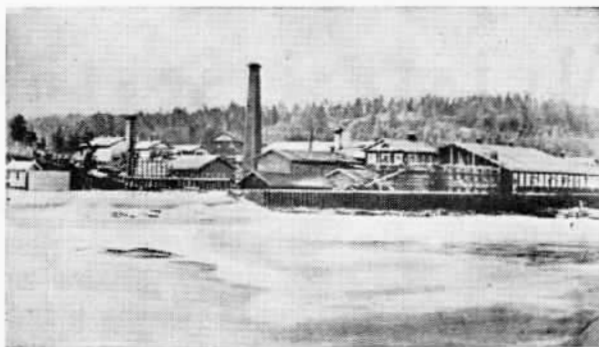
Koneisto tilattiin vielä samana vuonna. Hio-
mokoneet hankittiin Saksasta ja paperikone Englannista. Voimakoneiksi tilattiin Englannista kahdeksan vesiturpiinia, joista viisi hio-
moturpiineja, kukin 80 hv. Paperikoneen ohella hankittiin höyrykone vastapainekäyttöä varten. Valaistus järjestettiin oman puukaasulaitoksen kaasulla. Kuva 1 esittää tehdasta sen alkuaikoina.

Toukokuussa 1874 valmistui ensimmäinen paperi. Ensimmäisen kokovuoden tuotanto, siis vuonna 1875, oli 650 tonnia puuhioketta ja 410 tonnia paperia.

Ensimmäistä paperikonetta seurasi vuonna 1882 toinen. Sitä käytti lauhdehöyrykone. Näiden paperikoneiden höyrykoneet eivät näyttäneet työskennelleen tyydyttävästi, koska ne pian vaihdettiin vesiturpiineihin.

Vuonna 1887 pantiin käyntiin sulfiittiselluloosatehdas.

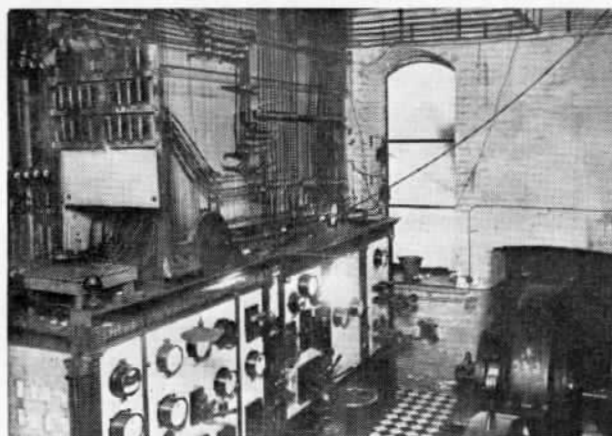
Suunnilleen samaan aikaan Kymmene Ab:n kanssa aloitti samanlaisen toimintansa toinen yhtiö, Kuusankoski Ab., Kuusankosken saarella. Ja 1890-luvulla alkoi toimintansa kolmas tehdas Voikaan koskella samalla alalla. Nämä kolme yritystä yhdistettiin vuonna 1904 yhdeksi, joka

Kuva 1. Kymintehdas alkuaikoina.

otti nimekseen erään jo toimivan mukaan Kymmene Aktiebolag.

Käyttövoimana on, paitsi yllämainittua höyryvoiman lyhytaikaista käyttöä, palvellut vesivoima ja yhtiö on käyttänyt laitoksiaan vain vesivoimalla 1920-luvun puoliväliin asti, siis olemassaolonsa ensimmäisen puolivuosisadan. Voiman tuotanto- ja työkoneille antoi vesiturpiini, joko suoraan tai voimansiirtolaittein. Koko silloisen laitoksen rakennustavan määrä-

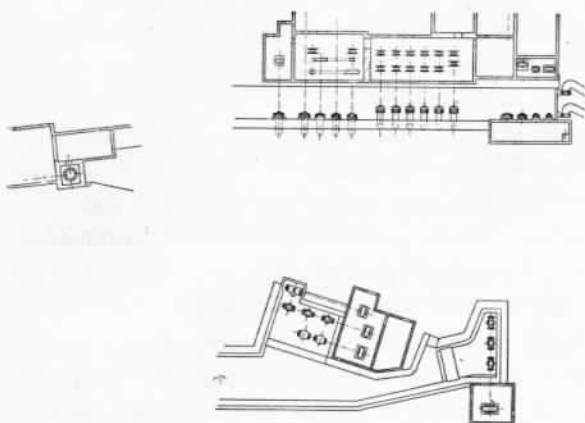

Kuva 2. Sisäkuva Voikaan tehtaan ensimmäisestä tasavirtakeskuksesta, rakennettu v. 1897, purettu v. 1923.

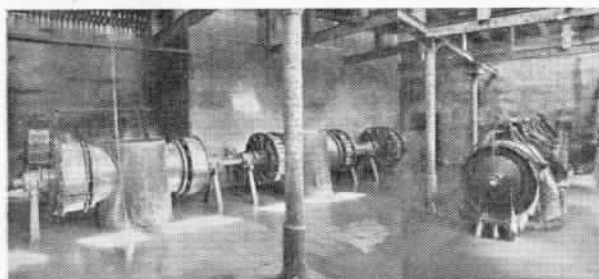
sivät voimansiirtomahdollisuudet. Oli pakko rakentaa aivan koskeen kiinni ja siitä määräytyi koneiden sijoitus ja yleinen järjestely. Laajennuksissa asennettiin uusi turpiini tai pidentettiin voimansiirtolaitteita, joina oli akseleita, hammaspyöriä, hihnoja ja köysiä.

Näin jatkui käyttö vuosikymmeniä.

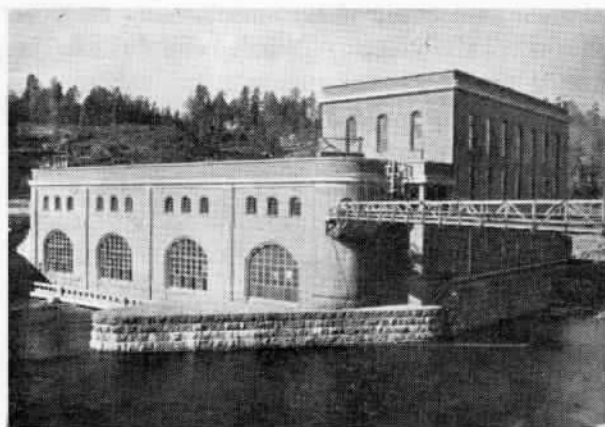
Kolmen yrityksen yhdistämisen aikoina oli tehtaita — kolme paperitehdasta, kolme puuhio-moa ja kolme selluloosatehdasta — käyttämässä nelisenkymmentä 15—350 hv:n vesiturpiinia,

Kuva 3. Turpiinien sijoitus vuosisadan alussa Voikaalla.

Kuva 4. Voikaan tasavirtakeskuksen n:o 4 vesiturpiineja.

Kuva 5. Voikaan vesivoimalaitos.

yhteensä noin 8.000 hv. Useimmat turpiinit oli ostettu Saksasta, mutta oli osa myös englantilaisia.

Ensimmäisenä yhtymisvuotena, 1904, oli tuotanto

15.480 t. puuhioketta,
11.530 t. selluloosaa,
21.910 t. paperia.

Tähän aikaan elettiin jo sähkön aikakautta. Sähköä alettiin käyttää käyttövoimana 1890-luvulla ja tuli se pian mitä perusteellisimmalla tavalla muuttamaan kaiken käyttövoimanhankinnan.

Hapuillevia kokeita käyttää hyväkseen uutta salaperäistä voimaa oli maassa tehty jo kymmenkunta vuotta aikaisemmin. Jo niin aikaisin kuin 1883 vaihdettiin Kuusankosken tehtaalla osa paloöljylampuista sähkökaarilamppuihin. Kymintehtaalle asennettiin ensimmäinen dynamokone vuonna 1888. Sitä käytti voimansiirtokseli ja se oli tarkoitettu valaistukseen. Vasta 1890-luvullahan sähkömoottori todenteolla otettiin teollisuuden käyttöön.

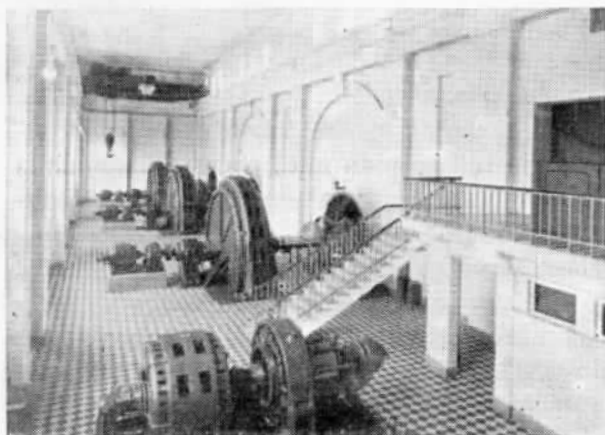
Sähkövoimaa kehitettiin aluksi tasavirtana. Ensimmäiset tasavirtasähkövoimakeskukset rakennettiin Kymintehtaalle, Kuusankoskelle ja Voikaalle 1890-luvun keskivaiheilla ja lopulla. Tasavirran kehittämisen laajeneminen jatkui Kymmene Ab:n tehdaslaitoksissa vuoteen 1907, jolloin käyttövoimaa suoraankytkettyjen vesiturpiinien lisäksi kehitti 7 tasavirtasähkökeskusta. Näistä oli 3 Kymintehtaalla—Kuusankoskella ja 4 Voikaalla. Koneistojen luku oli 15, tehon ollessa 35—800 kW. Näistä keskuksista 4 on yhä vielä käynnissä. Niissä on 7 konetta, joiden yhteinen teho on 2700 kW. Ne antavat voimaa vanhempiin tehdasosiin.

Ei kulunut pitkää aikaa siitä, kun tasavirtajärjestelmä oli voittanut jalansijaa teollisuuden palveluksessa, kun vaihtovirta alkoi esiintyä näyttämöllä. Etenkin 3-vaihejärjestelmä soi määrättyjä etuja. Moottorit olivat yksinkertaisia ja varmakäyntisiä, ja tunnettuahan on, että vaihtovirtaa voidaan siirtää pitkiä matkoja.

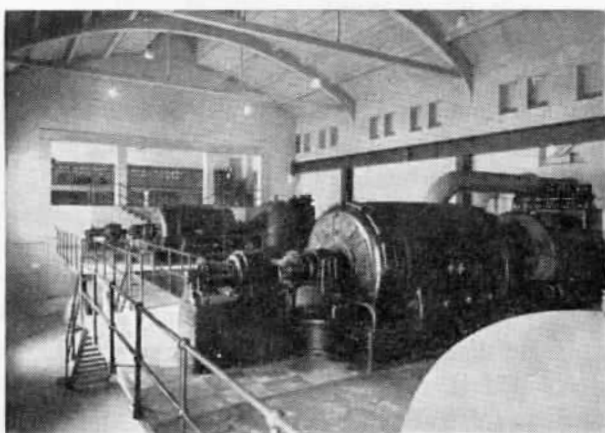
Kymintehtaalle asennettiin ensimmäinen 3-vaihegeneraattori vuonna 1900. Se oli 350 kVA kone ja käytti sitä pystyvesiturpiini suuren avonaisen kartiohammaspyörästön välityksellä, jonka suuren hammaspyörän hampaat olivat valkopyökkiä. Jännite oli 3 x 190/110 voltia,

jaksoluku 50. Kone oli käynnissä vuoteen 1933, jolloin se poistettiin voimalaitoksen nykyaikais-
tamisen yhteydessä.

Huomattavan suuri osa tehotarpesta kehitet-
tiin kuitenkin edelleenkin suoraan vesiturpiini-
käytöllä. Edellisen maailmansodan aikoina käy-

Kuva 6. Voikaan voimalaitoksen konesali.

Kuva 7. Sisäkuva Voikaan höyryvoimalaitoksesta.

Kuva 8. Kymintehtaan sähkökeskus ulkoa. Oikealla
hiomon ränni. Vasemmalla olevan rakennuksen alim-
massa kerroksessa on Kuusankosken sähkökeskus.

tettiin vesivoimaa hyväksi seuraavan taulukon
mukaisesti:

	Suoraan turpiinista		Gener. käyttö	
	Turp. luku	thv	Turp. luku	thv
Kymintehdas	12	3690	5	1915
Kuusankoski	15	2655	5	1600
Voikka	14	3240	7	2050
Yht.	41	9585	17	5565

Yhteensä 58 turpiinia, joiden teho oli 15.150
hv. Turpiinien koko vaihteli 15 ja 1.100 hv:n
välillä.

Kuvasta 3 näemme turpiinien asennuksen
Voikaan tehtaalla sellaisena kuin se oli ensim-
mäisen maailmansodan aikana. Suuri osa tur-
piineja oli tehtaan alkuajoilta. Näemme, että
useat niistä oli sijoitettu suoraan vesikanavaan.
Kanava jatkui tunnelina vuoren läpi ylaveden
puolelle. Näistä vanhoista turpiineista on kaik-
ki muut poistettu, paitsi ne, jotka ovat kuvion
alalaidassa olevissa kahdessa sähkökeskuksessa.

Ymmärrettävissä on, että vesivoimaa vuosi-
sadan alussa usein käytettiin sangen epätalou-
dellisesti. Voimaa hajotettiin lukemattomille
pikkuturpiineille. Veden kulkua ja putouskor-
keutta ei aina huomioitu edullisimmin ja tur-
piinien vaikutusaste ja oikea hyödyksikäyttö
olivat seikkoja, joihin ei kiinnitetty sen enem-
pää huomiota. Tällaiset olivat olosuhteet yleensä
ja sellaiset olivat ne myös Kymmene Ab:n lai-
toksilla. On selvää, että tämä ei voinut jatkua
ja pian tultiin tilanteeseen, jolloin oli pakko siir-
tyä hallussa olevien vesivoimien tehostetumpaan
käyttöön.

Jo ennen ensimmäistä maailmansotaa oli vuo-
den matalanveden aikana voimanpuute alkanut
vaikuttaa Kymi-yhtiön laitoksilla. Tehtiin eri-
laisia suunnitelmia käyttämättömän vesivoi-
man hyväksikäytöstä. Nämä ehdotukset ja
suunnitelmat koskivat enemmän tai vähemmän
täydellistä Voikaan ja Kuusankosken sekä vielä
silloin koskemattoman Keltinkosken rakenta-
mista. Päätettiin ensimmäiseksi rakentaa Voika,
jossa voimanpuute oli myös tuntunut eniten.
Suunnitelmaan kuului aluksi rakentaa suurempi
vesivoimasähkölaitos, jotta saataisiin lisää
sähkövoimaa. Patorakennuksen työt aloitettiin
vuotta ennen ensimmäisen maailmansodan puh-
keamista, mutta sota keskeytti ne ja kesti vuo-
teen 1919, ennenkuin rakennuussuunnitelmia
jatkettiin. Syksyllä 1919 alkoivat työt jälleen

Kuva 9. Rouhialan voimalaitos.

jonkun verran muutetussa ja laajennetussa muodossa ja vuosien 1922—23 vaihteessa voitiin uusi voimalaitos panna käyntiin.

Uuteen voimalaitokseen asennettiin kolme koneistoa, joissa oli 4500 hv vesiturpiinit suoraan kytkettynä kukin omaan 3600 kVA:n 3150 voltin 3-vaihegeneraattoriinsa. Turpiinit ovat vaakasuoria kaksois-Francis-tyyppisiä, tehden 115 kierrosta minuutissa.

Koneet olivat kotimaista valmistetta, turpiinit Tampereen Pellava ja Raudalta ja generaattorit Gottfr. Strömberg'iltä. Kooltaan olivat koneet paljon suuremmat kuin mitä maassa tähän asti oli valmistettu. Kytkinlaitos ja muuntajat hankittiin Saksasta. Alkuaikoinaan oli laitos maan suurin vesivoimasähkölaitos. Kuvissa 5 ja 6 nähdään voimalaitos ulkoa ja sisältä.

Rakentamalla Voikaan voimalaitos oli otettu ensimmäinen askel Kymi-yhtiön vesivoimavarojen tehostettuun hyväksikäyttöön.

Nyt seurasi muutamia vuosia voimaperäistä

yhtiön tehtaiden sähköistämistä, etupäässä Voikaalla. Tarkoituksena oli keskittää voimanhitys siellä vain sähkölaitoksiin ja puuhiomoon. Kaikki muut vesiturpiinit hävitettäisiin. Yhtä-aikaa uuden voima-aseman rakentamisen kanssa vedettiin 20 kV:n korkeajännitelinja Voikaalta Kuusankoskelle, johon rakennettiin muunto- ja jakoasema. Voimaa voitiin siirtää Kuusankoskelle ja Kymintehtaalte, missä voimallisä ja sähköistys oli myös tarpeen.

Voimanhankinnan seuraava rakennusvaihe koski Voikaan tehtaan puuhiomoa. Hiomoa käyttivät tähän aikaan vielä suureksi osaksi alkuperäiset, tehdasta perustettaessa hankitut koneet. Vuonna 1925 aloitettiin uuden hiomon työt, joka kaksi vuotta myöhemmin saatiin käyntiin. Asennettiin viisi turpiinikoneistoa, yhteensä 8.500 hv. Turpiinit ovat vaakasuoria Francis-tyyppisiä, joissa on kolme juoksupyörää, suoraan kytkettyinä ns. Stetig-tyyppisiin kaksoishiomokoneisiin.

Voikka oli nyt vesivoiman kulutukseen nähden ohjelman mukaisesti valmiiksi rakennettu.

Vuonna 1926 hankittiin Voikaalle 2000 kW:n vastapaineturbogeneraattori, joka asennettiin hiomon lisärakennukseen ja yhdistettiin vesivoimalaitokseen kaapeleilla. Näin oli höyryvoima liitetty yleiseen voimanhankintaan.

Matalanveden aikojen varalle tilattiin vuonna 1929 9.000 kW:n lauhde-turbogeneraattori sijoitettavaksi Voikaalle.

Ohjelman mukaan, joka oli tehty Voikaan tehtaan kokonaan uudelleen rakentamista varten ja jossa puuhiomon aikaisempi suurennus oli ollut ensimmäinen askel, aloitettiin nyt paperitehtaan uudelleen rakentamisen suunnittelut. Tuotantoa lisättäisiin moninkertaisesti ja siir-

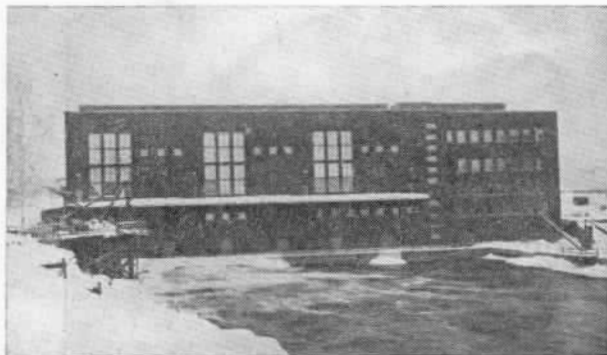
Kuva 10. Kellin voimalaitos.

ryttäisiin vain sanomalehtipaperin valmistukseen. Näihin suunnitelmiin kuului myös Voikaan höyryvoima-aseman laajennus suurehkoilla uudella vastapaine-väliottoturbogeneraattorilla. Keväällä 1935 aloitettiin työt ja ennen vuoden 1937 loppua oli ensimmäinen etappi saavutettu. Kaksi uutta suurta sanomalehtipaperikoneetta oli pyörimässä tuottaen 250 tonnia paperia vuorokaudessa. Viidestä Voikaan entisestä paperikoneesta oli yksi poistettu. Puuhiomoa laajennettiin yhteensä 5.000 hv:n sähkökäyttöisillä hiojilla. Uusi vastapaine-väliottoturbogeneraattori oli 10.000 kW, vastaten 14.300 kVA. Koneisto oli mitoitettu tulevaisuuden höyrynkulutuksen mukaan, silloisen höyrynkulutuksen kehittäessä noin 6.000 kW tehon. Kuvassa 7 on höyryvoima-asema sisältä.

Myöskin Kymintehtailla olivat ajan vaatimukset tuotannon määrän ja laadun kohottamiseen nähden esiintyneet. Kaikilla tehdasosastoilla tehtiin työtä reippaasti, jotta pysyttäisiin korkealla tasolla. Vanhat koneistot korvattiin uusilla, enemmän tuottavilla, ja uusia laitoksia syntyi. Tämä kaikki vaati lisää voimaa. Joukko

Kuva 11. Sisäkuva Keltin voimalaitoksesta. Päägeneraattorit lattian alla.

Kuva 12. Kuusankosken uusi voimalaitos.

Kuva 13. Kuusankosken uuden voimalaitoksen ensimmäinen generaattori.

puuhiomon hiomokoneita, samoin vesiturpiineja poistettiin ja korvattiin uusilla huomattavasti suuremmilla koneistoilla. Paperitehtaan laajennuksen yhteydessä hankittiin vuonna 1929 1.400 kW:n vastapaineturbogeneraattori. Voikaalla oleva ensimmäinen vastapaineturpiini ei enää suurten laajennusten jälkeen täyttänyt tehtävänsä siellä, vaan siirrettiin Kymintehtaan selluloosatehtaalalle. Ja vuonna 1933 käytiin käsiksi Kymintehtaan sähkövoimakeskuksen uudestirakentamiseen, korvaten kolme vuosisadan vaihteessa siellä ollutta vesiturpiinien käyttämää generaattoria yhdellä uudella, teholtaan suuremmalla kojeistolla. Tähän kuului 3.000 hv:n Kaplan-turpiini, suoraan kytketty 2.700 kVA:n 3-vaihegeneraattoriin. Näinä vuosina Kymintehtaalalle hankitut uudet voimakoneet olivat yhteensä 6.000 kW ja työskentelivät ne rinnan yhteisessä voimaverkostossa. Näin tultiin määrättyyn voimangeneroimisen desentralisaatioon, jota oli vaikea välttää, kun oli kyseessä jo olevien laitosten laajentaminen.

Olimme voimanjakelussa tulleet 1930-luvun puoliväliin. Voimavarat olivat silloin:

Sähkövoimaa	Kymintehdas—		Yhteensä
	Kuusankoski	Voikka	
3-vaihevesivoimaa	2.400 kW	7.700 kW	10.100 kW
tasavirtavesivoimaa	1.480 „	1.470 „	2.950 „
	3.880 kW	9.170 kW	13.050 kW
vastapainehöyryv.	4.000 „	6.000 „	10.000 „
lauhdehöyryvoimaa		9.000 „	9.000 „
Yht.	7.880 kW	24.170 kW	32.050 kW
Suoraan kytkettyä			
vesiturpiinivoimaa	9.500 hv	8.500 hv	18.000 hv

Voimavarat olivat siis huomattavasti kohonneet, mutta tuotantoa oli myös lisätty. Vähävetisinä aikoina ei halpa vesivoima ja vastapainevoima riittänyt, vaan oltiin pakotettuja käyttämään lauhdehöyryvoimaa. Voimaa vaati- vaan valmistukseen, kuten hiomon käyttöön, on lauhdehöyryvoima kuitenkin liian kallista. Onnistuttiin muutamina vuosina saamaan edulliseen hintaan lisävoimaa Imatran laitokselta, joka siihen aikaan ei vielä ollut täysin kuormitettu.

Yhteistyöhön suuremmissa mitassa oli kuitenkin ryhdyttävä pian. Vuonna 1934 oli yhtymä, johon Kymi-yhtiö kuului seitsemännellä osalla, ostanut Rouhialan kosken Vuoksessa. Rouhiala rakennettiin 100.000 kW tehoon. Perustettiin erillinen Rouhialan Voimansiirto Oy. voimansiirtoa varten Kymenlaaksoon, johon viisiseitsemäsosaa voimasta siirrettäisiin ja jaettaisiin viiden osakasteollisuuslaitoksen kesken. Rakennettiin 110 kV:n linja Rouhialasta länteen Inkeröisten tienoille, sieltä kulki yksi haarautuma etelään Kymenlinnaan ja toinen pohjoiseen, päätepisteen ollessa Voikaalla. Kaikki Kymenlaakson voimalaitokset kytkettiin sähköisesti yhteen, työskennelläkseen tällä 110 kV:n järjestelmällä. Rouhialan voimalaitoksen neljä konetta pantiin käyntiin asteittain vuoden 1937 kuluessa. Kuvassa 9 nähdään Rouhialan voima-asema ulkoa.

Kymi-yhtiölle saatiin täten uutta voimaa normaalisti noin 10.000 kW oma osuus. Voimaa käytettiin ensisijaisesti höyryvoiman vähentämiseen ja osaan uutisrakennusten voimanjake- luun, m.m. uuden sähkökäyttöisen 5.000 hv:n hiomon käyttöön. Johtuen nyt mahdolliseksi tehdystä yhteistyöstä toisten voimalaitosten ja niiden kuluttajien kanssa voitiin tilapäistä ylijäämävoimaa myydä.

Eivät ainoastaan Kymenlaakson voimalaitokset tulleet mukaan yhteistyöhön, vaan Rouhia-

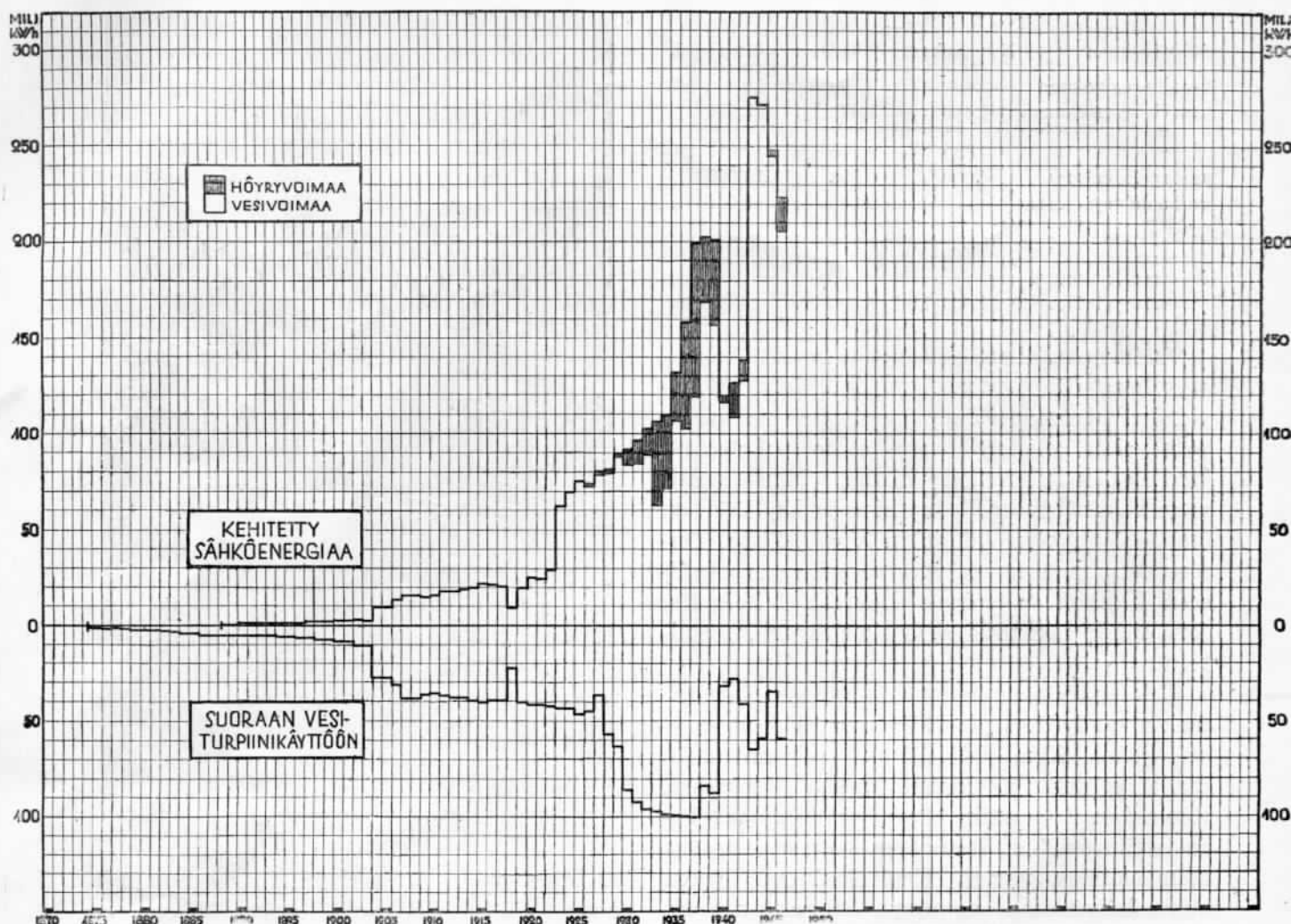

Kuva 14. Kotimaassa valmistettu generaattori-ristikko.

lan linja yhdistettiin Kymenlinnan muuntaja- aseman välityksellä Etelä-Suomen Voima Oy:n laitoksiin, Ahvenkosken voimalaitokseen sekä Helsingin linjaan, ja Helsingissä saatiin yhteys Imatran voimalaitoksen kanssa. Vähän myöhemmin yhdistettiin uusi Harjavallan voimalaitos Kokemäenjoessa sieltä Helsinkiin kulkevan linjan kautta samaan järjestelmään. Näin syntyi laaja yhteys kaikkine siitä johtuvine etui- neen.

Kymi-yhtiöllä oli toki vielä huomattavia käyttämättömiä vesivoimavaroja ja oli vain ajan kysymys, milloin nämä rakennettaisiin ja käytettäisiin. Vuonna 1937 alettiin rakentaa Keltinkoskea, joka sijaitsee 5 km etelään Kuusankoskesta. Ensimmäinen kone pantiin käyntiin marraskuussa 1939 ja muutamaa kuukautta myöhemmin oli voimalaitos täysin valmiina.

Keltin voimalaitokseen on rakennettu 3 aggregaattia, joissa 3-vaihegeneraattori on suoraan kytketty Kaplan-vesiturpiineihin, yhteis- teholtaan 24.000 kVA. Jännite on 11.000 volt- tia. Voima siirretään muuntamatta maakaape- leita pitkin suoraan Kymintehtaalle.

Kuva 15. Käyrät, jotka ilmaisevat vuosina 1874—1946 kehitetyn energian määriä.

Laitoksen rakentamisen ajankohta oli moneltakin näkökannalta erikoisen sopiva. Se rakennettiin viimeisinä rauhanvuosina, jolloin ei ollut hankintavaikeuksia. Talvisodassamme menetimme Rouhialan voimalaitoksen, mistä johtuen Keltin voimallisä oli hyvään tarpeeseen. Vielä oli Keltin laitos arvokas kolmen erikoisen vähävetisen vuoden 1940—42 aikana.

Myöhäissyksyllä 1940 päätti yhtiön johto rakentaa myös Kuusankosken lopullisesti. Maailmansota oli käynnissä, mutta sellaisessa vaiheessa ja laajuudessa, joka ei näyttänyt pahemmin vaikeuttavan tällaista työtä. Laitokseen tulisi 3 aggregaattia, yhteensä 40.000 kVA, joita aluksi tilattaisiin 2 kojeistoa. Hankittujen tarjousten perusteella tilattiin vesiturpiinit Tampereen Pellava ja Raudalta sekä generaattorit, muuntaajat ja kytkinlaitteet toiminimi Siemens'iltä Saksasta. Rakennus valmistui ja tur-

piinit asennettiin, mutta sähkökoneisto ehti vain osittain saapua ennen Saksan luhistumista. Mitä ensimmäisestä generaattorista puuttui, sen täydensivät kotimaiset konepajat ja lokakuun 7 p:nä 1946 voitiin ensimmäinen kojeisto panna jatkuvaan käyntiin. Loppuosa koneiston varusteista koko rakennuksen lopulliseen valmistamiseen on tilattu Ruotsista, Sveitsistä ja Englannista.

Kuvasta 15 näemme käyrät Kymi-yhtiön tähänastisen yli 70-vuotisen olemassaolon aikana kehitetystä energiasta. Nollaviivan yläpuolella oleva käyrä tarkoittaa sähköenergiaa ja alapuolella oleva mekanista energiaa suoraan vesiturpiinikäytöstä. Saadaksemme havainnolliset suhteet on energiamäärät molemmissa tapauksissa kilowattitunneissa. Käyristä nähdään energiamäärien muutokset eri vaiheissa yhtiön koko olemassaolon aikana.

K. J. Wilkman.

TUOTANTOKOMITEAT.

Kymin Osakeyhtiön Kymintehtaan—Kuusankosken ja Voikaan tehtaiden sekä kemiallisen teollisuuden tuotantokomiteoihin on vuodeksi 1947 valittu seuraavat henkilöt:

Kymintehtaan—Kuusankosken tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: viilaaja Vilho Tarvainen, kalanterikoneenkäyttäjä Viljo Hinkkuri, kiisu-uuninhoitaja Pauli Nurminen, tislaja Lauri Koskipuro ja kalanterikoneen apumies Otto Nissilä. — Varajäsenet: silinterimies Emil Mäki, putkiasentaja Pauli Niemi, kirvesmies Rikhard Lyytikäinen, haponvalmistaja Johan Aronen ja rotatiokoneenkäyttäjänä Toivo Kansikas.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Gustaf Klingstedt ja mestari Alle Suominen. — Varajäsenet: hra Helge Andersen ja mestari Alvar Harlin.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: vuorineuvos Karl-Erik Ekholm, insinööri Erik Palmgren ja varatuomari Eino Wallenius. — Varajäsenet: parooni Knut von Troil, insinööri Gunnar Weckström ja mestari Kaarle Aksel Virta.

Komitean puheenjohtajaksi on valittu viilaaja Vilho Tarvainen, varapuheenjohtajaksi kalanterikoneenkäyttäjänä Viljo Hinkkuri, sihteeriksi insinööri Erik Palmgren ja varasihteeriksi varatuomari Eino Wallenius.

Voikaan tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: viilaaja Einar Virtanen, koneenhoitaja Johan Kuusela, hiomotyömies Pekka Kyllönen, koneenhoitaja Emil Pekkola ja kirvesmies Viljo Hälikkä. — Varajäsenet: viilaaja Antti Nurminen, rotatiokoneen etumies Ville Mujunen, selluloosatyömies Lauri Tommola, sekatyömies Feetu Valjakka ja laturi Esa Gråsten.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: konttoripäällikkö Chr. Nyberg ja insinööri Erkki Kiviranta. — Varajäsenet: työnjohtaja Otto L. Bäckman ja kirjuri Sylvi Paasonen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri V. A. Durchman, insinööri Erik Palm-

gren ja virkamies Paulu Ahlakari. — Varajäsenet: insinööri T. Z. Wiklund, insinööri G. Weckström ja tehtaan virkamies Å. Launikari.

Puheenjohtajaksi on valittu insinööri V. A. Durchman, varapuheenjohtajaksi insinööri Erik Palmgren, sihteeriksi viilaaja Einar Virtanen ja varasihteeriksi koneenhoitaja Johan Kuusela.

Kemiallisten tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: lämmittäjä Paavo Kärki, kammenkiinnittäjä Reino Sundström, fosforisuolan valmistaja Johannes Palmu, murskaajan etumies Sulo Puljava ja lipeän haihduttaja Aatu Hytönen. — Varajäsenet: kennomies Yrjö Johansson, varavuoromestari Reino Lindholm, laitospäällikkö Muis-to Hasu, etumies Väinö Hassinen ja löysääjä Paavo Kontkanen.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Edvard Rautalin ja mestari Aake Majander. — Varajäsenet: maisteri Viljo Tanner ja mestari N. E. Nurminen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Runar Örnghjelm, insinööri Erik Palmgren ja varatuomari Eino Wallenius. — Varajäsenet: insinööri A. O. Hixén, maisteri Eero Kaartinen ja mestari A. Stadig.

Puheenjohtajaksi on valittu insinööri Erik Palmgren, varapuheenjohtajaksi insinööri Runar Örnghjelm, sihteeriksi fosforisuolan valmistaja Johannes Palmu ja varasihteeriksi kammenkiinnittäjä Reino Sundström.

Haukkasuon tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: työmiehet Arvo Vesala, Veikko Vesala, Ilmari Niemi, Vilho Rantala ja Kalle Reunanen. — Varajäsenet: työmiehet Toivo Haimi, Väinö Uutela, Aarne Seppä, Kaarlo Huovila ja Emil Mustonen.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: mestari Uno Honkasalo ja työnjohtaja Pauli Häkkinen. — Varajäsenet: varastonhoitaja Erkki Peltola ja työnjohtaja Vilho Vuorinen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Bengt Zimmerman, insinööri Wold. Ekelund ja insinööri Erik Palmgren. — Vara-

jäsenet: tehtaanvirkamies Åke Launikari, insinööri Sven Lönegren ja työnjohtaja Edvard Huovila.

Puheenjohtajaksi on valittu insinööri Bengt Zimmerman ja sihteeriksi työmies Veikko Vesala.

Kouvolan Kirja- ja Kivipainon tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: konelatoja Huvi Kivirinta, sitoja Irene Mikko-la ja painaja Aatos Haila. — Varajäsenet: latoja Waldemar Johansson, ylipainaja Paavo Äärynen ja konelatoja Svante Salo.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinainen jäsen: faktori Väinö Glader. — Varajäsen: sitomomestari T. Viiliäinen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: johtaja Edvin Lindfors ja insinööri Erik Palmgren. — Varajäsenet: parooni Curt Cedercreutz ja prokuristi Waldemar Hiltunen.

Puheenjohtajaksi on valittu konelatoja Huvi Kivirinta ja sihteeriksi johtaja Edvin Lindfors.

Salon Valimon tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: valaja Armas Virtanen, sorvaaja Erik Nyberg, mallipuuuseppä Aksel Salo, jyrsijä Matti Eskola ja valaja Kaino Iltanen. — Varajäsenet: viilaaja Arvo Jokinen, kirvesmies Aksel Jokinen, valaja Erkki Siren, valaja Yrjö Tuominen ja valaja Armas Lehti.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: työnjohtaja Hjalmar Ruotsalainen ja konttoristi Hilka Alanko. — Varajäsenet: työnjohtaja Pentti Suominen ja varastonhoitaja Väinö Paijo.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: johtaja Erik Heyer, johtaja Axel Häggström ja kirjanpitäjä Laila Kuusinen. — Varajäsenet: konttoristi Arvo Nieminen, konttoristi Lyyra Kuusinen ja työnjohtaja Niilo Laaksonen.

Puheenjohtajaksi on valittu johtaja Axel Häggström, varapuheenjohtajaksi kirjanpitäjä Laila Kuusinen, sihteeriksi jyrsijä Matti Eskola ja varasihteeriksi mallipuuuseppä Aksel Salo.

Kymin Oy:n turvallisuustoimikuntien toiminta v. 1946.

Työturvallisuustoimikunnat.

Kymin Oy:llä on tuotantolaitoksillaan Kuusankoskella sekä Sippolan pitäjässä sijaitsevalla Haukkasuon Tehtaalla työturvallisuutta varten n.k. turvallisuustoimikunnat, joihin on valittu jäsenet työnantajan, työnjohtajan sekä työntekijöiden keskuudesta. Näin valittuina edustavat toimikunnan jäsenet pätevää asiantuntemusta laitoksen eri tuotantohaaroissa. Eri toimikuntien jäsenmäärän suuruuden määräävänä tekijänä on ollut kunkin osaston työpaikkojen lukumäärä, joten toimikuntien jäsenmäärän vahvuus on vaihteleva. — Turvallisuustoimikunnat ovat:

Kymintehdas—Kuusankoski:

Ky. paperitehdas & puuhiomo, puh.joht. ins. B. Sucksdorff, 9 jäsentä.

Kuu. paperitehdas, puh.joht. ins. B. Sucksdorff, 8 jäsentä.

Ky. ja Kuu. korjauspaja & höyryos., puh.joht. ins. P. Lindqvist, 14 jäsentä.

Ky. sähköosasto, puh.joht. ins. K. J. Wilkman, 9 jäs.

Ky. selluloosatehdas & spriitehdas, puh.joht. ins. G. Klingstedt, 13 jäsentä.

Kuu. saha, puh.joht. sahanhoit. M. Mäkelä, 8 jäsentä.

Rakennusosasto, puh.joht. ins. W. Westerholm, 9 jäs.

Ulkotyö- & rautatieos., puh.joht. os.pääll. Hj. Ruth, 9 jäsentä.

Taloulosasto, puh.joht. os.pääll. F. Blomqvist, 12 jäs.

Kemiallinen teollisuus, puh.joht. ins. H. Åkerman, myöh. ins. O. Hixen, 15 jäsentä.

Voikka:

Paperitehdas & puuhiomo, puh.joht. ins. T. Wiklund, 22 jäsentä.

Selluloosatehdas, puh.joht. ins. T. Malmström, 9 jäs.

Korjauspaja & höyryosasto, puh.joht. ins. J. Fredriksen, 8 jäsentä.

Tehdas-, asuin- ja ulkutyöosasto, puh.joht. ins. J. Kalho, 10 jäsentä.

Taloulosasto, puh.joht. os.pääll. P. Ahlakari, 8 jäs.

Sähköosasto, puh.joht. ins. K. J. Wilkman, 6 jäsentä.

Karbiditehdas, puh.joht. ins. E. Rautalin, 8 jäsentä.

Haukkasuon Tehtaat, puh.joht. ins. V. Ekelund, 8 jäs.

Toimikuntiin on kuulunut: insinöörejä ja osaston johtajia 21, mestareita, tekniikoita ja työnjohtajia 29, työntekijöitä 124, naistyömaitten edustajia 11, yhteensä 185.

Vuoden aikana on toimikuntia täydennetty tarpeen vaatiessa, samaten on myöskin muutamia jäseniä eronnut poismuuton, eläkkeelle siirtymisen sekä työpaikan vaihdon takia.

Toimikuntien kokoukset.

Toimintavuoden aikana pidettiin yhteensä 66 kokousta, joissa merkittiin pöytäkirjaan 679 §. Kokouksia pidettiin kunkin osaston työpaikalla ja oli kokouksien esityslista yleensä seuraava:

— Kokouksen avaus.

— Luetaan edellisen kokouksen pöytäkirja ja hyväksytään se. Keskustellaan pöytäkirjassa olleista anomuksista ja toivomuksista sekä todetaan niiden täytäntöönpano.

— Turvallisuustarkastaja esittää sattuneet tapaturmat toimintajakson aikana sekä keskustellaan niiden johdosta. Esiintyykö tapaturmien yhteydessä laitevikkoja tai puutteellisuuksia ja minkälainen on toimikunnan toteamus tapaturma-asiansa.

— Toimikunnan jäsenten ehdotuksia ja toivomuksia toimenpiteiksi työturvallisuuden ja terveyden edistämiseksi osastolla.

— Muilla osastoilla sattuneet vaikeammat tai yleistä mielenkiintoa herättäneet tapaturmat sekä näiden antamat opetukset.

— Tapaturmavakuutusyhtiön antamien ohjeiden, määräysten ja ehdotusten tiedoittaminen.

— Vakuutuslakeuden päätöksien julkilukeminen invaliditapauksissa.

— Ammattitaudit sekä niistä annettujen kertomuksien seuraaminen.

— Muut esille tulevat asiat, kuten puhtaus ja siisteys osastolla, lääkintätoiminta, työpuvut ja työvarusteet, suojeluvälitteet, ilmanvaihtolaitteet, Varo — vaarakuvat, mainosaineisto y.m.

Toimintavuoden aikana käsiteltiin kokouksissa yhteensä 363 anomusta, toivomusta ja aloitetta, joiden tarkoituksena oli estää tapaturmia tai saattaa työpaikat terveydellisesti mielessä moitteettomaan kuntoon. Esityksien joukossa oli paljon koneellisia korjauksia, parannuksia ja täydennyksiä, mutta huomattava määrä oli myöskin yleistä luonnetta olevia esityksiä, joista mainittakoon:

— Häikämyrkytykset ja toimenpiteet sen vastustamiseksi.

— Lääkintäkaappisijoitus kullakin osastolla sekä niiden tarkastajat.

— Ensiapukurssien järjestäminen sekä toimenpiteet tämän johdosta.

— Siisteys ja puhtaus osastojen yleisissä paikoissa sekä toimenpiteet tämän saavuttamiseksi.

— Sähköosaston linjamiesten turvallisuusohjeiden korjaus.

— Liikkuva ensiapulaatikko linjamiesten autoon.

— Karbiditehtaan murskaajan äänenvaimentaja-asiansa tehdyt esitykset.

— Ammattitautitarkastuksien suorittaminen määrätyillä osastoilla.

— Suojalasien järjestäminen karbiditehtaan reikä- ja uunimiehille.

— Naarmujen ja haavojen ärtymiset Haukkasuon tehtailla.

— Klooritehtaan ilmanvaihtolaitteiden järjestäminen.

— Kuu sahan purulaatikon työläisten suojalasit.

— Venähdystapaturmat sekä ohjeet niiden ehkäisemiseksi.

— Ky selluloosatehtaan ilmanvaihto- ja tuulettajajasiat.

- Tohtori Kulhian valitus "metallisiru silmässä" tapauksista.
- Varastossa olevien nostotaljojen tarkastuksien seuraaminen.
- Tupakanpolton salliminen ruokailupaikoissa.
- Vo konttorimäen alapuolella olevien raiteitten ylityspaikkojen varoitusmerkit.
- Vo selluloosatehtaan massakuopan rikkihajun poistaminen.
- Liikenne silloilla sekä tehtaan alueella.
- Vo pölkikasalla sattuneet tapaturmat sekä toimenpiteet niiden poistamiseksi.
- Vo karbiditehtaan sattuneen kuolemaan johtaneen tapaturman tutkiminen sekä asiakirjojen esittäminen.
- Ulkotyöosaston työkalujen kunnostaminen ja koukujen lisääminen.
- Tukkien kuormaus, purkaus ja kuljetus sekä toimenpiteet niiden johdosta.
- Lämpimän aterian järjestäminen Kuu paperitehtaan työläisille.
- Karbiditehtaan ylikäytävät ja varoitustaulut.
- Silmien heikkous ja silmälasien käyttö työtehtävissä.
- Kaikkien osastojen lääkintäkaappien tarkastaminen, sisältöluetteloiden yhdistäminen ja kaappien täydentäminen.
- Kuluvan vuoden tapaturmatilastojen seuraaminen sekä toimenpiteet sen johdosta.
- Vakuutus oikeuden päätösten julkilukeminen ja invaliditeettitapausten merkitseminen pöytäkirjaan.
- Tikkaiden tarkastukset kaikilla osastoilla sekä niiden täydentäminen.
- Linja-autojen nopeus Vo tehtaan alueella sekä varoitusvalot.
- Selostus Ruotsin "Riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyron" julkaisussa olleesta sähkötapaturmasta.

Tehdyistä esityksistä saatiin noin 90 pros. toteutumaan, muutamia oli peruutettava tarveainepuutteen, epäkäytännöllisyyden ym. takia.

Tapaturmat.

Toiminta-alueella sattui yhteensä 629 sellaista tapaturmaa, joiden johdosta oli turvauduttava lääkärin apuun. Tapaturmat aiheuttivat menetettyjä työpäiviä 7086 eli kutakin työläistä kohti 2,02 työpäivää. Jos tilastossa vertaillaan tapaturmien aiheuttajia, niin huomataan, että n.k. koneelliset tapaturmat ovat kovin pienet, jota vastoin henkilökohtaiset osoittavat nousua. Kuluneen vuoden aikana ovat tapaturmat yleensä olleet lieviä, on kuitenkin sattunut muutamia invaliditeettitapauksia ja valitettavasti yksi kuolemaan johtanut tapauskin. Keskimäärin menetettiin kutakin tapaturmaa kohti 11,2 työpäivää ja tapaturman uhriksi joutuu lähes joka 6:s työläinen. Jos vertaillaan läntisen naapurimaamme tapaturmatilastoa, on siellä v. 1945 sattunut 15 tapaturmatapausta 100 työläistä kohti, kun meidän laitoksillamme oli vastaava lukumäärä 18 tapausta. Kymintehtaan—Kuusankosken osuus oli 15,1 tapaturmaa 100 työläistä kohti eli siis yhtä paljon kuin Ruotsissa.

Ammattitautitarkastukset.

Ammattitautilääkärit Leo Noro, Erkki Haimi ja Eero Walkonen suorittivat ammattitautitarkastukset tammik. 19 ja 20 sekä toukok. 3 ja 4 p:nä. Tällöin tarkastettiin yhteensä 132 työläistä, jotka edustivat seuraavia työntekijäryhmiä: autonkuljettajat, autonasentajat ja oppilaat, lyijysepat, klooritehtaan työläiset, valimon työläiset ja hitsarit.

Tarkastus oli vapaaehtoinen ja käyttivät tilaisuutta hyväkseen melkein kaikki työntekijät. Tulokset olivat hyvät, erikoisia ammattitautitapauksia ei esiintynyt, joskin muutamilla havaittiin alkaneita tautioireita, joita varten annettiin ohjeita ehkäisevässä mielessä.

Voikaan tehtaan lääkäri tohtori G. Waenerberg suoritti vastaavat tarkastukset Voikaalla, jolloin karbiditehtaan työläiset, sementtivalimon työläiset, hitsarit ja autonkuljettajat, yhteensä 77 työläistä, tarkastettiin. Tulokset olivat kauttaaltaan hyvät ja toimenpiteet kuten edellä.

Ensiapukurssit ym.

Teollisuudenharjoittajain Keskinäisen Tapaturmavakuutusyhtiön avustamana pidettiin Haukkasuoalla, Kymintehtaan ja Voikaalla viikon kestävä ensiapukurssit, joilla annettiin opetusta tämän toiminnan eri tehtävissä. Kurssien johtajana toimi sairaanhoitajatar Saarilahti ja sai 60 kurssilaista hyväksyttävät arvosanat.

Voikaan sähköosastolla pidettiin tammikuussa teko-hengityskurssit, jolloin sähköosaston työntekijöille annettiin opetusta Holger Nilssenin tekohengitysmenetelmää käyttäen.

Valistustoiminta.

Tapaturmatorjuntayhdistykseltä on vastaanotettu seuraavat määrät valistusaineistoa, jota on jaettu toimikuntien välityksellä:

50 kpl.	Työturvallisuusohjeita räjähdysaineita käytäville työmailla.
500 "	Paras pääoma.
500 "	Nostaminen on taito.
500 "	Kun uusi mies tuli talohon.
150 "	Työturvallisuus maksaa.
50 "	Häkäkaasu—myrkykaasu.
100 "	Hoksottimista se riippuu.

Varokeino-lehteä on saatu 150 vuosikertaa, jotka on jaettu toimikunnan jäsenille ja lähetetty myöskin tytäryhtiöillemme. Osastoille on toimitettu 205 kpl. Varo—vaara-kuvia, jotka ovat olleet julkipantuina eri osastojen ilmoitustauluilla. Nämä kuvat ovat yleensä heikkoja eikä niitä ole tarpeeksi suuri valikoima, joten niihin nopeasti kyllästyy. Tämän epäkohdan poistamiseksi julkaistiin Kymi-Yhtymä-lehde-ssä Varo—vaara-kuvakilpailu, joka ei kylläkään tällä kertaa antanut toivottua tulosta. Koska varmasti lukijoitten joukossa on paljon sellaisia, jotka voivat antaa apuaan hyvien ehdotuksien muodossa, toivotaan jatkuvasti kunnollisia ja omaperäisiä kuvia omalta toiminta-alueeltamme.

Ammattitarkastukset ym.

16. 4. Ammattientarkastaja ins. A. Tena suorittanut tarkastukset Ky. ja Kuu. tehdaslaitoksilla ja osallistu-

MIEHIÄ TYÖNSÄ ÄÄRESSÄ.

Teodor Iiskola.

Tällä kertaa esittelemme sarjassamme ensimmäisenä Teodor Iiskolan Voikaalta. Tapasimme hänet työpaikallaan Voikaan Karbiditehtaalla juuri vähän ennen kuin hän ryhtyi varsinaiseen tehtäväänsä, nimittäin polttamaan pienoiselektroodia käyttäen reikää uunin kylkeen, mistä yli 2000 asteen lämmössä muodostunut karbidi sitten silmiä häikäisevänä massana syökseyi 1300 kilon vetoiseen pataan. Se oli todella

valtava näky, joka väikkyi silmissä vielä senkin jälkeen, kun karbiditehdas oli jäänyt kauas selän taakse.

Iiskola on syntynyt Jaalassa 25. 12. 1897, joten hän siis ensi jouluna täyttää 50 vuotta. Yhtiön palvelukseen hän tuli 19. 5. 1929 hevosmieheksi Voikaan tallille. Työskenneltyään siellä viitisen vuotta hän siirtyi pakkariksi puuhiomoon, missä oli useita vuosia. Kun karbiditehdasta ryhdyttiin kesällä 1942 rakentamaan, tuli

nut myöskin Ky. & Kuu. korjauspajan toimikunnan kokoukseen.

7. 6. Ins. Felenius Ab. Elektroluxista Tukholmasta ollut tutustumiskäynnillä, jolloin Ky. selluloosatehdas, Vo. paperitehdas ja karbiditehdas olivat kohteina. Hänen käyntinsä tarkoituksena oli turvallisuustyö sekä sen organisatio.

13. 6. Valtion virasto- ja sosiaalipäälliköitten tutustumiskäynti tehtaillamme, jolloin m.m. turvallisuuspuoleen perehdyttiin.

15.—17. 10. Ins. Saarnio TKT:stä suoritti tarkastuksen Vo. selluloosatehtaalla ja karbiditehtaalla.

28. 11. Professori Lojander Helsingin Yliopistosta tutustunut laitoksemme tehdashygienaan sekä asunto-oloihin.

Yleiskatsaus.

Turvallisuustoimikunnissa on pidetty yleisenä periaatteena sitä, että tapaturman syytä tutkittaessa ei sen uhria yleensä haluta syyttää huolimattomuudesta eikä tahallisuudesta. Mutta kun tarkastelee tilastoissa esiintyviä numerotietoja, joiden mukaan koneelliset laitteet ovat aiheuttaneet ainoastaan 9 pros. kaikista tapaturmista, henkilökohtaiset tekijät 83 pros. sekä työmatka-

ja liikennetapaturmat 8 pros., jää tulokseksi, että suurin tapaturman aiheuttaja on ihminen, jota on kasvatettava ja perusteellisesti koulutettava. Jokaisessa työssä, olkoon se kuinka vähäpätöinen tahansa, on oltava täydellä järjellä mukana. Tilastot osoittavat, että yksilö, jolla on "hoksottimet" kunnossa, on vähemmän altis tapaturmille kuin joku "Tohu-Jooseppi", jonka ajatukset työtä tehtäessä ovat muualla. On myöskin todettu, että etenkin nuorissa työntekijöissä esiintyy liaksi rai-lakkuutta, joka ilmenee "antaa mennä, ei tässä hullum-min käy" muodoissa ja joka saattaa päättyä ikäviinkin seurauksiin.

Tapaturman syytä tutkittaessa on myöskin otettava huomioon n.k. henkiset tekijät, kuten väsymys, sairaus, perhehuolet, surut, taloudelliset tekijät y.m., jotka pakostakin vievät työläisen ajatukset tehtävänsä piiristä ja ovat omiaan lisäämään tapaturmien lukumäärää. Sensijaan huolimattomuus, piittaamattomuus, ajattelemattomuus sekä "kloppimaisuus" ovat niitä tapaturmien aiheuttajia, joihin on puututtava ja joiden tuottamat tapaturmat on laskettava tahallisuuden tiliin.

Turvallisuustyöllä on laaja työkenttä ja paljon tehtäviä. Kannustakoon meitä jokaista tietoisuus siitä, että työn päämääränä on turvallisuuden ja viihtyisyyden luominen jokaiselle työntekijälle.

Ilo Nieminen.

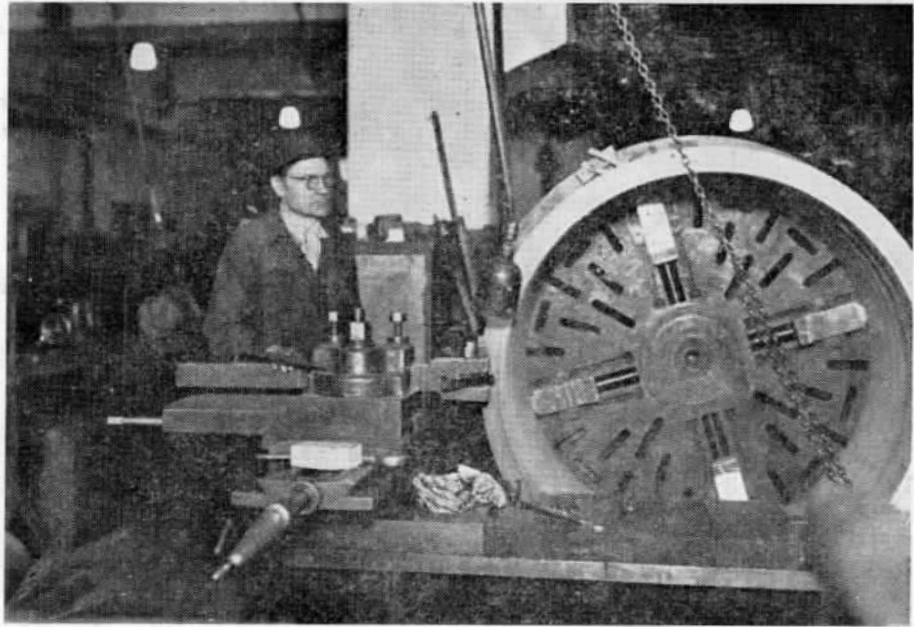
Iiskola sinne rakennustöihin ja tehtaan valmistuttua siirtyi nykyiseen toimeensa, ensin apumieheksi ja sitten karbidin valajaksi eli reikämieheksi, jolla nimellä hänen ammattiaan myöskin kutsutaan. Työ ei ole helppoa eikä aivan vaaratontakaan, mutta hyvin suojattuna ei siinä sentään pääse ainakaan vakavampia vahinkoja sattumaan. Kuumaa hommaa se joka tapauksessa on. Työ on vuorotyötä ja kuten mainittu, raskasta, joten vapaa-ajat käyttää mielellään lepoon. Iiskola ei senvuoksi ole ollut mukana yleisissä riennoissa, mutta kuuluu kuitenkin paperityöntekijäin ammattiosastoon. Hän on pinttynyt vanhapoika eikä iästään päätellen enää joudu "saarroksiin". Vaikka kukapa sen loppujen lopuksi tietää.

Voikaalta siirryimme Kuusankosken asemalle, missä juna parhaillaan oli lähtökunnossa Voikaalle. Sen verran oli kuitenkin vielä aikaa jälellä, että ehdimme haastatella veturinkuljettaja Ilo Niemistä, joka tässä toimessa on ollut jo 30 vuotta. Hän on syntynyt

9. 6. 1890 Kuusankoskella, joka silloin vielä kuului Iitin pitäjään. Päästyään kansakoulusta v. 1904 hän siis 14-vuotiaana ryhtyi työhön, kuusen vuoluun Kuusankosken tehtaalla. Vuonna 1906 hän muutti Helsinkiin, missä työskenteli viilarinoppilaana, mutta palasi jo seuraavana vuonna takaisin ja tuli 5. 5. 1907 Kuusankosken Sahalle, missä oli ensin lautojen mittaajana ja myöhemmin lämmittäjänä ja höyrykoneen hoitajana. Näin ollen tulee Nieminen ensi toukokuussa olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Sahalta hän siirtyi Kuusankosken Korjauspajalle nuoremaksi viilariksi ja v. 1917 hänestä tehtiin sitten veturinkuljettaja. Ensin hän ajeli rautahevolla kymmenisen vuotta Saksan-ahon puolella propsia kuljetellen, mutta suoritettuaan valtionrautateiden veturinkuljettajan tutkinnon v. 1927 hän pääsi myös henkilöjunia kuljettamaan ja onkin senjälkeen ollut miltei yksinomaan henkilöliikenteen palveluksessa. Työhönsä on Nieminen erittäin tyytyväinen ja aika kuluu siinä miltei sananmukaisesti kuin

Paul Karl Ojanen.

Vihtori Honni.

siivillä lentäen. Kun tämäkin työ on vuorotyötä ja kun lisäksi on paljon ylitöitä, ei Niemiseltä ole liiennyt aikaa seura- y.m.s. toimintaan, mutta puutarhanhoitoa on hän kuitenkin vapaa-aikoinaan harrastanut. Hänen puutarhassaan oli aikoinaan kolmtakymmentä hyvää omenantekijää, mutta kova pakkastalvi palellutti ne kaikki. Uusia on kyllä nykyisin kasvamassa. Myös valokuvaamiseen on Nieminen innostunut, mutta tarveaineiden puute tekee tällä kertaa kiusaa.

Poikkesimme sitten Niemisen ensimmäiseen varsinaiseen työpaikkaan Kuusankosken Sahalle ja etsimme sieltä kehystehtaasta käsiimme Paul Karl Ojasen, vielä nuorempuoleisen miehen, joka on syntynyt 10. 7. 1903. Hän on nähnyt päivänvalon ensimmäisen kerran "rapakon" takana, Amerikassa, mistä vuoden vanhana tuli vanhempiansa mukana Kuusankoskelle. Päästyään 14 v. ikäisenä kansakoulusta hän ryhtyi porapojan virkaan rakennuspuolella. Kuusankosken Sahalla hän on ollut yli 20 vuotta, koko ajan samassa työssä, tekemässä kehyksiä paperitehtaan tarvetta varten. Työteho kehystehtaassa näyttää kehitetyn huippuunsa asti, sillä suorastaan ilmiömäisellä nopeudella Ojanenkin naulaili kehyksiä toisen toisensa jälkeen, heittäen ne sitten kuljetuslaitteeseen matkaansa edelleen jatkaamaan. Työ on urakkatyötä, mikä tietenkin innostaa tavallista suurempaa kiirettä pitämään. Ei siinä ole aikaa samaa naulaa useammin naputella, vaan yhdellä lyönnillä sen täytyy puun sisään kantaa myöten upoutua. Oli todellinen nautinto seurata sellaista työnähtä. Ojasellakaan ei ole sanottavampia sivuharrastuksia ellei sellaiseksi voida sanoa puutarhanhoitoa omalla tontilla.

Puuverstaasta painuimme lopuksi rautasellaiseen eli Kymintehtaan Korjauspajaan. Siellä viimeinen haasteltavamme tällä erää, vakaa rautasorvari Vihtori Honni seuraili koneensa käyntiä, jonka ääressä hän on työskennellyt yli 20 vuotta. Sorvattavana oli tällä kertaa 1,3 m. levyinen kappale, mutta voidaan tähän

suureen sorviin asettaa sellaisiakin kappaleita, joiden pituus on 6 m. ja läpimitta kokonaista 3 metriä.

Honni on syntynyt 22. 5. 1895 Valkealassa. Oltuaan ensin kuusia vuolemassa hän tuli korjauspajalle töihin v. 1910. Pari vuotta myöhemmin hän muutti Helsinkiin, missä työskenteli rautasorvarina ja suoritti samalla iltaisin teollisuuskoulun kurssin. Sen jälkeen hän lähti lisää oppia hakemaan ja oli töissä m.m. Pietarissa sekä Suomen suurimmissa konepajoissa Turussa ja Tampereella ynnä Karhulassa, kunnes sitten palasi takaisin Kymintehtaan Korjauspajalle, missä hän siitä lähtien on rautasorvarin ammtissa työskennellyt yli 20 vuotta. Saman ammatin hän opetti ainoalle pojalleenkin, josta toivoi työnsä jatkajaa, mutta jonka armoton sota häneltä riisti.

Kätevänä miehenä rakensi Honni itselleen ennen sotia moottoriveneen, jolla hän sitten ahkeraan ajeli Lappalalla. Honni kuuluu jäsenenä metallityöntekijöiden ammattiosastoon ja Kymintehtaan Työväenyhdistykseen.

Kaikki rotkot pitää täytettämän, kaikki vuoret ja kukulat pitää alettaman, kaikki louhikot pitää tasoitettaman, kaikki koliaat pitää silitettämän. Minä olen huutavan ääni korvessa: raivatkaa... Ei ole muuta ikuista maailmassa kuin työ! Kuka työn jumalia palvelee, hän seisoo pää koholla ajan tuulissa, ja vaikka hävityksen pyörä hänet murskaisikin, hän elää töissään ja vielä rauvioiltansakin julistaa: minä olen kerran ollut.

Johannes Linnankoski.

Mikään varma tietomäärä ei ole sivistyksen välttämättömän ehto. Sivistys on tietoisuus ihmiskunnan korkeimmista asioista, osanotto niihin, kyky edistää niitä. Missä elämän oloissa hyvänsä, joita ei vaivuta erin suuri puute, voidaan tämä sivistys saavuttaa.

J. V. Snellman.

TERVEISIÄ LINDESBERGISTÄ!

Kesäistä Lindesbergiä. Oikealla Linden tuomiokunnan käräjäatalo.

Joulun edellä oli Mannerheim-liiton Kuusankosken osasto saanut ruotsalaiselta kummikunnaltaan Lindesbergin kaupungilta kutsun osallistua kahdella 3-miehisellä kuusankoskelaisella hiihtojoukkueella tammikuun 12 p:nä 1947 Lindesbergissä pidettävään 3 x 10 kilometrin "Vuorimiesviestiin" (Bergsmansstafetten), kuitenkin sillä edellytyksellä, että tulisi riittävästi lunta. Aika kului, mutta lunta ei vaan kuulunut. Näytti jo siltä, että koko matka kuivuisi kokoon, kun uuden vuoden vaiheilla äkkiä saapui Lindesbergistä sähkösanoma: "Lunta. Sydämellisesti tervetulleet." Alkoi tavaton touhu. Oli järjestettävä matkan taloudellinen puoli, pidettävä karsintakilpailut, nimettävä osanottajat, hankittava matkpassit j.n.e.

Lindesbergin kaupunki, siellä toimiva urheiluseura Lindesbergin IFK, paikkakunnan sanomalehdet ja Suomen varakonsuli, tehtailija W. Berg, olivat luvanneet kustantaa kuuden hiihtäjän ja yhden johtajan matkan Tukholmasta Lindesbergiin ja takaisin sekä yöspidon Ruotsissa, mutta muu osa matkasta oli meidän itsemme kustannettava. Kun Kymen Osakeyhtiö ja Kuusankosken kunta suostuivat avustamaan tässä suhteessa, oli matkan taloudellinen puoli täten taattu.

Lumen puutteen takia ei kunnollisia karsintakilpailuja voitu järjestää, vaan pidettiin ne pääasiallisesti Kuusanlammen jäällä noin 12—13 km matkalla. Tulokset olivat seuraavat: 1) L. Rossi 38.11; 2) V. Hänninen 42.31; 3) L. Ellonen 43.00; 4) E. Mauno 44.03; 5) V. Nikulainen 44.51; 6) U. Hulkkonen 45.09; 7) O. Homan 46.11; 8) K. Hasari 46.36; 9) P. Muuronen 48.05; 10) T. Juurtola 48.57; 11) K. Simonen 49.09; 12) J. Nokelainen 49.18 ja 13) L. Weckström 51.47.

Näiden karsintakilpailujen perusteella valittiin mat-

kalle lähtijöiksi viisi parasta, nimittäin Lauri Rossi Kymintehtaan Kisasta, Vljo Hännnen Kuusankosken Puhdistasta sekä Lauri Ellonen, Erkki Mauno ja Veikko Nikulainen Kymintehtaan Urheiluseurasta. Kuudenneksi osanottajaksi valittiin Kuusankosken Puhdin mestarihiihtäjä Urho Niemi, joka karsintakilpailujen aikana oli hiihtoleirillä Vuokatilla eikä näin ollen voinut osallistua karsintakilpailuihin. Tämän toimenpiteen hyväksyivät kaikki karsintakilpailujen osanottajat yksimielisesti sitä heiltä ennen kilpailun alkua kysyttäessä.

Lopuksi oli passien saanti vielä kiven takana. Tavallisesti ottaa tämä aikaa vähintään kaksi viikkoa, eikä aikaa ollut nyt täyttä yhtä viikkoa. Kaikki voimat pantiin liikkeelle, mutta lähtöaamun edellisenä iltana oli ainoastaan kaksi passia valmiina. Kun loput oli kuitenkin luvattu antaa seuraavana aamuna, järjestettiin asia niin, että erityinen kuriiri toisi ne Hyvinkäälle hiihtojoukkueen matkustaessa sieltä ohi. Niin lähdettiin matkalle linjavaunulla Kouvolaan ja sieltä junalla kohti Turku. Hyvinkäällä koitti sitten jännittävä hetki passien odotellessa. Helsingin juna saapui, matkustajat poistuivat junasta, mutta passientuoja ei näkynyt eikä kuulunut. Kun kaikki toivo oli jo melkein menetetty, ilmestyi junasta vihdoin passientuoja selittäen, että oli istunut junassa kaikessa rauhassa eikä ollenkaan ollut huomannut, että oltiin jo Hyvinkäällä. Näin oli kaikki paperit lopultakin kunnossa ja matkaa jatkettiin keventynein mielin.

Turun tullissa kerättiin meiltä pois kaikki rahat viimeistä kolikkoa myöten, ja sitten laivaan. Samassa laivassa matkusti Ruotsiin Suomen painimajoukkue, useita kymmeniä sotainvaliideja sekä paljon muuta kansaa. Tämän vuoksi oli päivällinen syötävä vuoroissa ja

me jouduimme kolmanteen vuoroon vasta verrattain myöhään illalla. Lauri Rossi ei näin ollen jaksanutkaan odottaa päivällistä, vaan kävi omien eväiden kimppuun sillä seurauksella, että kun vihdoinkin päästiin päivälliselle ja kaikki maailman herkut olivat tarjolla, ei "Pörrö" mielipahakseen jaksanutkaan syödä kuten olisi halunnut. Kotimatalla hän sitten korjasi erehdyksensä, sillä hän söi jo neljättä kukkuralautasta silloin, kun me muut olimme ennättäneet vasta toiseen lautaseen. Tarjoilijatkkin lienevät kiinnittäneet huomiota hänen syöntiinsä, koskapa häneltä aamukahvin yhteydessä vaadittiin lisämaksua "liikasyönnistä".

Kun laiva oli tungokseen asti täynnä matkustajia, ei meille III luokan matkustajille tahtonut löytyä edes istumapaikkaa, vielä vähemmän makuupaikkaa. Pojat ratkaisivat asian kuitenkin varsin käytännöllisesti, sillä he laittoivat vuoteensa I luokan eteishallin lattialle ja nukkuivat makeasti. Eikä heidän untiaan häirinnyt edes yöllä alkanut ankara merenkäyntikään, vaikka moni muu matkustaja joutui silloin uhraamaan päivällisensä meren jumalille. Kerran ainoastaan pojat heräsivät, kun eräs tuolilla istunut mies laivan kallistuessa kaatui tuolineen pävineen lattialle.

Aamulla saavuttiin Tukholmaan pienen jännityksen vallassa, sillä kruunuja ei ollut ollenkaan eikä mitään tietoa siitä, kuinka matka jatkuisi Lindesbergiin. Sitä suurempi oli ilomme, kun jo tullissa meitä vastassa oli kummikuntatoimiston johtaja, erittäin ystävällinen ja avulias rouva G. Liliehöök. Hän otti meidät heti siipiensä suojaan, ohjasi asemalle, tarjosi maukkaan aamiaisen ja erinomaista kahvia leivoksien kera, osti matkaliput sekä järjesti appelsiineja ja karamelleja matkaeväiksi. Niin alkoi viimeinen, noin 5 tunnin rautatiematka III luokassa, joka oli hienompi ja mukavampi kuin meidän II luokka.

Lindesbergiin saapuessamme oli asemalla vastassa Kuusankoski-toimikunnan puheenjohtaja, tuomari O. Ekecrantz, sanomalehtien toimittajia, urheilun johtomiehiä, valokuvaajia ja muuta kansaa. Meidät sijoitettiin kaupungin tilaamiin autoihin ja ohjattiin ensiluokkaiseen "Kaupunginhotelliin", jossa meille oli kaupungin puolesta varattu viisi huonetta ja vapaa yöspito koko Lindesbergissä olomme ajaksi. Siistiäyttyämme tarjottiin meille erinomainen tuliaispäivällinen, jolloin tuomari Ekecrantz isäntien puolesta lausui meidät tervetulleiksi Lindesbergiin. Pojat kävivät vielä 7—8 km juoksulenkillä ja sitten höyhensaarille.

Seuraavana päivänä, lauontaina, saivat pojat oppaan johdolla tutustua kirparataan. Maasto oli suomalaismaastoa, mutta lunta vähänlaisesti ja rata kulki tiheissä ja risukoissa, joten ohittamismahdollisuudet olivat vähäiset. Tutustumishiihdon jälkeen päättivät pojat yksimielisesti asettaa Rossin, Ellosen ja Niemen I joukkueeseen ja Maunon, Nikulaisen ja Hännisen II joukkueeseen sekä hiihtää yllämainitussa järjestyksessä. Ilmapäivällä olivat pojat kutsutut elokuvanäytäntöön sekä sen jälkeen isäntäseuran, Lindesbergin IFK:n vieraksi erääseen kahvilaan. Valitettavasti eivät pojat uskaltaneet enemmältä käyttää hyväkseen pöydän antimia, kun pelkäsivät vatsansa menevän eudoista herkuista epäkuuntoon. Isännät kyselivätkin huolestuneina, että mitä syötävää he oikein voisivat pojille tarjota,

Vastaanotto Lindesbergin asemalla.

kun mikään ei näy maistuvan. Pojat selittivät kuitenkin, että olkoot vain huoleti, sillä kunhan hiihdot on hiihdetty, niin kyllä ruoka maistuu, kuten sitten maistui. Ruisleipää pojat kaipasivat, sillä sitä ei ollut saatavissa, vaan ainoastaan "Skånen limppua", ruskeata, imelänmakuista leipää.

Seuraavana päivänä, sunnuntaina, oli kilpailupäivä. Ilma oli hyvä. Noin 8 astetta pakkasta, keli siis kohtalainen eikä mitään voiteluvaikkeitä. Lähtö tapahtui kaupungin laidassa olevalta urheilukentältä. Kovaäänisessä lausuttiin meidät tervetulleiksi myös suomenkielillä seuraavin sanoin: "Suomalaiset urheilutoverit — kunniakkaan veljesmaamme edustajat! Suurella ilolla urheiluseura IFK lausuu Teidät kaikki tervetulleiksi Lindesbergiin ja Vuori miesviestiin. Me olemme kaikki tietoisia siitä, että Te ryhdytte kilpailuun väsyneinä pitkästä matkasta ja tottumattomina täläläisiin olosuhteisiin. Tämän vuoksi emme pyydäkään Teiltä voittoa, vaan toivomme ainoastaan, että viihtyisitte ruotsalaisten urheilutoverienne seurassa ja veisitte mukanaan kotimaahanne mieluisan muiston tästä matkastanne."

Ilmoittautuneista 23 joukkueesta asettui 18 joukkuetta lähtöviivalle, siis varsin kunnioitettava määrä. Latu kulki aluksi noin 200 metriä aukealla ja sitten hiihtäjät häipyivät metsään. Rossi sai kohtalaisen hyvän lähdön, ollen metsään painuessaan neljäntenä, mutta Mauno, jonka sukset eivät näyttäneet aluksi oikein luistavan, vasta viidentenätoista. Rossin meno näytti voimakkaalta ja vaivattomalta, ja kun tiesimme hänen olevan muutenkin hyvässä kunnossa, uskoimme varmasti hänen tulevan puolimatkan väliasemalle ensimmäisenä ja vetävän koko matkaosuudellaan ainakin 2—3 minuutin kaulan. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä puolimatassa oli Rossi edelleenkin neljäntenä. Jälkeenpäin kertoi Rossi, etteivät ruotsalaiset jatkuvista pyynnöistä huolimatta antaneet latua ja että ohittaminen ladun sivussa oli maaston vuoksi melkein mahdotonta, mistä johtuen hän joutui hiihtämään noin 6 km sunnuntaihiihtäjän vauhtia. Loppumatalla hän kuitenkin pääsi jo ensimmäiseksi, mutta kaatui eräässä ojassa niin pahoin, että sukset irtaantuivat, jolloin ruotsalaiset jälleen menivät ohi eikä hän enää tämän jälkeen ennättänyt kaikkia ohittaa, vaan saapui maaliin toisena, noin puoli

Edustusjoukkueemme vasemmalta lukien: Rossi, Mauno, Ellonen, Nikulainen, Niemi ja Hänninen.

minuuttia parhaan ruotsalaisen jälkeen. Mauno oli sillä välin parantanut asemaansa huomattavasti, sillä maaliin tullessa oli hän ohittanut seitsemän ruotsalaista, ol- len tällöin seitsemäntenä ja häviten Rossille ainoastaan vajaan minuutin.

Toisella osuudella Ellonen lähti reippaasti matkaan ja saavutti huomattavasti edellä lähtenyttä ruotsalaista. Hän oli kuitenkin todennäköisesti ottanut alun liian lu- jaa, sillä jo alkumatkalla sai hän ankaran pistoksen, mikä ei hellittänyt koko matkalla. Hammasta purren poika kuitenkin hiihti osuutensa loppuun, mutta oli puo- limatkassa pudonnut viidenneksi ja maalissa seitsemän- neksi. Toisen joukkueen Nikulainen hiihti itsensä aivan kuitiksi, mutta sijoitus jäi sittenkin heikoksi.

Loppuosuudelle läksivät ankkureina Niemi ja Hän- ninen voimakkaasti hiihtäen. Niemi ohitti kaksi ruotsa- laista, mutta hävisi kuitenkin eränsä parhaalle minuut- tin verran, sijoittuen henkilökohtaisesti neljännelle ti- lalle.

Joukkuetulokset olivat seuraavat: 1) Wedevägs IF 2.06,21; 2) Frövi IK 2.08,10; 3) Ludvika FFI 2.08,14; 4) Dalkarlsbergs IF 2.08,51; 5) Kuusankoski I 2.10,03 j.n.e. 11) oli Kuusankoski II 2.16,09.

Omien poikiemme tulokset olivat seuraavat: Niemi 41,45; Rossi 43,47; Ellonen 44,31; Hänninen 44,39; Mauno 44,43 ja Nikulainen 46,47.

Rossi ja Mauno joutuivat ensimmäisinä miehinä hiihtämään parisatao metriä pitämään matkan kuin toiset, joten heidän tuloksensa todellisuudessa ovat jon- kun verran yllämainittuja paremmat.

Pitkä matka, oudot ruoat ja vieraat olosuhteet aiheut- tivat sen, etteivät poikamme voineet aivan parastaan esittää, mutta toiselta puolen täytyy rehellisesti tunnus- taa, että ruotsalaispojat olivat erinomaisia hiihtäjiä ja ansaitsivat hyvin voittonsa.

Samana päivänä oli vielä jääpallo-ottelu, kaunoluist- telunäytös ja rekiretki, joten päivästä muodostui todell- linen talviurheilupäivä. Hiihtokilpailujen palkintojen jako suoritettiin kaunoluistelunäytöksen yhteydessä, jossa oli läsnä tuhatlukuinen yleisö. Kun Kuusankoski osallistui kilpailuihin ulkopuolisena, ei pojillemme voitu jakaa mitään varsinaisia palkintoja, vaan jokaiselle

meistä annettiin muistoksi Ruotsin lippu uushopeaisessa tangossa ja Lindesbergin kauppiaitten yhteisenä lahjana 10 kg paketti "kaikkea hyvää". Jouduimme samalla monin tavoin huomion kohteeksi, puheita pidettiin, Nie- meä haastateltiin j.n.e.

Myöhemmin samana päivänä oli meidän kunniaksam- me järjestetty juhlapäivälliset, joilla kaupungin pormes- tarista, kaupunginvaltuuston puheenjohtajasta ja tuo- miokunnan tuomarista lähtien oli läsnä kaikki paikka- kunnan edustavimmat henkilöt, teollisuuden ja kaupan edustajia, sanomalehtimiehiä, oppikoulun opettajia, ur- heilun johtomiehiä sekä Lindesbergin kaupungin ohella meidän kunnikuntinamme toimivien Linden ja Rams- bergin maalauskuntien edustajat. Syötiin ja juotiin pal- jon ja hyvää sekä pidettiin lukemattomia puheita. Pää- toimittaja Egnell, joka on äskettäin käynyt Kuusan- koskella ja joka Örebrosta saakka oli saapunut Lindes- bergiin erikoisesti tätä tilaisuutta varten, mainitsi muo- tokauniissa puheessaan m.m., että Lindesbergin kau- punki saa olla ylpeä siitä, että se on ottolapsekseen saa- nut niin valistuneen ja määrätietoisesti eteenpäin pyr- kivän paikkakunnan kuin Kuusankoski. Tämän jälkeen alkoi yleinen juhla, jossa tuomari Ekecrantz piti pu- heen, meidän puolestamme esitettiin tervehdys Kuusan- koskelta, mieskuoro lauloi suomalaisia sävellyksiä ja lopuksi laulettiin molempien maiden kansallislaulut. Sitten alkoi yleinen tanssi. Viereisessä pöydässä istui eräs vanhemmanpuoleinen tukholmalainen johtaja nuo- ren rouvansa kanssa. Johtaja tuli heti meidän pöy- tämme ystävällisesti tiedustelemaan, saisiko hän tar- jota meille virvokkeita, mihin meillä ei ollut mitään muistuttamista. Kohta tämän jälkeen kuiskasi johtaja meille, että hänen rouvansa tahtoi mielellään tanssia poikien kanssa. Valitettavasti ei poikiemme joukossa ollut montakaan tanssimiestä ja tanssittavia oli suuri joukko. Nikulainen tuntui erikoisesti kiinnostavan rou- vaa, koska hänet kutsuttiin johtajan pöytään. Emme tiedä, kuinka keskustelu sujui, kun Nikulainen ei osan- nut yhtään ruotsia ja rouva suomea ainoastaan yhden lauseen, joka kuului "anna mulle muisku". Tarina ei kerro, mitä Nikulainen vastasi ja mihin toimenpitei- siin hän mahdollisesti ryhtyi. Tuli sitten naisten valssi, jolloin pojat väkisin vietiin lattialle, Urho Niemikin muiden mukana. Kysyttäessä kuinka tanssi meni, kertoi Niemi pysyneensä kohtalaisen hyvin tahdissa, kun "tä- ti" lauloi kovalla äänellä hänen korvansa juuressa. Siel- lä tuntui muuten olevan tapana, että ainakin valssia tanssittaessa koko yleisö lauloi mukana. Tanssin jäl- keen selitti Niemi, että kyllä hänen nyt täytyy opetella kunnolla ainakin yksi tanssi. Onkos tullut jo opetelluk- si, Urre? Olisi kai jo korkea aika.

Seuraavana päivänä, maanantaina, saimme tutustua paikkakunnan teollisuuslaitoksiin, m.m. Ruotsin suurim- paan suksitehtaaseen, jossa valmistetaan 300 paria suk- sia vuorokaudessa. Muu osa päivästä käytettiin kierto- kulkuun paikkakunnan kaupoissa, joista yritettiin vähil- lä kruunuillamme ostaa mahdollisimman paljon hyvää tavaraa.

Kuten edelläesitetystäkin selviää, saimme matkallam- me osaksemme aivan ylitsevuotavaa ystävällisyyttä ja vieraanvaraisuutta. Lahjojakin tuli jatkuvasti. Niinpä saimme jokainen erinomaiset hiihtokengät ja eräs nais-

vaatehimon omistaja, urheilumies muuten, ilmoitti lahjoittavansa meille naisten jumpperit. Hän mainitsi, että vaikka kaikilla ei ollutkaan vaimoa, niin kaiketi jokaisella kuitenkin on joku ystävätär, jolle voi antaa jumpperin Ruotsin tuomisena. Jos siis sattumalta näette jonkun kuusankoskelaisen neitosen päällä kauniin, peuran kuviolla koristetun jumpperin, niin voitte heti arvata, mistä se on lähtöisin. Muita malleja ei jäänyt mieleen.

Juhlapäivällisillä pitämässämme kiitospuheessa huomautimme, että olemme tunteneet itseämme aivan no-loiksi meille osoitetun suurenmoisen huomaavaisuuden ja ystävällisyyden johdosta, mutta ymmärrämme hyvin, ettei se ollut tarkoitettu yksinomaan eikä pääasiallisesti-kaan meille yhteiskuntamme vähäpätöisille jäsenille, vaan ensisijassa kotipaikkakunnallemme, ja lupasimme kertoa tästä kotiinpalattuamme, mikä tämän matkakertomuksen kautta on tapahtunut.

Aikaisin tiistaiaamuna lähdimme sitten kotimatkalle ankan lumisateen vallitessa. Tukholman asemalla oli meitä vastassa vanha ystävämme rouva Liliehöök, joka suurenmoisella tarmolla johdatti meidät Ruotsin tulin karikkoiden lomitse. Torstaita vasten yöllä olimme jälleen kotona, yhtä miellyttävää elämystä rikkaampina.

Mieliala ja toveruussuhde koko matkan aikana olivat erinomaisen hyvät ja käyttäytyminen ensiluokkaista, joten uskomme kunnialla edustaneemme kotipaikkakuntaamme.

Lopuksi kerrottakoon vielä eräs yhteinen ja yksimielinen vaikutelma matkaltamme. Olimme nimittäin kaikki siinä vakaassa uskossa, että ruotsalaiset olivat erittäin kauniita ja komeita väkeä, paljon kauniimpaa kuin suomalaiset. Tässä petyimme pahasti. Puvut olivat kyllä niin naisilla kuin miehilläkin erittäin komeat, naisilla varsinkin ennennäkemättömät laatunsa, kuosinsa ja värikkyytensä puolesta, mutta yhtään tosikaunista naista emme matkallamme nähneet. Pojat lausuivatkin arvostelunaan, etteivät ruotsalaiset tytöt kauneudessaan ollenkaan vedä vertoja Kuusankosken tytöille, jotka tunnetusti ovat kuuluja kauneudesta, sekä lisäsivät, että jos Kuusankosken tytöillä olisi käytettävänä ruotsalaisten naisten "hepeneet", niin olisivat "oksat poissa."

Matkan tarkoituksena ei yksinomaan ollut urheilusuh-

Palkintojen asemesta saivat edustajamme muistoesineen ja paljon hyvää sisältäneen lahjapakotin.

†

MERKKAJA JUHO LEHTO.

Helmikuun 10 päivän aamuna kuoli työpaikallaan Kymintehtaan paperitehtaalla sydänhalvauksen kohtamana merkkaja Juho Lehto 60 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt marraskuun 1 p:nä 1886 Jämsässä. Yhtiöme palvelukseen hän tuli 40 vuotta sitten eli toukokuussa 1907. Työskenneltään 7 vuotta Kymintehtaan Selluloosatehtaalla, mm. viirakoneella v.a. hoitajana, hän lähti töihin Venäjälle erääseen Uralissa sijaitsevaan paperitehtaaseen, mutta palasi jo 4 vuoden kuluttua takaisin ja tuli jälleen Kymi-yhtiön palvelukseen paperikollien merkkajaksi Kymintehtaan Paperitehtaalle. Tässä toimessa hän oli sitten yhtäjaksoisesti lähes 30 vuotta eli siihen saakka, kunnes kuolema hänet kesken työn kohtasi.

Lehto oli ahkera, tunnollinen ja taitava työntekijä. Hän omasi herkästi innostuvan ja toisiakin innostavan luonteen ja leikinlaskullaan piti toveripiirissään yllä hurttia huumoria. Näillä ominaisuuksilla varustettuna hän oli erittäin pidetty sekä työssään että sen ulkopuolella. Hänen mieliharrastuksiaan oli näyttämötoiminta ja niinpä hän varsin aktiivisesti oli kolmen vuosikymmen ajan mukana seuranäyttämötyössä, kuuluen aikoinaan Kuusankosken Työväennäyttämön henkilökuntaan. Viime vuosina hän oli jäsenenä Kuusankosken Kansannäyttämön johtokunnassa, missä hänen kokemuksilleen ja asiantuntemukselleen pantiin suurta painoa. Kun Kuusankoskesta v. 1921 muodostettiin itsenäinen kunta, valittiin Lehto sosialidemokraattien edustajana ensimmäiseen kunnanvaltuustoon, mihin hän sitten kuului 3 vuotta.

Omaisten ohella kaipaavat poismennyttyä työtoverit ja muut ystävät.

teiden solmiminen, vaan pääasiallisesti tutustuminen ja henkilökohtaisen kosketuksen aikaansaaminen kummi-kuntiimme siinä toivossa, että nykyinen avustus jatkuisi edelleenkin ja tulisi, jos mahdollista, entistä monipuolisemmaksi, mistä nyt onkin hyviä toiveita. Avustukset ovat, kuten tunnettua käytetyt ja tullaan vastaisuudessaakin käyttämään lastentarhan ja lastenseimien ylläpitämiseen, joten ne tämän kautta ovat tulleet ja tulevat paikkakunnan vähävaraisten ja suuriperheisten lasten hyväksi.

PERHEENÄITEJÄ KOTIOLOISSAAN.

Koti on yhteiskunnan sydän, on viime aikojen iskulause. Entistä paremmin on alettu ymmärtää, että teollisuudessa tai muussa tuottavassa työssä kodin ulkopuolella työskentelevien, niin perheenpään kuin muidenkin perheenjäsenten kestävyys ja työteho riipuvat suuresti siitä, minkälainen koti heillä on. Näin ollen kotisydämen valtiatar ja sen elämää säännöstelevä voima, perheentemäntä, luodessaan mahdollisuudet kodin ulkopuolella työskenteleville, tekee suurta ja siunauksellista työtä, jonka merkitys koko yhteiskunnalle on perustavaa laatua. Usein myöskin nämä perheenäidit taloudellisten vaikeuksien kohdatessa perhettä ovat saaneet tarttua ansiotyöhön ja ihmeteltävällä kestävyydellä hoitaneet sen lisäksi lapset ja kodin.

Kaunis esimerkki lannistumattomasta ja sinnikkäästä taistelusta vaikeuksia vastaan on rouva Aune Siviä Finerin elämä. Mieheensä kuoltua elokuussa 1946 tämä nuori perheenäiti joutui yksin kantamaan vastuun 5-henki- sen perheensä elatuksesta ja toimeentulosta. Vaikka Aune Finerillä ei ole ikää enempää kuin 28 vuotta, on noihin vuosiin ehtinyt sisältyä paljon sekä ilon että surun päiviä. Miehen kuolema oli isku, joka tuntui vievän pohjan koko elämältä, sillä se tuli yllättäen ja odottamatta yhteisen taipa- leen ollessa vasta alkuvai- heessa.

Mies, Aarne Leonard Finer, oli syntynyt 1910 ja kuului siirtolaisiin. Sodan alusta alkaen hän oli mukana rintamamiehenä. Väli rauhan aikana hän tapasi tulevan vaimonsa, ja yhteinen koti perustettiin tänne Kuusankoskelle. Vaimon entisestä isännästä Kymin Oy:stä tuli myös Aarne Finerin isäntä ja hän palveli Kymintehtaan paperiosastolla, kunnes kuolemaan joh- tanut vatsahaava pakoitti hänet lopettamaan työn vii- me heinäkuussa. Ei ollut sairaalahoitotakaan apua, vaan käsittämätön Tuoni korjasi saaliikseen juuri tä-

män miehen, jolle ihmisjärjellä mitattuna olisi luul- lut olevan välttämätöntä elää.

Kun avioliitto oli solmittu vasta sota-aikana eikä kummallakaan aviopuolisolla ollut varallisuutta, ja lap- sia ehti tulla 6-vuotisen avioliiton aikana neljä, jäi perhe miehen kuollessa erittäin huonoon taloudelliseen asemaan. Onneksi sentään puolitoista vuotta sitten oli päästy muuttamaan nykyiseen huoneen ja keittiön kä- sittävään asuntoon ja saatu hankituksi kotiin välttä- mättömimmät huone- ja talouskalut. Mutta miehen

Rouva Finer lastensa parissa.

Äidin sairastaessa on kodinhoitajatar ottanut ohjaket käsiinsä.

sairastaessa oli perhe pakotettu tekemään velkaa jokapäiväisiin elanto- ja sairasmenoihin.

— Ilman hyvien ihmisten auttavaa kättä emme olisi selvinneet, muistelee Aune Finer kyynel silmänurkassa. Häden ja ahdistuksen ollessa suurimmillaan sain nähdä ja tuntea, mitä merkitsee oikea työtöveisuus ja lähimmäisen rakkaus. Mieheni työtoverit kokosivat keskuudestaan rahaa ja tuntemattomakin ystävät auttoivat, niin että sain vastaanottaa 8.000 markan lahjan, jolla sain mieheni haudatuksi ja joka auttoi minut ja lapseni jälleen elämän alkuun. Paitsi sitä, että tuo lahja päästi meidät hetkeksi taluodellisista vaikeuksista, oli sillä vielä suurempi merkitys henkisen voiman tuojana.

— Lämmin ymmärtämys ja suuri lähimmäisen rakkaus saivat minut tuntemaan, että en sittenkään ollut yksin hetkellä, jolloin tulevaisuuden huoli lasteni takia oli tehdä minut epätoivoiseksi. Se antoi minulle voimia itse puolestani ryhtyä yrittämään. Sain kohta yhtiöstä työtä, lapset luvattiin päivisin hoitaa yhtiön lastenseimessä, kunta on auttanut, ja kun nuorin, Hilikka-tyttö, sai ruotsalaisen kummin, jolta olemme saaneet sekä ruoka- että vaatepaketteja, olemme jotenkuten selvinneet.

— Tosin meillä on ollut tänä talvena vaikeuksia enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Lieneekö suru heikentänyt vastustuskykyämme, kun sairaudet ovat yhä uudelleen ja uudelleen päässeet tunkeutumaan kotiimme. Itse jouduin syyskuussa varmaankin tottumattomuudesta työhön tapaturman uhriksi, jolloin sormeni ruhjoutui lavaajalistan väliin. Se tiesi yli kuuksen pakollista sairauslomaa, jonka iskusta huonolla tolalla oleva taloutemme yhä heikkeni. Eivätkä lapsetkaan ole säästyneet onnettomuuksilta. Ennen

niin terveet lapset ovat koko talven vuoronsa perään sairastaneet, väliin yhtä aikaakin. Milloin he ovat olleet influenssan, milloin kurkkumädän ja sikotaudin kourissa, joka tarttui minuunkin, niin että jouduin vuoteen omaksi.

Haastattelijan tullessa taloon olivat kodin ohjaket kodinhoitajan käsissä, jonka terveyssisar äidin sairastuessa oli lähettänyt apuun. Koti hohti puhtauttaan, lapset olivat terveitä, pikku Juhani tosin hiukan kalpeana kurkkumädän jäljiltä, mutta viihtyisyys ja tyytyväisyys säteilivät kodin joka kolkasta ja lasten olemuksista. Yksinpä äitikin, jolta aamulla oli mitattu 38,5 astetta kuumetta, jaksoi hymyillä ja urhoollisesti nousi valokuvattavaksikin.

— Enköhän tästä sairaudestani pian selvinne, kun saan pari päivää levätä tietoisena siitä, että lapsistani ja kodista huolehditaan hyvin, ehkä paremmin kuin itse pystyisinkään. Siihen kodinhoitaja kuitenkin pani vastalauseensa ja kertoi ihmetelleensä taloon tullessaan sitä, että työssä käypä perheenäiti on ehtinyt pitää kotinsa komeroita myöten niin hyvässä kunnossa.

— Kun pääsen työstä ja saan lapset haettua seimestä kotiin, ei iltaani mahdu enää muuta ajatusta, kuin että saisin lapset ja kodin hyvin hoidettua. Usein on valvottava myöhäiseen yöhön saadakseni lasteni vaatteet pidettyä kunnossa. Istuessani parsimuksieni parissa lasten ollessa onnellisilla unten mailla, antaudun rakkaaksi käyneisiin tulevaisuuden haaveisiin, joissa mielikuvituksessani näen lapseni aikuisiksi varttuneina terveinä ja hyvinä ihmisinä. Noina yksinäisinä hetkinä, kun vaikeudet ovat tuntuneet ylivoimaisilta, ovat muistuneet mieleeni sanat: "Koettelee, vaan ei hylkää Herraa", ja siihen luottaen uskallamme mekin uskoa parempaan ja valoisampaan tulevaisuuteen.

Oksaset perhekuvasa. Lapset vasemmalta lukien: seisomassa Elvi, Eeva, Erkki, Eila, Eini ja Else, istumassa Eino ja Esko.

Lasten ja kodin parasta katsovien perheenäitien joukkoon kuuluu myös jauhaja Jalmar Oksasen puoliso Elin Elina Oksanen, joka ei koskaan ole pelännyt työtään suuruutta, vaan on siekailematta lähtenyt ansiotyöhön, jotta perheen tulot ja menot suuren lapsilauman kulutuksessa saataisiin pidettyä tasapainossa. Tätä kahdeksan lapsen äitiä tapaamaan haastattelijamme suuntasi kulkunsa kauniina helmikuuisena sunnuntai-aamuna, varmemmin hänet kotosalta tavataksaan.

Perhe asuu Kolarinmäen korkealla harjanteella omassa talossa, joka käsittää alakerrassa hällahuoneen ja alkovin sekä yhden huoneen yläkerrassa. Rauhallisen leppoisa sunnuntaipäivän tunnelma oli vierasta vastassa. Estelyistä huolimatta asetettiin hohtavan valkea liina pöydälle, ja pian höyrysi kahvi kupeissa. Tuota ruotsalaista herkkua maistellessa vastaleivotun pullan kanssa vierähti haastatteluhetki rattoisasti.

Iloisuus ja leikkisyys näyttivät olevan tämän 51-vuotiaan perheenäidin pääominaisuuksia, jotka varmasti monasti ovat olleet hyödyksi, sillä lähes kolmekymmentä vuotta kestäneen avioliiton aikana on perhe saanut kokea sekä myötä- että vastatuulta.

— Nyt tuntuu jo siltä kuin olisimme voiton puolella naurahtaa emäntä ruskeat silmät iloisesti säteillen, sillä lapset ovat jo suuria, 5 heistä on jo maailmalla ja enää nämä kolme nuorinta ovat kotona.

— Kertokaapa jotakin alkutaipaleelta, pyysi haastatteli.

— Ennen naimisiin menoani työskentelin yhtiön puutarhassa, mutta kun sieltä vähennettiin työntekijöitä talveksi, jouduin siirtymään paperiosastolle. Lähimmäksi työtoverikseni sain siellä erään naishenkilön, joka esittäessään minulle kaksi miespuolista Jalmari-nimistä työtoveria virkahti leikkisästi tulevaa miestäni olkapäälle läimäyttäen: "Tämä Jalmari on minun, tuosta toisesta saat Sinä huolehtia." Mutta miten ollakaan, sattui tuolla alustavat kiinnitykset saaneella Jalmarilla olemaan sama kotimatka kuin minullakin, ja siitä alkoi

Vielä muutama vuosi sitten oli koko katraa koossa...

juttu luistaa siihen tyyliin, että kolmen kuukauden kulluttua vietimme häitämme.

— Heti alkuun tuntuivat tuumamme käyvän yksiin ja yhtä köyttä olemme siitä asti jatkuvasti vetäneet, puuttui perheenpää puheeseen ja solmi alkuvastusteluista huolimatta emäntänsä kehoituksesta solmion kaulaansa,

... muita nyt on enää kolme nuorinta lasta vanhempien luona.

Vielä nykyin suorittaa äiti kaiken parsimis- ja paik-
kaustyön itse.

kun perhettä pyydettiin valokuvausta varten kokoontu-
maan pöydän ympärille.

— Molemmilla meillä oli haaveena päästä oman katon

alle ja heti kun kyettiin, aloimme rakennustyöt, jatkoi perheenpää kertomista. Äiti nakutteli nauvoja kuten minäkin talon seiniin, ja paperoimiset ja maalaustyöt hän suoritti yksinään melkein yhtä taitavasti kuin ammattimiehet. Siten valmistunut talomme Takaharjussa oli suurempi kuin tämä nykyinen, mutta kun jouduimme tekemään siihen velkaa, päätimme vaihtaa sen tähän taloon, koska siten pääsimme veloistamme. Muutimme tähän silloin puolitekoiseen taloon, ja vähitellen olemme saaneet tämän kuntoon.

Pihamaa on muokattu kasvimaaksi, joskin koko ala on pidetty pääasiallisesti perunana, koska muut juurikasvit eivät kuivuuden takia menesty, eikä taas vettä jaksa kantaa, kun ei ole omaa kaivoa. Neljä omenapuuta ja 20 kirsikkapuuta ovat lasten suuri ylpeys. Einillä, Eskolla ja Einolla on monena kesänä ollut omat kerhomaat ja he ovat hoitaneet ne niin hyvin, että ovat saaneet palkintojakin. Lasten hoidossa ovat pääasiallisesti myös kotieläimet, 2 lammasta ja 6 kanaa. 15-vuotias Eini, joka on perinyt äitinsä ruskeat veitikkamaiset silmät ja touhukkaan olemuksen, tuntui olevan erittäin hyvin selvillä kananhoidosta.

— Kyllä tämän talon lasten, sekä tyttöjen, että poikien, on pitänyt pienestä pitäen opetella kotitöitä tekemään ja suuremman pienempäänsä hoitamaan, sillä perheen toimeentulon vuoksi olen ollut monta kertaa pakotettu olemaan ansiotyössä mieheni rinnalla ja silloin on lasten täytynyt hoitaa koti, siivota, huolehtia ruoastaan, vieläpä hoitaa sika ja ne kotieläimet, mitä kulloinkin on ollut. Kolme vanhinta lasta, 29-vuotias Eeva, 23-vuotias Eila ja 22-vuotias Erkki ovat jo naimisissa ja perustaneet oman kodin. 18-vuotias Else ja 16-vuotias Elvi ovat myös lentäneet jo maailmalle. He muuttivat täältä siirtyneen narutehtaan mukana Oittiin, asuvat yhdessä ja pitävät yhteistaloutta. Eini, joka joku aika sitten oli vierailut siskojensa luona, kertoi ihastellen, kuinka kauniiksi isot siskot ovat saaneet kotinsa.

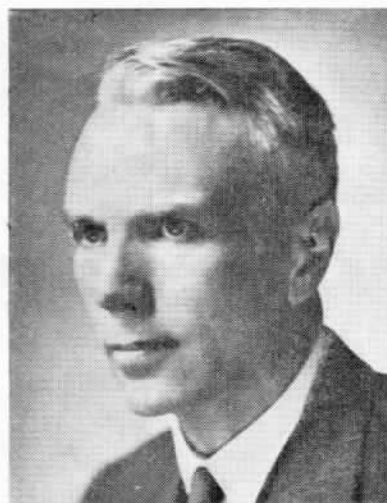
— Nuoriahan Elvi ja Else ovat maailmalle, mutta kun heitä on kaksi yhdessä, ovat he toinen toisensa turvana ja usein he sentään voivat pistäytyä kotona. Olemme isän kanssa iloinneet siitä, että monista kepposista huolimatta lapsillamme on ollut hyviä harrastuksia ja toivomme, että he niiden voimalla pysyisivät hyvillä teillä. Viimeisessä kirjeessään Elvi kertoo saaneensa nuoris-osaston järjestämissä kilpailuissa ensimmäisen palkinnon yksinlaulussa ja sen nojalla on hänellä tiedossa matka Helsinkiin keväällä koko maata käsittäviin nuorisokilpailuihin. Eini-tyttö, joka käy ammattikoulua ja opiskelee innolla taloutta, ei ole sisartaan huonompi, vaikka ei olekaan vielä julkisesti kilpaillut. Mutta lausunta- ja laululahjat vetävät häntäkin vastustamattomasti lavalle ja vähäisestä iästään huolimatta hän on ehtinyt niittää paljon laakereita niin koulu- kuin muisakin juhlissa. Koko perhe innostui tästä keskustelunaiheesta, ja äidin aloituksesta helähti pian ilmoille rakas, humoristinen laulu, joka sai kaikki huoneessaolijat hyvälle tuulelle. Ja lauluja, toinen toistaan hausempia, tuntui olevan loppumattomiin.

Vaikka pojat, 13-vuotias Eino ja 12-vuotias Esko ovat myös laulun ystäviä, ovat he vielä enemmän urheiluun innostuneita. He ovat valinneet karpäseksensä uljaan, paljon rohkeutta vaativan mäenlaskun, ja senjälkeen kun Eskon suureksi riemuksi joulupukin kontista ilmestyivät kunnolliset siteet, on poika kehittänyt huomattavasti. Ihailla täytyy pienen hentoisen pojan Ut'ssa suorittamaa 30,5 m. ilmalentoa ja täällä saatu tulos 22 m. on myös 12-vuotiaalle hyvä.

— Niin hyvä kuin onkin, että pojat urheilevat, on siinä omat vaikeutensa, kun urheiluvälineitä ei tahdo saada, ja jos niitä onnistuisi saamaan, ovat ne niin kalliita, ettei kannata ostaa. Nyrkkeilykäsineet ja hokkarit ovat nykyisin päivän polttava puheenaihe, jatkoiperheenpää, joka tuntui iloitsevan jokaisesta tuloksen parantumisesta yhtä paljon kuin pojat itsekin. Olemme kotoa käsin koettaneet tukea niin poikien kuin tyttöjemmekin urheiluharrastuksia, sillä toivomme niiden pitävän heidät poissa huonoilta teiltä.

Eino ja Esko saivat sodan päivinä viettää 3 kuukautta Ruotsissa, jota matkaa muisteltiin suurella lämmöllä. Siellä varakkaan agronomiperheen hoivissa suurella maatilalla he tottuivat suorastaan ruhtinaallisiin oloihin, mutta vakuuttivat yhdestä suusta, että hyvä on olla kotonakin. Harmin puna lehahti Esko-pojan kasvoille, kun äiti kertoi, että Esko kotiintulopäivänä ruokapöytänsä istahtaessaan puhutellen äitiään tädiksi tiedusteli, missä on ruokaliina. Jutulle naurettiin makeasti, ja Eskon harmit haihtuivat, kun siirryttiin puhumaan muista asioista.

— Kymmenen näitä lapsia on ollut kaikkiaan, mutta kaksi heistä on kuollut aivan pienenä. Nyt monta kertaa jälkeenpäin ihan ihmettelen, mitenkä sain esimerkiksi ruoan riittämään, sillä perunoitakin piti kuoria kaksi koppaa aina yhteen keittoon, silloin kun kaikki lapset olivat vielä kotona. Itse olen leiponut, pesty pyykin ja ommellut lasten vaatteet silloinkin kun olen päivät ollut ansioityössä. Kun joku vieras kerran oli lasten kuullen ihmetellyt sitä, että äiti ehtii ompelemaan, oli silloin pieni nasevasanainen, terhakka Eila-tyttö antanut selityksen: "Onhan meidän äidillä yö."

DIPLINS. ERIK PALMGREN

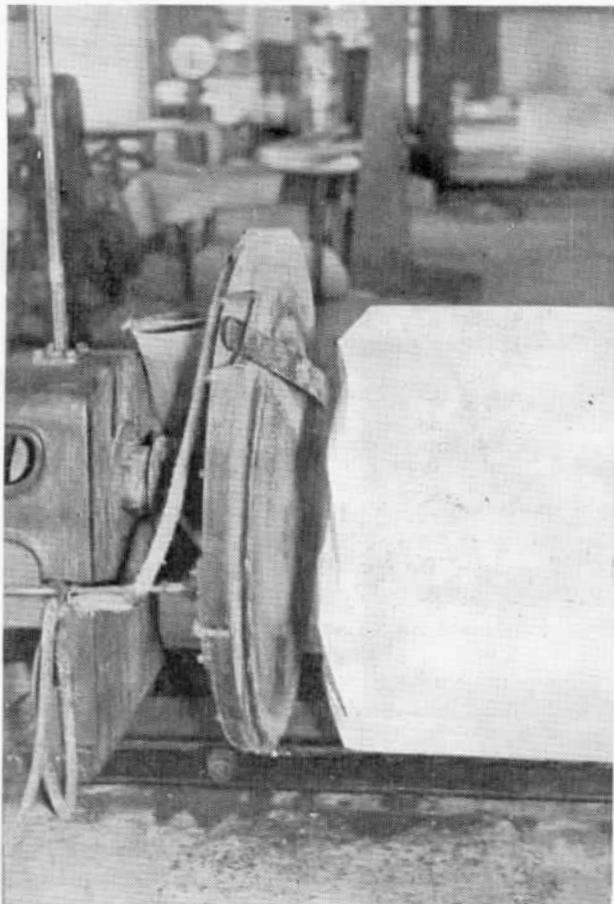
50-VUOTIAS.

Huhtikuun 11 p:nä 1947 täyttää dipl.ins. Erik Palmgren Kuusankoskella 50 vuotta.

Hän on tullut ylioppilaaksi Nya Svenska Läroverket'istä Helsingissä v. 1915. Suorittuaan diploomi-insinööritutkinnon Teknillisessä korkeakoulussa Helsingissä v. 1921 hän tuli samana vuonna Kymin Oy:n palvelukseen, aluksi Voikaan tehtaalle ja sitten Kymintehtaalle, mistä elokuussa 1924 siirtyi takaisin Voikaan tehtaalle. Siellä hän toimi teknillisen johtajan assistenttina vuoteen 1930, siirtyen sitten mainitun vuoden lopulla Englantiin Star Paper Mills Ltd:n paperitehtaitten isännöitsijäksi ja teknilliseksi johtajaksi. Hän kuului vuosina 1932—42 Star-yhtiön ja Englannin paperitehtaitten työnantajaliiton johtokuntiin sekä vuosina 1939—40 paperitehtaitten yhdistyksen johtokuntaan. Vuosina 1938—42 hän toimi Imitation Parchement-jaoston puheenjohtajana.

Palattuaan v. 1942 Englannista insinööri Palmgren on, kuten tunnettua, toiminut Kymin-

— Kyllä sitä nuorena jaksaa paljon ja tyytyväisiä olemme saaneet olla, kun terveyttä on riittänyt. Vaikka isä on työtaturman uhrina jalkavammainen invalidi, on hän tähän asti jaksanut olla työssä, ja ennenkaikkea meitä on auttanut eteenpäin molemminpuolinen hyvä yhteysymmärrys, ja samaan köyteen ovat lapsetkin tarttuneet heti, kun ovat kyenneet jotain tekemään. Siinä on ollut se voima, jonka turvin olemme selvinneet vaikeuksista, ja kun saamme vielä nuo kolme omille jaloilleen, jatko-äiti luoden hymyilevän katseen nuorimmaisinsa, on meillä edessä toivottavasti vielä helpompia päiviä.

Turvallisuustoimintaa tehdaslaitoksillamme.

Voikaan paperitehtaalla aiheutti paperirullien päälappupuristin useampia käsi- ja sormitapaturmia, joista muutamia vaikeitakin. Estääkseen näitä kokeiltiin eri laitteilla ja keksittiin jousi (kuvassa näkyvä), joka puristaa päälapun paperirullan päähän. Jousen puristuksen takia ennättää pakkaaja saada kätensä pois paperirullan pään ja kuuman silinterin välistä. Tämän korjauksen jälkeen ei sanotunlaisia tapaturmia ole sattunut.

tehtaalla. Hän on edustanut Kymin Osakeyhtiötä Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton johdokunnissa, toimien viimeksimainitun liiton paperi- ja puumassaosaston varapuheenjohtajana.

Ulkopuolella viran kuuluvat insinööri Palmgrenin harrastuksiin sukututkimus ja posti-merkkeily.

TAPATURMATILASTOA

Kymin Oy:n tehtailta v. 1946.

Olemme saaneet käytettäväksemme tilaston Kymintehtaan—Kuusankosken, Voikaan ja Haukkasuon tehtailta viime vuoden aikana sattuneista tapaturmista ja selostamme tätä tilastoa lyhyesti seuraavassa.

Tapaturmat on jaettu kolmeen ryhmään, nimittäin koneelliset tapaturmat, henkilökohtaiset tapaturmat sekä työmatka- ja liikennetapaturmat.

Mitä ensiksikin koneellisiin tapaturmiin tulee, niin niitä on mainituilla tehtailta sattunut yhteensä 48, jakautuen ne aiheutumisen puolesta seuraavasti: putoavat esineet ja sinkoutumiset 5, ruhjoutumiset ja puristukset 20, sortumiset ja koneellisten esineitten irtaantuminen 2, lyönnit, iskut, pisto, viilto ja raapaisu 13, terän aiheuttamat 7 ja sähköiskun aiheuttama 1.

Henkilökohtaisia tapaturmia yhteensä 538. Aiheuttajat: kaatuminen, putoaminen, kompastuminen ja horjahtaminen 60, putoavat esineet ja sinkoutumiset 64, ruhjoutumiset ja puristus (ei koneet) 82, sortumiset ja esineitten kaatuminen 28, lyönnit, isku, pisto, raapaisu ja viilto (ei koneet) 113, palovammat ja liekit 35, räjähdykset 3, siruja ja pölyä silmiin sekä roiskahtaminen 73, myrkytykset ja kaasu 6, sijoiltaan meno, venähdys ja nyrjähtäminen 39, ärtyminen ja pienen vamman pahentuminen 32, ammattitauti 1 sekä hevosen aiheuttamat 2.

Työmatka- ja liikennetapaturmat, yhteensä 43. Aiheuttajat: polkupyörällä 15, kulkajalla 3, päälleajo 2, liukastuminen ja kaatuminen 16, paloautotapaturmat 6 ja paleltuminen 1.

Tapaturmien kokonaisluku on 629. Sataa työläistä kohti on Kymintehtaan—Kuusankosken eri työosastoilla sattunut 15,1 tapaturmaa, Voikaan tehtailta 24,5 tapaturmaa ja Haukkasuon Tehtailta 13,7 tapaturmaa ja kaikkien edellämainittujen tehtaiden työläiset lukuun otettuina 18 tapaturmaa 100 työläistä kohti.

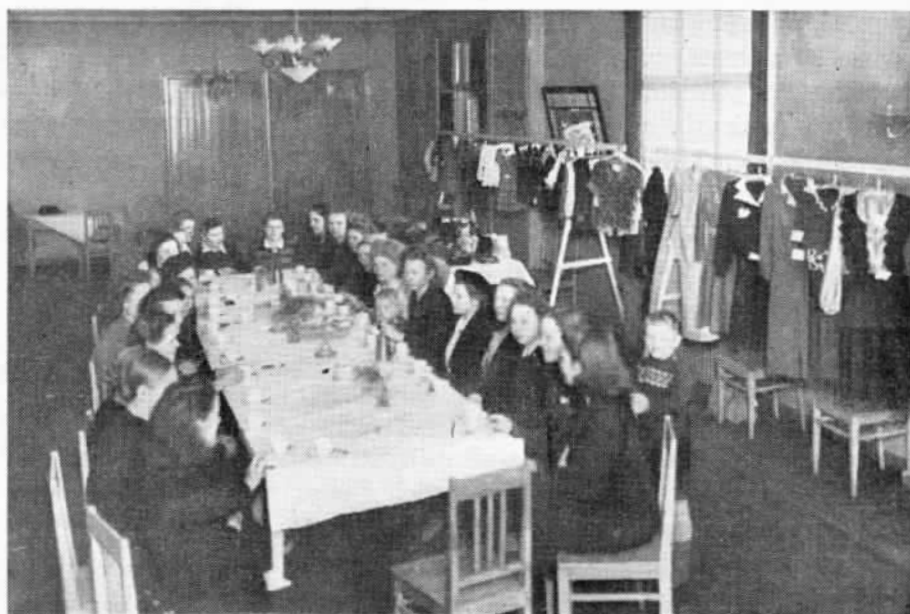
„VANHASTA UUTTA“

„Vanhasta uutta“-kurssilaiset
ahkerassa työn touhussa.

oli yhtiön Sosiaaliosaston järjestämällä leikkaus- ja ompelukursseilla tunnussanana. Näille kursseille, jotka pidettiin Kuusankosken Seuratalossa 4. 2.—14. 2. 1947, osallistui kaikkiaan 44 naista. Kun opetusta annettiin päivisin 9—17, ei osanotto ja joukon suuruus häirinnyt, sillä riippuen siitä, mitenkä kurssilaiset kotitöitään ehtivät, työskenneltiin 10—15 hengen ryhmissä. Jokainen kurssilainen sai valmistaa itselleen haluamiaan vaatekappaleita, ja ihmeellisellä kekseliäisyydellä sai vanha käyttökelpoton puku uuden asun tai siitä valmistettiin mitä sievimpiä lasten vaatteita. Jotkut kurssilaisista osoittautuivat oivallisiksi tallukkamestareiksi, uskalsipa joku käydä päällystakin valmistuspuuhiinkin. Kursseilla vallitsi iloinen, toverillinen tunnelma, niin

että eroa ajatellessa oli haikeus mielessä. Lopettajaispäiväksi järjestettiin näyttely, joka oli yleisöllekin avoinna, ja moni sellainen perheenäiti, joka ei itse ehtinyt kursseille, sai näyttelyssä oivallisia ideoita. Reippaat kurssilaiset pitivät huolta, että näyttelyssä kävijöillä oli tilaisuus virkistää itseään kahvikupposella, ja lopuksi istahdettiin itsekkin pöydän ympärille viettämään kurssin päättäjäisiä. Lämmin, kodikas hetki kahvikupposen ääressä jäi ilahduttamaan mieltä, ja kiitollisuudella kuultiin kurssilaisten Annukka Mäkelän lausunta- ja rouva Ruth Ruususen laulu- ja soittoesityksiä. Kurssilaisten puolesta esitti kiitokset rouva Anna-Liisa Lamminpää, kohdistuen sanansa erikoisesti Kymi-yhtiölle, joka järjestämällä nämä kurssit oli suuresti aut-

Näyttely on pidetty ja nyt on istahdettu kahvipöydän ääreen viettämään kurssien päättäjäisiä.

Voimistelu- ja Urheiluseura Kymintehtaan Kisa toiminut 40 vuotta.

Eräänä kevätiltana v. 1907 kokoontui joukko reip-paita ja urheiluun innostuneita nuoria miehiä tarkoi-tuksenaan perustaa Kymintehtaan oma työväen urhei-luseura. Tämä ajatus toteutuikin. Aikakirjat tietävät kertoa, että seuran perustavina jäseninä olivat seuraavat: Daniel Saarenpää, Jussi Kukkonen, Yrjö Aro, Otto Reiman, Anselm Puttonen, Viktor Saarela, Kalle Järvelä, V. Kanerva, Emil Kusk ja Otto Rautjärvi. Perustamistilaisuudessa annettiin Kalle Järvelän ehdotuksen mukaisesti uudelle tulokkaalle nimeksi "Kisa". Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Daniel Saarenpää. Näiden perustajajäsenten ansioksi on siis lasket-tava Voimistelu- ja Urheiluseura Kymintehtaan Kisan synty.

Perustamisesta asti on seuran ohjelmaan kuulunut yleisurheilu, voimistelu ja hiihto. Parin kolmen vuoden kuluttua lisättiin seuran ohjelmaan myös paini ja perustettiin erikoiset tyttö-, poika- ja naisosastot, jotka alkoivatkin toimintansa heti ripein ottein. V. 1926 seuran toimintamuotoja yhä laajennettiin lisäämällä palloilu ja nyrkkeily ohjelmaan. Nyrkkeily saavutti seuran jäsenten keskuudessa nopeasti suuren suosion, ja niinpä seura tällä hetkellä kuuluu TUL:n vahvim-pien nyrkkeilyseurojen joukkoon.

Neljän vuosikymmenen ajan on seura paikkakunnalla tehnyt uhrautuvaa ja tuloksia tuottavaa työtä urheilun hyväksi. Tänä aikana on sen riveistä noussut monta tunnettua ja edustuskkyistä urheilijaa, jotka ovat saavuttaneet mainetta maan rajojen ulkopuolellakin. Myös nuorison henkiseen kasvatukseen ja ohjaukseen on seura toimintansa aikana kiinnittänyt suurta huomiota. Varsinkin viime vuosina on toiminta juuri tältä kohdalta saanut yhä kiinteämmät muodot, joista mainitta-

tanut perheenäitejä, ja kurssien opettajalle, kerhoneuvoja Helmi Löytölle, joka ammattitaitoisena, ystävällisenä ja rohkaisevana oli väsymättömästi ohjannut kaikkia yhteisesti ja jokaista erikseen. Kurssien johtaja, sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen lausui perheenäideille rohkaisevia ja innostavia sanoja jatkuvan ammattitaidon kehittämisen puolesta, mikä kotitalousalalla tietää perheen elintason nousua. Yhtiön puolesta esitti sosiaalipäällikkö Ake Launikari kiitokset kurssien opettajalle ja kurssilaisille, toivoen kotitalousharrastuksen koko paikkakunnalla saavan vauhtia. Yhtiö puolestaan tahtoo tukea perheenäitejä järjestämällä jatkuvastikin alan kursseja, niinpä pian toimeenpannaan kotivalmiuskurssit täällä Kuusankoskella ja "vanhasta uutta"-kurssit tullaan järjestämään maaliskuussa Voikaalla. Innostava, lämminhenkinen tilaisuus päättyi yhteislau-luun.

koon erilaiset kerhoillat sekä viime kesän aikana järjes-tetyt leiripäivät seuran nuorille tytöille ja pojille.

Toimintansa aikana on seura ja sen jäsenet saavut-taneet 3 kultamitalia työväen olympiakisoissa, yhden Suomen mestaruuden, 22 TUL:n mestaruutta ja 46 piirin mestaruutta. Myös ulkomailla ovat seuran jäse-net kilpailleet hyvällä menestyksellä. Seuran yleisurheilijoista on Kalle Korpi kilpaillut Norjassa, Venä-jällä, Tshekko-Slovakiassa, Latviassa ja Saksassa, Arndt Peltonen Saksassa ja Itävallassa ja Tauno Le-vänen oli äskettäin kilpailemassa Ranskassa. Nyrkkei-lijoista on Unto Rask käynyt kilpailemassa Saksassa ja Ruotsissa ja Aarne Frimodig Norjassa. Painijoista on Arvi Marttila kilpaillut Virossa. Edellä mainittujen lisäksi on seuran parhaista urheilijoista mainittava vie-lä yleisurheilijat Toivo Nokkanen, Alvari Vuorela ja Arvo Askola, nyrkkeilijät Erkki ja Pauli Rask, Onni Ahola, Olavi Punkkinen, Yrjö Leppälä ja Pentti Turu-nen sekä painijat Vilho Aalto, Pauli Niemi, Kalle ja Gunnar Vilén.

Koko ajan on seuran toiminta muutamaa pakollista välivuotta lukuunottamatta ollut vilkasta ja elinvoi-maista. Seuran jäsenmäärä, joka sotaa edeltäneinä vuosina pysytteli 300 paikkeilla, on nyt sodan jälkeen huomattavasti noussut. Tällä hetkellä on seuran jäsen-määrä 649, joista miehiä 340, naisia 101, pikkutyttöjä 82 ja pikkupoikia 126. Näin suuri jäsenmäärän kasvu on ollut omiaan lisäämään seuran toimintaa kaikissa muodoissa. Seuran nykyisenä puheenjohtajana toimii Oiva Rautjärvi.

Maaliskuun 22—23 p:nä viettää seura perustamisensa 40-vuotisjuhlaa.

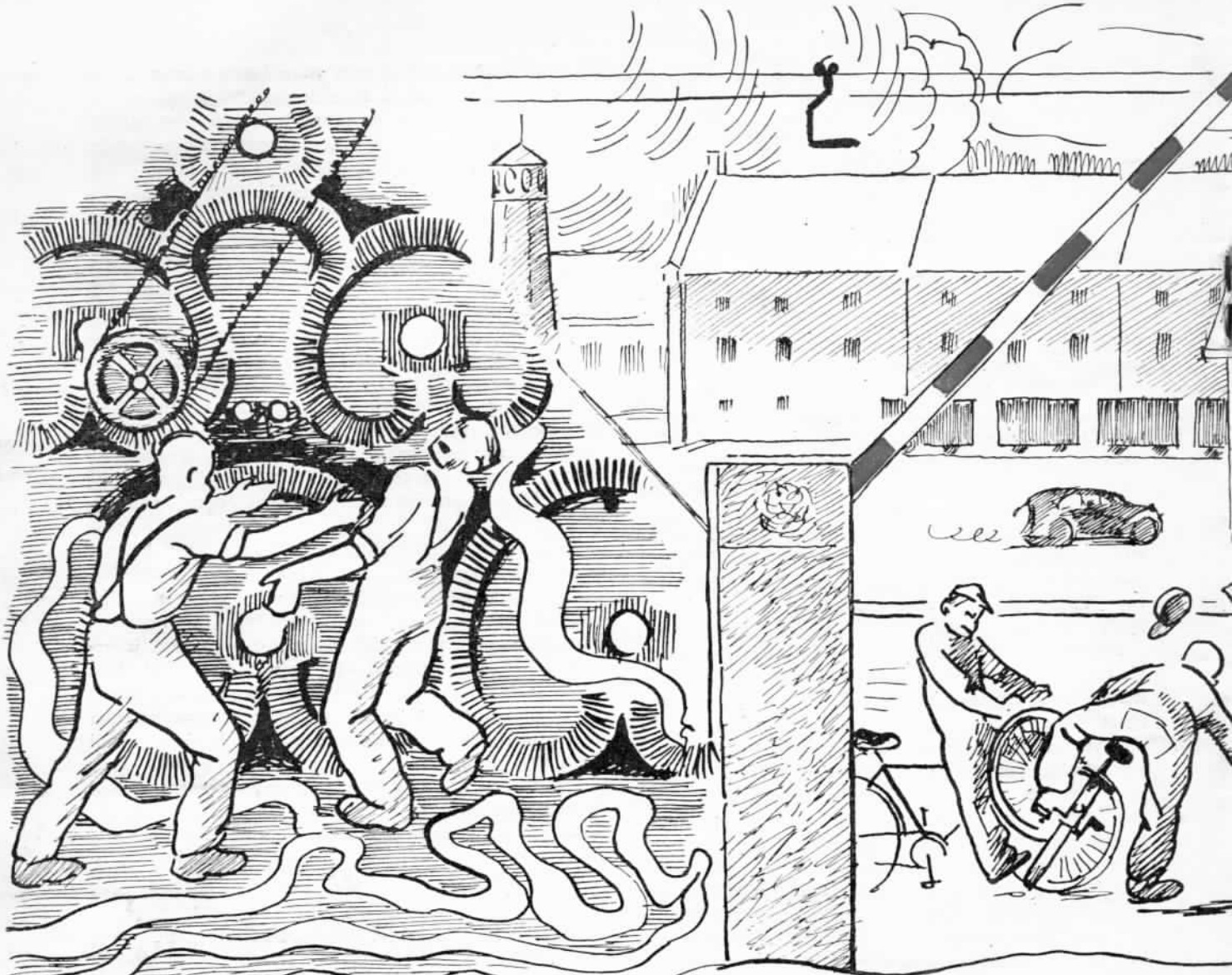
KLOORITEHTAAN SELLINHOITAJA SULO ELLONEN.

Helmikuun 28 p:nä kuoli Kuusankoskella Klooritehtaan sellinhoitaja Sulo Ellonen. Hän oli syntynyt 4. 9. 1909 Luumäellä. Kymi-yhtiön palvelukseen hän tuli 30. 6. 1925, siirtyen 8. 7. 1935 Klooritehtaan sellinhoitajaksi, missä toimessa oli kesään 1946, jolloin vaikean sairautensa takia oli pakotettu jättämään työpaikkansa. Ahkerana ja tunnollisena työntekijänä hän saavutti esimiestensä luottamuksen. Myöskin työtoveriensa keskuudessa hän nautti arvontaa, mistä on parhaimpaa todistuksena se, että työtoverit valitsivat hänet ensimmäiseksi tuottamusmieheksi. Innokkaana musiikkimiehenä hän kuului paikalliseen torvisoitto-kuntaan.

Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja tytär.

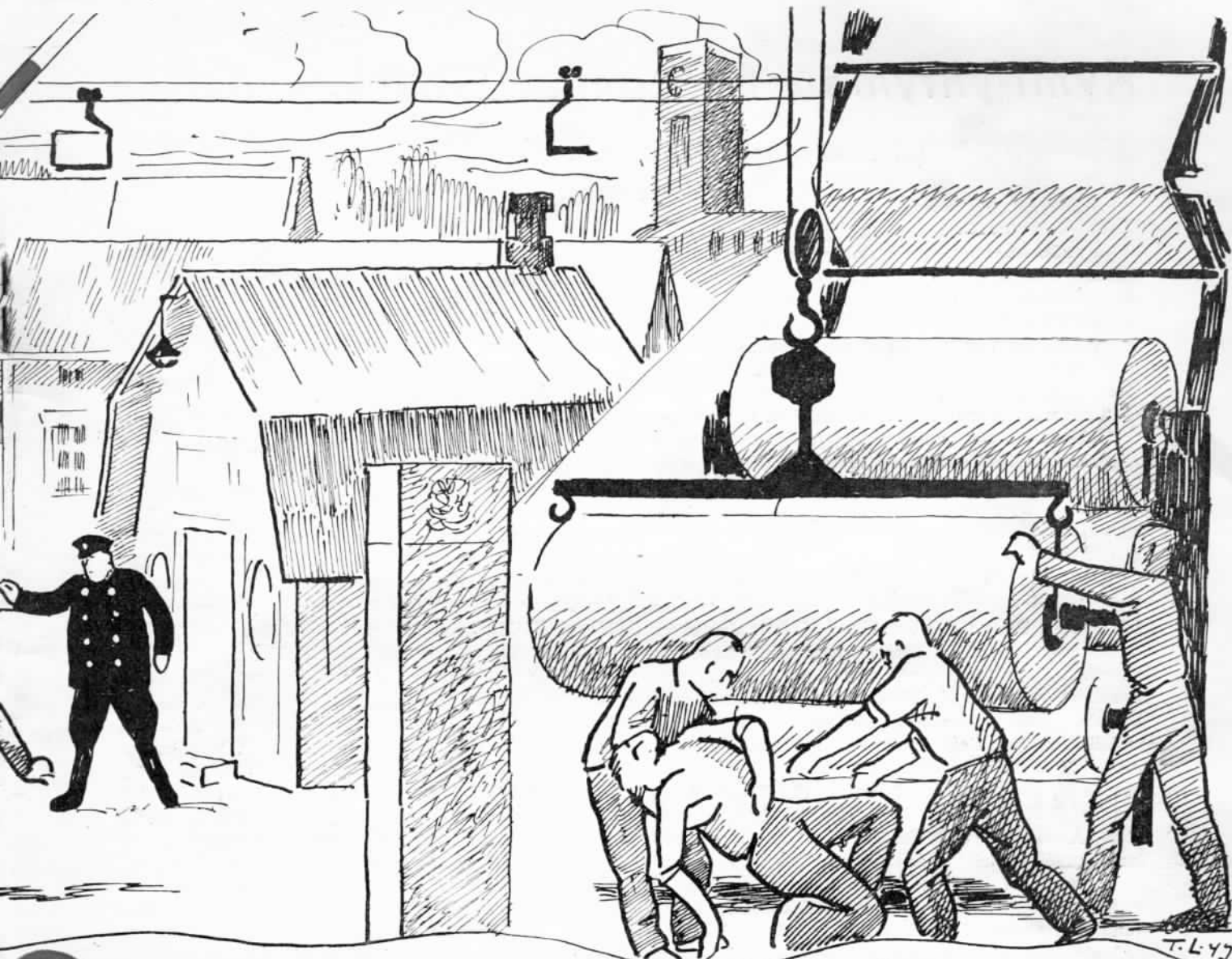
Elämän pituutta ei tule mitata vuosien mukaan. Ihmisen elämää tulee mitata sen mukaan, mitä hän on tehnyt ja tuntenut sen kestäessä. Kuka enemmän hän suorittaa hyödyllistä työtä, kuka enemmän hän ajat-telee ja tuntee, sitä enemmän hän itse asiassa elää.

J. W. v. Goethe.

TYÖTURVALLISUUTTA

TARMOKKAASTI TEHOSTAMAAN!

Kymi-yhtymän hiihtomestaruuskilpailuissa

oli tällä kertaa Kymintehdas—Kuusankoski
ylivoimainen.

Yhtymämme hiihtomestaruuskilpailut pidettiin tänä talvena maaliskuun 2 p:nä Kuusankoskella. Mukana olivat aikaisemman moninkertaisen voittajan Hallan lisäksi Kymintehdas—Kuusankoski, Voikka, Högfors, Juantehdas ja Werla sekä uutena tulokkaana Kouvolan Kirja- ja Kivipaino, jonka panos oli varsin huomattava, sillä se pystyi sijoittautumaan toiseksi. Halla ei tällä kertaa saanut kokoon samanlaista vahvaa edustusjoukkuetta kuin ennen, sillä eräät sen entisistä tunnetuista hiihtäjistä olivat siirtyneet tehtaan palveluksesta muualle. Näin ollen siirtyi yhtymän hiihtohegemonia Kymintehtaan—Kuusankosken nimiin eikä syyttä, sillä sitä edustivat paikkakunnan parhaat lynlykkijät.

Miesten 15 km hiihdossa oli mieskohtaisesti paras Kymintehtaan—Kuusankosken Metsäosastolla työskentelevä Eino Ritari. Vaikka hänen tiedettiin olevan hyvän hiihtäjän, niin ei hänen voittoaan kuitenkaan ennakolta voitu pitää varmana sellaisessa seurassa, johon kuuluivat m.m. Niemi, Mauno, Ellonen, Hänninen ja Hietala. Sitä iloisempi oli yllätys, kun puolimatkan väliaikatieitoitus tiesi kertoa, että hänellä oli siihen mennessä paras aika 28.43. Seuraavina olivat Hänninen 28.57, Mauno 29.04, Niemi 29.17, Ellonen 30.01, Kettula 30.37, Ahvenisto 31.07, Hietala 31.13, Vähänen 31.20, Anttalainen 31.27 ja Hasari 31.40. Lopputaipaaleen paineli Ritari vieläkin nopeammin, kuluttaen siihen aikaa 28.37 ja voitti näin vakuuttavasti koko kilpailun, saaden yhtymän komealta kalskahtavan hiihtokuninkaan arvon. Lopulliset tulokset tässä 15 km kilpailussa olivat seuraavat: 1) Eino Ritari, Ky—Kuu, 57.20, 2) Viljo Hänninen, Ky—Kuu, 58.04, 3) Urho Niemi, Ky—Kuu, 58.18, 4) Erkki Mauno, Ky—Kuu, 59.20, 5) Lauri Ellonen, Ky—Kuu, 1.01.43, 6) Sulo Hietala, Halla, 1.01.47, 7) Arvi Kettula, Ky—Kuu, 1.02.05, 8) Onni Hukkonen, Ky—Kuu, 1.03.05, 9) Paa-vo Vähänen, Voikka, 1.03.21, 10) Reino Anttalainen, Kouvola, 1.03.35, 11) Mauno Rantoja, Kouvola, 1.03.59, 12) Kaarlo Hasari, Voikka, 1.04.11, 13) Sakari Ahvenisto, Werla, 1.04.13, 14) Aimo Junnila, Voikka, 1.04.31, 15) Esko Salovaara, Högfors, 1.04.38, 16) Elis Heijari, Halla, 1.04.46, 17) Jaakko Tirkkonen, Voikka, 1.04.57, 18) Toimi Hakkarainen, Juankoski, 1.05.17, 19) Waldemar Johansson, Kouvola, 1.05.23, 20) Veikko Nikulainen, Ky—Kuu, 1.05.28, 21) Leo Kihlman, Högfors, 1.05.34, 22) Teuvo Suntio, Halla, 1.06.12, 23) Olavi Nikulainen, Ky—Kuu, 1.06.55, 24) Erkki Luoto, Halla, 1.07.56, 25) Eino Volanen, Werla, 1.08.04, 26) Pauli Martikainen, Juankoski, 1.08.32, 27) Matti Tossavainen, Juankoski, 1.08.50, 28) Oiva Ruotsalainen, Juankoski, 1.10.03, 31) Matti Alatalo, Voikka, 1.10.04, 32) Erkki Miettinen, Juankoski, 1.10.17, 33) Arno Pohjala, Halla, 1.10.25, 34) Toivo Viikari, Halla, 1.10.25, 35) Armas Jokisalmi, Högfors, 1.11.48, 36) Lauri Nikka-

nen, Kouvola, 1.12.29, 37) Ilmari Mäkelä, Kouvola, 1.12.30, 38) Niilo Laitinen, Werla, 1.12.36, 39) Leo Silvennoinen, Halla, 1.12.41, 40) Olavi Suortti, Halla, 1.12.53, 41) Oiva Luoto, Högfors, 1.13.10, 42) Arvo Mäkelä, Halla, 1.13.44, 43) Heikki Jokela, Högfors, 1.14.02, 44) Pentti Salminen, Högfors, 1.14.03, 45) Eero Kossila, Kouvola, 1.14.33, 46) Reino Lehtinen, Werla, 1.16.11, 47) Johannes Nokelainen, Ky—Kuu, 1.17.28, 48) Reino Saarinen, Werla, 1.22.30.

Tehtaiden välisen kilpailun voitti, kuten tuloluettelon perusteellakin jo voi päätellä, Kymintehdas—Kuusankoski, saaden ensimmäisen kinnityksen uuteen kiertopalkintoon. Edellisen oli nimittäin Halla voittanut omakseen. Kymintehtaan—Kuusankosken kuuden parhaan edustajan keskitulos oli 59.41 ja voittaneeseen joukkueeseen kuuluivat E. Ritari, V. Hänninen, U. Niemi, E. Mauno, L. Ellonen ja A. Kettula, 2) Kouvola, 4:n edustajan tulos 1.06.31, R. Anttalainen, M. Rantoja, W. Johansson ja L. Nikkanen, 3) Halla, 6:n keskitulos 1.07.28, S. Hietala, E. Heijari, T. Suntio, E. Luoto, A. Pohjala ja T. Viikari, 4) Juantehdas, 4:n keskitulos 1.08.24, T. Hakkarainen, P. Martikainen, M. Tossavainen ja O. Ruotsalainen, 5) Högfors, 6:n keskitulos 1.09.53, E. Salovaara, L. Kihlman, V. Vikström, A. Jokisalmi, O. Luoto ja H. Jokela, 6) Werla, 4:n keskitulos 1.10.13, A. Oksanen, E. Volanen, N. Laitinen ja R. Lehtinen. Voikaan kuudesta edustajasta yksi keskeytti, joten Voikka ei saanut tulosta lainkaan.

Tänä talvena pidettiin ensimmäisen kerran tehtaiden väliset hiihtomestaruuskilpailut myös naisille tarkoitusta varten hankitusta kiertopalkinnosta. Hiihdettävä matka oli 5 km. Tässäkin kilpailussa peri Kymintehdas—Kuusankoski voiton ja sen edustaja saavutti yhtymän naisten hiihtomestaruuden. Yksityistulokset olivat seuraavat:

1) Hilppa Pohjonen, Ky—Kuu, 21.25, 2) Paula Sundström, Ky—Kuu, 22.24, 3) Taimi Rajajärvi, Voikka, 22.30, 4) Eila Rokka, Ky—Kuu, 23.07, 5) Katri Koskinen, Juantehdas, 23.11, 6) Helvi Miettinen, Ky—Kuu, 23.21, 7) Maj-Lis Englund, Halla, 23.40, 8) Iris Vihersalo, Halla, 23.54, 9) Hilikka Lalu, Voikka, 24.04, 10) Hilikka Virkki, Halla, 24.05, 11) Maija Hokkanen, Voikka, 24.20, 13) Marjatta Mäkinen, Voikka, 24.22, 14) Olga Jestoi, Juantehdas, 24.30, 15) Aino Holm, Ky—Kuu, 24.37, 16) Signe Ryöppy, Ky—Kuu, 24.40, 17) Sirkka Vainio, Voikka, 25.16, 18) Anja Nygren, Ky—Kuu, 25.20, 19) Helmi Mustonen, Juantehdas, 25.21, 20) Hilikka Hietala, Halla, 26.05, 21) Anita Frelander, Ky—Kuu, 26.59, 22) Eeva Ahonen, Voikka, 27.38, 23) Sinikka Sundström, Ky—Kuu, 29.36.

Tehtaiden välinen kilpailu: 1) Kymintehdas—Kuusankoski (Hilppa Pohjonen, Paula Sundström, Eila Rokka) 1.06.56, 2) Voikka (Taimi Rajajärvi, Hilikka Lalu, Maija Hokkanen) 1.10.43, 3) Halla (Maj-Lis

Kymintehtaan Sekakuoro "Kaiku" nykyisessä kokoonpanossaan.

KYMINTEHTAAN SEKAKUORO „KAIKU“

*on 40 vuotta työskennellyt kuorolaulun kehittäjänä ja
kohottajana Kuusankoskella.*

Marianpäivän aattona, maaliskuun 24:nä, juhlii Kymintehtaan Sekakuoro "Kaiku" perustamisensa 40-vuotismuistoa.

Kuorolaulun merkeissä on Kuusankoskella työskennelty jo enemmänkin kuin 40 vuotta. Mikäli vanhemmat ihmiset ovat tienneet kertoa, oli täällä jo noin 55 vuotta sitten tehty yrityksiä kuorojen perustamiseksi.

Englund, Iris Vihersalo, Hilkka Virkki) 1.11.39, 4) Juantehtas (Katri Koskinen, Olga Jestoi, Helmi Mustonen) 1.13.02.

Palkinnot jaettiin samana iltana Kuusankosken Seuratalossa pidetyssä päättäjäisjuhlassa. Palkinnot ojensi niiden saajille Kymin Oy:n toimitusjohtaja, vuorineuvos K. E. Ekholm.

KYMIN OY:n HIIHDOT

pidettiin samanaikaisesti edellämäinnittujen kilpailujen kanssa Kuusankoskella ja Voikaalla. Kun selostus niistä ei ehtinyt tähän numeroon, tullaan lähitulevaisuudessa julkaisemaan erillinen vihkonen täydellisine tuloluetteloineen ja jaetaan se aikanaan tehtaile.

Aika-ajoittain on toiminut sekä nais- että mieskuoroja, ja milloin naiset ja miehet ovat sopeutuneet yhdessä laulamaan, on siitä muodostunut sekakuoro. Pitkäikäisiä eivät ne kuitenkaan ole olleet, vain vuoden pari, joskus ehkä kauemminkin toimineet, mutta sitten hajoineet.

Suurlakon aattovuosina ja vielä sen aikanaikin, aina vuoteen 1907 saakka, toimi täällä sekakuoro, joka harjoitteli johtajansa Emil Segerhornin valokuvausatelieerissä. Silloin ei harjoiteltu yksinomaan vain kuorolaulua, vaan näytelmiäkin, joita silloin tällöin suurelle yleisölle esitettiin. Tämä näytelmäharrastus kulkeutui sitten perintönä "Kaiku"-kuorollekin, sillä varsinkin alkuvuosinaan sekin sivutöikseen harjoitteli vaativia-kin laulunäytelmiä, joita esitettiin sekä omalla paikkakunnalla että muuannekin tehdyillä "turneilla". Segerhornin kuoro hajaantui kuitenkin, kun Kymintehtaan Työväenyhdistys perusti oman sekakuoron, johon osa näistäkin laulajista liittyi. Työväenyhdistyksenkin sekakuoro hajosi pian ja laulajat joutuivat siten tuuliajolle. Kuorotoiminnassa syntyi nyt keskeytys, mutta taukoa kesti vain keväästä syksyyn. Syksyllä 1907 valittiin nimittäin Kymintehtaan kansakouluun opetta-

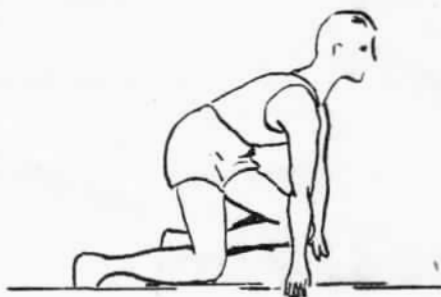
jaksi Väinö Niinivaara, ja kun paikkakunnalla levisi tieto, että uusi opettaja oli aikaisemminkin toiminut kuoronjohtajana, niin kokoontuivat eräät laulunharrastajat yhteen ja päättivät kääntyä hänen puoleensa saadakseen kuorotoiminnan paikkakunnalla jälleen elpymään. Syyskuun 27 p:nä 1907 meni laulajien lähetystö opettaja Niinivaaran luo pyytämään häntä uudelleen perustettavan kuoron johtajaksi ja sai myönteisen vastauksen. Harjoitukset pantiin alulle välittömästi tämän jälkeen ja niitä pidettiin Kymintehtaan isolla kansakoululla, mikä edelleenkin on kuoron harjoituspaikkana. Kuoro otti nimekseen Kymintehtaan Nuoris- ja Raittiusseuran Sekakuoro, mutta kaksi vuotta myöhemmin hyväksyttiin nimeksi Kaiku ja siitä lähtien on kuoron virallisena nimenä ollut Kymintehtaan Sekakuoro "Kaiku". Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin V. Hyytiäinen, sihteeriksi V. Viljander ja rahastonhoitajaksi Elna Friman. Virkailijat ovat muuttuneet, mutta kuoron johtajana toimii edelleenkin Väinö Niinivaara, joka väsymättömällä innolla ja esimerkillisellä täsmällisyydellä on koko tämän 40-vuotiskauden tahtipuikkoa heiluttanut. Hänen kokoavan persoonallisuutensa ansiota on, että kuoro koko ajan on pysynyt koossa ja että sen keskuudessa aina on vallinnut oikea laulajamieli ja yhteenkuuluvaisuudentunne.

Kaiku-kuoron toimintaan kuluneena ajanjaksona ei ole syytä tässä tarkemmin puuttua. Mainittakoon vain, että kuorolla on vakiintunut maine maamme kuoroväen keskuudessa ja että se on kunnialla esiintynyt yhteisissä laulu- ja soittojuhlissa, joissa se, silloin kun laulukilpailuja on järjestetty, usein on saanut ensimmäisenkin palkinnon, vieläpä suurkuorojenkin sarjassa. Kuoro on toimeenpannut lukemattomia musiikkitilaisuuksia paikkakunnalla ja saanut niihin avustajiksi maamme tunnetuimpia laulu- ja soittoaitelijoita. Niinpä sen 40-vuotisjuhlakonsertissa esiintyy solistina oopperalaulaja Kalle Ruusunen.

Niistä laulajista, jotka 40 vuotta sitten olivat mukana kuoroa perustamassa, kuuluu sen riveihin johtajan lisäksi rva Greta Haimi ja ammattikoulunopettaja Nestor Korpi. Esimerkillään tämä kolmikko innostaa nuorempia laulajia ja ylläpitää kuoron traditioita.

Kaiku-kuoro on suorittanut merkittävää uranuurtajan työtä paikkakunnan sivistyselämässä ja ansaitsee siitä julkisen kiitoksen ja tunnustuksen.

Paikoillenne — valmiit!

*Elämä on liikuntaa,
liikunta on elämää.*

Suomalaisten yleisurheilijain saavutukset tunnetaan koko urheilua harrastavassa maailmassa. Jatkuvasti saamme nähdä oman maamme poikien sijoittuneen hyvin maailman ja Euroopan tulosluetteloissa. Sanomalehtiemme urheiluosastojen otsikkotaitureilla on usein tilaisuus julistaa Suomi maailman ensimmäiseksi yleisurheilumaaksi. Yleisurheilu on meillä hiihdon, painin, voimistelun ja luistelun ohella kansainvälisetkin mitat täyttävä urheilumuoto. Jos lasketaan kaikista olympialaisista saadut pisteet yhteen, niin niistä tulee miljoonaa asukasta kohden Suomelle 90, Ruotsille 70, Yhdysvalloille 2 ja Japanille 1. Yleisurheilu on siis se liikuntamuoto, johon on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota ja jonka leviäminen laajojen kansalaispiirien keskuuteen on ensiarvoisen tärkeää.

Suomi on yleisurheilun luvattu maa. Meidän vuoden-aikamme ja ilmastomme sopivat erinomaisesti yleisurheiluharjoittelun kiertokulkuun. Vain muutamien lajien harjoitteluun on kesäaikaamme liian lyhyt. Tällaisia lajeja ovat lähinnä pikajuoksut, lyhyet aitajuoksut ja seiväshyppy, mutta niidenkin harjoittelussa oikea talvi- ja kevät ohjelma voivat korvata lyhyen kesän melkein täydellisesti.

Yleisurheilijain harjoitukset ovat riippuvaisia vuodenaajoista, jotka jakavat ne sopivan pituisiin osiin. Harjoittelukaudet ovat: 1) talviharjoittelukausi, 2) ke-

*Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:n ja Voikaan Tehtaan VPK:n uutta kalustoa.
Vasemmalla jeep-vanu, oikealla saira-auto.*

vätharjoittelukausi, 3) kesäharjoittelukausi ja 4) syys-
harjoittelukausi. Tarkastamme nyt lyhyesti, mikä teh-
tävä kullakin edellämainitulla kaudella on yleisurheili-
jan kuntoa luotaessa.

1. Talviharjoittelukauden (tammi—maaliskuu) tar-
koituksena on hankkia pohjakunto kestävyysharjoitte-
lulla ulkona ja herkkyysharjoittelulla sisällä. Sekä ul-
ko- että sisäharjoittelun on ehdottomasti kuuluttava
talvikauden ohjelmaan. Jos jompikumpi puuttuu joko
kokonaan tai on osittain puutteellista, ei harjoituksella
saavuteta sitä kestävästi herkkyyttä, minkä hankkiminen
tällä harjoittelukaudella on tärkeintä.

Kestävyysharjoittelulla ulkona tarkoitetaan aluksi
hiihtoa, sitten hiihtoa ja juoksua vuorotellen ja myö-
hemmin pelkkiä juoksuharjoituksia. Matkat ja vauhti
näissä harjoituksissa ovat eri lajien harjoittajilla ja
erilaiset ruumiilliset edellytykset omaavilla toisistaan
poikkeavia. Pika- ja keuhkojuoksijoilla, hyppääjillä ja varsinkin
heitittäjillä matkat ovat lyhyempiä ja vauhti vaihtelevaa.
Kestävyysjuoksijoilla taas matkat ovat jonkin verran
pitempiä ja vauhti rytmillistä, jatkuvaan suoritukseen
viittaavaa. Luonnostaan kestävä henkilö kiinnittääköön
ulkoharjoituksiinsa runsaasti huomiota herkkyyteen ja
irtonaisuuteen ja luonnollista herkkyyttä omaava taas
kestävyytensä lisäämiseen. Juoksuharjoituksissa talvella
on välttämätöntä, että urheilijalla on piikeillä varustetut
jalkineet. Ilman niitä suoritetuilla harjoituksilla ei ole
vastaavaa merkitystä, koska silloin ei voida kiinnittää
huomiota yksinomaan suorituksen helpouteen. Jalkojen
lipsahdellessa ajatukset siirtyvät pois pääasiasta ja
sellaiset lihakset kehittyvät, joita ei tarvita. Tästä on
seurauksena tarpeen lihaksien kangistuminen.

Herkkyysharjoittelu sisällä käsittää taas muokkaus-
voimistelun irroittavine ja venyttävine liikkeineen, eri-
laiset pallopelit yleiskuntaa kohottavine suorituksineen
sekä kuntopallo- ja telineharjoitukset voimaa lisäävine
vaikutuksineen. On kiinnitettävä paljon huomiota sisä-
harjoittelun monipuolisuuteen. Eri lajien harrastajat ja
erilaiset ruumiilliset edellytykset omaavat harjoittele-
vat sisällä eri tavoilla. Juoksijain ohjelma juoksu-, hyp-
pääjien hyppy- ja heittäjien heittovoittoista. Heikkovoim-
aiset hankkivat näissä harjoituksissa voimaa, vahvat
herkkyyttä jne. Heikkoihin puoliin yleensäkin on sisä-
harjoituksissa kiinnitettävä huomiota.

2. Kevätharjoittelukauden (huhti—kesäkuu) tarkoi-
tuksena on varsinaisen tuloksiin tähtäävän kunnan luo-
minen. Tämä kausi sisältää jo runsaammin erikoishar-
joituksia kutakin lajia varten, mutta ohjelman on edel-
leenkin oltava monipuolista. Huhtikuussa sisäharjoitte-
lun jatkuu vielä samaan tapaan kuin talvellakin. Hy-
vin tärkeän osan tämän kauden harjoituksista muodos-
tavat hiljainen juoksentelu maastossa siihen liittyvine
muokkausvoimisteluineen ja varsinainen tyyliharjoittelu
kunkin omassa erikoislajissa. Jokaista ulkoharjoitusta
kentällä edeltäkään riittävä verryttely, jossa päästään
hiihtoon.

Jos edelläolevaa tapaa on noudatettu säännöllisesti
koko talven ajan, voi harjoittelu touko—kesäkuussa olla
melkoisen rasittavaa ja usein suoritettua. Yksi tai kaksi
lepopäivää viikossa riittää. Sisäharjoittelukertoja vä-
hennetään vähitellen, kunnes niistä kokonaan luovutaan.
Hikoilemisen on oltava seurauksena jokaisesta harjoit-

tuksesta, joissa kuitenkin ei ole syytä ottaa itsestään
irti kaikkea, vaan halua on säästettävä seuraavaksi ker-
raksi. Turha viivyttely kentällä on tarpeetonta,
iho on kuivattava ja sen jälkeen onkin aika poistua har-
joituspaikalta.

3. Kesäharjoittelukausi (heinä—syyskuu) on samal-
la varsinaista kilpailuaikaa. Harjoituskerrat vähenevät
nyt yhteen tai kahteen kertaan viikossa, jos kilpailu on
kerran tuona aikana. Ellei kilpailuja ole, on harjoitusta
vastaavasti useammin, mutta se on kevyempää kuin
kevätharjoittelukaudella. Nyt onkin päämääränä saada
säilymään saavutettu tuloskunto ja pitää vain tyylihar-
joittelua omaan erikoislajiin. Kokeilemalla ja tarkkaile-
malla itseään voi kukin etsiä sen ajan, mikä juuri hänen
on käytettävä täydelliseen lepoon ennen kilpailuja. Ta-
vallisesti tämä aika on 1—3 vrk. Myöskin verryttelyn
aika, määrä ja laatu ennen kilpailua vaihtelevat eri
lajeissa ja eri yksilöillä, joten nekin on kunkin itsensä
etsittävä ja löydettävä. Kilpailupäivänä 5—6 tuntia en-
nen kilpailua suoritettua kevyehköllä verryttelyllä on
todettu olevan edullinen vaikutus. Senkin aikaa, mää-
rää ja laatua on kunkin omakohtaisesti tarkattava. Kil-
pailun jälkeen suoritettua kevyttä liikehtimistä ei myö-
skään milloinkaan pidä unohtaa. On aina muistettava,
että kilpailu ennako- ja jälkitoimenpiteineen muistut-
taa koko vuoden harjoitustaavaa pienoiskoossa.

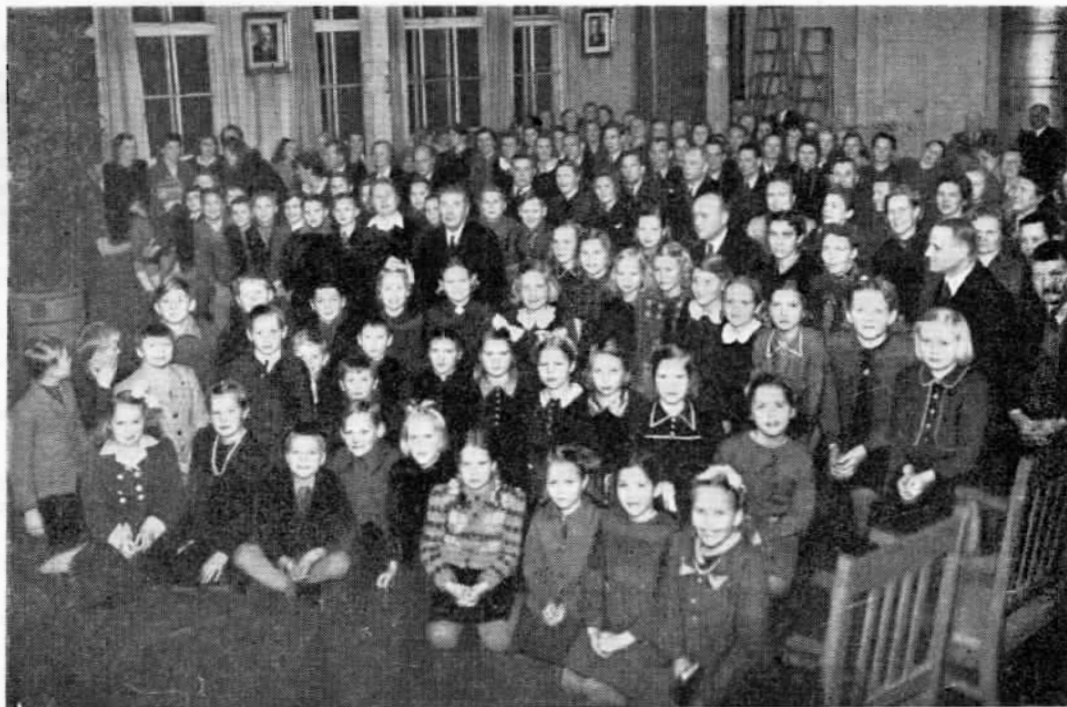
4. Syys- ja talviharjoittelu eli jäähdytyskausi (loka—joulu-
kuu) on tärkeä monestakin syystä. Elimistön totuttua
säännöllisiin harjoituksiin ja ponnistuksiin pitää niiden
tuomia rasituksia jatkaa, sillä äkillinen muutos elämän-
tavoissa saattaa vaikuttaa haitallisesti. Syksyllä kilpai-
lukauden jälkeen voi kukin kaikessa rauhassa syventyä
tyyliharjoitteluun ja ryhtyä karsimaan pois niitä vir-
heitä, joita tietää itsellään olevan. Lokakuussa jatkuu
harjoittelu 3—4 kertaa viikossa ja kevenee vähitellen
ollen marraskuussa 2—3 kertaa viikossa.

Syyskauden viimeiset ja talvikauden ensimmäiset vii-
kot ovat vuoden hiljaisimpia aikoja, jolloin varsinaisia
harjoituksia ei ole syytä jatkaa, mutta kaikenlainen
liikkuminen ulkoilmassa on tietenkin eduksi silloinkin.

Edelläesitetty lyhyt poikkileikkaus vuoden harjoitte-
lukaudesta osoittaa, että kuntoutuminen vaatii jatkuvaa,
säännöllistä toimintaa ympäri vuoden. Harjoittelu vain
on erilaista eri aikoina. Vaikka yleisurheilu onkin luet-
tava varsinaisiin sesonkiurheilumuotoihin, vaatii valmis-
tautuminen kilpailukautta varten kaiken muun ajan.
Yleisurheilulla on maassamme vanhat juuret, ja harjoit-
usmenetelmät ovat monivuotisen kokeilun seuraus.
Yleisurheilu, hiihto ja voimistelu ovat ne urheilumuodot,
joiden harjoitusmenetelmissä olemme Suomessa pisim-
mälle päässeet. Kunhan muidenkin sesonkiurheilujen
valmennus ottaa esimerkiksi edellämainituilta liikunta-
muodoilta, alkaa niidenkin kehitys kulkea eteenpäin,
muussa tapauksessa ne polkevat paikallaan tai taan-
tuvat.

*Tyhjäntoimittaja kaipaa usein hyvin halpa-arvoista-
län seuraa aikaansa kuluttaakseen. Työntekijä tyytyy
omaan itseensä.*

Jules Payot.

Johtaja Niinivaaran erojuhlan osanottajia.

JOHTAJA VÄINÖ NIINIVAARA

eronnut Kymintehtaan kansakoulun
johtajan toimesta.

Helmikuun 12 pnä pidettiin Kymintehtaan kansakoululla juhlatilaisuus johtaja Väinö Niinivaaran kunniaksi sen johdosta, että hän viime syksynä täysinpalvelleena jätti mainitun koulun, jossa hän oli työskennellyt vuodesta 1907 lähtien eli yhtäjaksoisesti 39 vuotta. Juhlan olivat järjestäneet entiset oppilaat sekä nykyiset opettajat ja koulun johtokunta. Lisäksi nähtiin siellä koulun entisen ylläpitäjän, Kymin Oy:n, sekä Kuuusankosken kunnan kansakoululautakunnan edustajia, entisen johtokunnan jäseniä ja eräitä muitakin koulun ja johtaja Niinivaaran yhtäviä. Myös joukko nykyisiä oppilaita oli mukana ohjelman suorittajina.

Johtaja Niinivaara joutui sydämellisen huomaavaisuuden ja kunnioituksen kohteeksi ja monissa tilai-

suudessa pidetyissä puheissa korostettiin hänen osuut-
taan koulutyössä ja suurta panostaan paikkakunnan kulttuurielämässä yleensä, kuin myös hänen ymmärtä-
väistä ja tukea antavaa suhtautumistaan sekä opetta-
jiin että oppilaisiin. Kunniavieras sai vastaanottaa lu-
kuisia lahjoja ja kukkavihkoja. Sitäpaitsi ilmoitettiin
juhlassa, että lähinnä entisten oppilaiden, opettajato-
verien, koulun johtokunnan ja Kymin Oy:n toimesta
oli perustettu johtaja Niinivaaran nimeä kantava sti-
pendirahasto, jonka varat on käytettävä Kymintehtaan
kansakoulun oppilaiden hyväksi johtaja Niinivaaran
määräämällä tavalla.

Tämä lämminhenkinen ja tunnelmallinen erojuhla
säilyy kauan kaikkien läsnäolleiden mielessä.

*Älä lupaa suuria tekoja, tee niitä. Älä puhu viisan-
desta, ole viisas.*

*Älä sano kaikkea minkä tiedät, mutta tiedä kaikki
minkä sanot.*

Claudius.

*Muista, että tämä päivä on ainoastaan kerran eikä
tule koskaan enää. Kuvittelemme, että se tulee huo-
menna jälleen, mutta se on toinen päivä, joka myöskin
tulee ainoastaan kerran.*

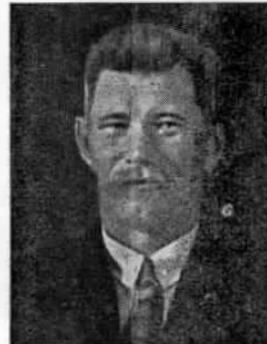
Arthur Schopenhauer.

Otto Laine.

Anni Koski.

Robert Vilén.

Hemming Haikari.

MERKKIPÄIVIÄ.

KYMINTEHTAALLA:

70-VUOTIAITA.

Palovartija Otto Laine, Kuusankosken Sahalta, 9. 4. 47. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut yhtiön palvelukseen 5. 9. 1905 Voikaan Sahalle apusahuriksi ja myöhemmin sahuriksi. Kun Voikaan Saha lopetti toimintansa, siirtyi Laine Kuusankosken Sahalle jatkamaan samaa työtä. Hän on uskollisesti pysynyt valitsemassaan ammatissa eikä ole siirtynyt työstä toiseen ja siksi hän on saavuttanutkin hyvän ammattitaidon, minkä kaikki hänen työtoverinsakin mielihyvin tunnustavat. Nykyiseen työhönsä hän siirtyi v. 1936.

Naukion saunan hoitaja Anni Koski 21. 6. 47. 24 vuotta sitten hän tuli yhtiön palvelukseen ja on jo useita vuosia hoitanut nykyistä tehtäväänsä. Iloisella ja ystävällisellä olemuksellaan hän on saanut osakseen kaikkien suosion. Hän ei ole koskaan voimiaan säästänyt eikä vanhan kansan ihmisenä myöskään ole pitkää työpäivästä valittanut.

65-VUOTIAITA.

Rullanmerkkaaja Robert Vilén, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 11. 4. 47. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1906, joten hän viime vuonna tuli 40 vuotta yhtiötä palvelleeksi. Vilén työskenteli ensin PK 6:n eli n.s. silkipaperikoneen hollanterissa hollantermiehenä, mistä toimesta v. 1908 siir-

tyi bobiinipakkariksi ja v. 1909 Voikaan Paperitehtaalte hollantermiesmieheksi. Jo vuoden kuluttua hän palasi takaisin Kymintehtaalte, ensin ulkotyöosastolle sekatoihin, puutavaran ja hiilen purkaukseen. V. 1912 hän siirtyi lämmittäjäksi saunalle ja jonkun ajan kuluttua samaan työhön höyryosastolle. Syksyllä 1918 hän erosi yhtiön palveluksesta, toimien vuoden ajan elintarvikelahtakunnassa. V. 1919 hän tuli takaisin Kymintehtaan Paperitehtaalte, työskennellen ensin sekatoissa ja siirtyi myöhemmin pakkariksi. Kun nykyinen PK 6 v. 1924 lähti käyntiin, nimitettiin Vilén rullanmerkkaajaksi, missä työssä oli vuoteen 1945, jolloin siirtyi sekatoihin. Vilén on vuodesta 1940 lähtien kuullut jäsenenä kirkkoneuvostoon.

Päivämestari Nestor Hemming Haikari, Kymintehtaan Puuhiomolta, 14. 4. 47. Hän on syntynyt Iitin Vuolenkoskella, mistä v. 1905 siirtyi Kymintehtaalte, tullen Kymintehtaan Puuhiomoon kylmähiomakoneiden asentajan apumieheksi. Vv. 1912—13 Haikari oli Venäjällä, mistä palasi takaisin Kymintehtaan Puuhiomoon. Muutaman vuoden kuluttua hänet nimitettiin vuoro-esimieheksi ja v. 1921 päivämestariksi, missä toimessa on edelleenkin.

Bobiinirullaaaja Juho Erland Hepola, Kymintehtaan Paperitehtaalte, 16. 4. 47. Hän on syntynyt Korpilahdella. Oltuaan jonkun aikaa Lohikosken paperitehtaalte bobiinirullaaajana ja riisinleikkaajan hän tuli v. 1902 Kym:n Oy:n palvelukseen Kymintehtaan Paperitehtaalte riisinleikkaajaksi. V. 1904 hän erosi yhtiön

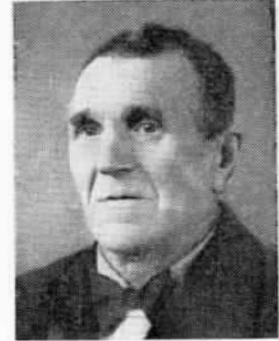
J. E. Hepola.

Elias Lantta.

Otto Niilola.

Salomon Tykki.

Ville Poikolainen.

Hilma Punkkinen.

Jalmari Korppi.

Anton Marttila.

palveluksesta, mutta palasi v. 1906 takaisin Kymintehtaan Paperitehtaalte bobiinirullaajaksi. V. 1912—14 hän oli PK 6:n rotatiokoneenkäyttäjänä. Viimeksimainitusta vuodesta lähtien hän on toiminut kalanterinkäyttäjänä useamman vuoden ja viime vuodet bobiinirullaajana. Hepola on innokas kalamies, joka varsinkin nuorempana vietti vapaa-aikansa kesät talvet kalastuspuuhissa.

Palovartija Johan Ahonen, Kuusankosken Sahalta, 9. 5. 47. Hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1908 Kymintehtaan ulkotyöosastolle klapien sahaukseen, mistä siirtyi silkkimassakoneelle ja sieltä taas ulkotyöosastolle propsilaanille. Sieltä hän muutti rakennusosastolle v. 1920 ja työskenteli kirvesmiehenä aina vuoteen 1943, jolloin siirtyi nykyiseen toimeensa. Ahosen erikoisharrastuksista mainittakoon metsästys ja puutarhanhoito.

Kirvesmies Elias Lantta, Kymintehtaan Asuinrakennusosastolta, 17. 5. 47. Hän on syntynyt Valkealan Tuohikotissa mökkilläisen poikana, viisipäisestä sisarusparvesta toisena. Isä työskenteli kirvesmiehenä ja pojat joutuivat hänen mukanaan jo nuorina opettelemaan kesän aikana "puutoukan" aakkosia ja tekivät talvella metsätöitä, etupäässä puunajoa. Tulipa kokeiltua renkimiehen amattiakin, mikä ei kuitenkaan tuntunut huvittavan. Täytettyään 24 vuotta alkoi Lanttan mieli palaa maailmalle ja niinpä hän päättikin lähteä "Kymmin ruukille", jolla nimellä tehdasta kansan keskuudessa kutsuttiin. Eräänä tilipäivänä elokuussa 1906 hän saapuikin tänne, mutta seikkailumielessä aloitettu matka johtikin töihin kirvesmieheksi Kuusankosken Rakennusosastolle. Näin tuli tästä tienoosta Lanttan koti-

seutu, niinkuin on tullut monien muidenkin, jotka ovat lähteneet kotoaan maailmalle leipäänsä ansaitsemaan. Ja Lantta sanookin, että missäpä olisi sen parempi olla kuin tällaisen ison talon leivissä. Töitä ja tehtäviä on riittänyt, niin työ- kuin vapaa-aikanakin. Kuusankosken Rakennusosastolta siirtyi Lantta 11. 11. 1940 Kymintehtaan Asuinrakennusosastolle, missä edelleenkin työskentelee kirvesmiehenä. Lantta on ollut paljon mukana yhteisissä riennoissa. Jo synnyinseudullaan hän kuului nuorisoseuraan ja tänne muutettuaan hän liittyi v. 1911 Kymintehtaan puutyöntekijäin ammattiosastoon ja Kymintehtaan Työväenyhdistyksen, joissa on ollut mukana jatkuvasti. Kunnallisista toimista mainittakoon, että hän on kuulunut kunnanvaltuustoon, kunnallislautakuntaan ja taksoituslautakuntaan sekä 14 vuotta huoltolautakuntaan. Edelleen hän on ollut jäsenenä työttömyyslautakunnassa ja Kymintehtaan kansakoulun johtokunnassa sekä Kuusankosken Osuusliikkeen edustajistossa, hallintoneuvostossa ja myymäläneuvostossa. Kansa-yhtiön palovakuutusasiamiehenä hän on toiminut toistakymmentä vuotta. Urheiluakin on Lantta harrastanut ja hiihto on ollut hänen mielilajinsa jo poikasesta lähtien. Tämä lienee johtunut etupäässä siitä, että autot olivat Lanttan nuoruudessa tuntemattomia ja polkupyörätkin melko harvinaisia, joten matkat oli tehtävä talvella hiihtäen ja kesällä jalkaisin. Yhtiön propagandahiihtoihin on Lantta osallistunut kahta talvea lukuunottamatta joka kerta ja vain yhden ainoan kerran hän on jäänyt palkinnotta. Ensimmäisiä palkintoja on tullut 3, toisia ja kolmansia useampia. Muitakin urheilumuotoja sanoo Lantta suo-

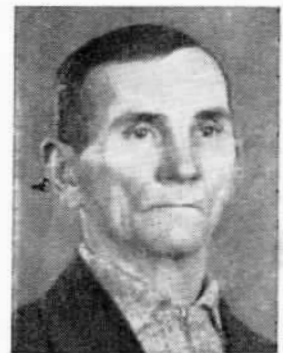
Lauri Sihvola.

Ilmari Poikala.

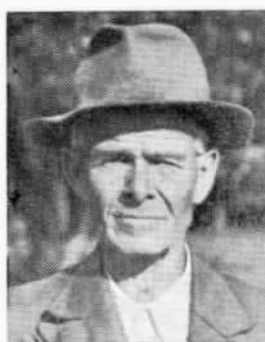
Oskari Heinio.

F. E. Salminen.

Hugo Uotinen.

Fabian Varjonen.

Julius Luostarinen.

Juho Emil Nikkinen.

sivansa, vaikkakaan ei ole niitä sanottavammin harrastanut muuta kuin penkkiurheilijan ominaisuudessa.

Sihtimies Uno Pekka Väkeväinen, Kymintehtaan Selluloosatehtaalta, 25. 6. 47. Hän on syntynyt Kiteellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1916 Kymintehtaan Selluloosatehtaalte sihtimieheksi, missä toimessa edelleenkin on.

60-VUOTIAITA.

Leikkuukoneen apunainen Hilma Sofia Kunnas, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 2. 4. 47. Hän on syntynyt Jyväskylässä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1903.

Puiden purkaja Hjalmar Parkkonen, Kymintehtaan Selluloosatehtaalta, 24. 4. 47. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiön palvelukseen hän tuli syksyllä 1918 Kymintehtaan Ulkotyöosastolle, mistä parin kuukauden kuluttua siirtyi Kymintehtaan Selluloosatehtaalte, palvelleen edelleenkin siellä. Nuorempana hän harrasti vapaa-aikoinaan hiihtoa.

Purkaja Otto Niilola, Kymintehtaan Ulkotyöosastolta, 15. 5. 47. Hän on tullut Kymintehtaan Rakennusosastolle 16. 4. 1927, palveltuaan sitä ennen vuodesta 1900 16 vuoden ajan Multahovin kartanossa ja sen jälkeen noin 10 vuoden ajan metsätoissa. Työskennellyään pari vuotta rakennusosastolla ja vuoden päivät Kymintehtaan Höyryosastolla hän siirtyi v. 1929 Kymintehtaan Ulkotyöosastolle, aluksi Kuusan saareen ja sieltä Savonrannan puutavaravarastoille. Siellä Niilola työskentelee edelleenkin uutterasti ja nuoremmille esimerkillisellä tavalla. Niilolan erikoisharrastuksiin ovat kuuluneet aikaisempina vuosina metsästys ja viime aikoina kalastus.

Porari Salomon Tykki, Kymintehtaan Rakennusosastolta, 18. 5. 47. Hän on syntynyt Kannaksella Kuolemajärvellä. 16-vuotiaana hän lähti kotoaan Venäjälle, toimien Pietarissa kauppa-apulaisena, aluksi suomalaisissa ja myöhemmin venäläisissä liikkeissä. Merillä hän on ollut 5 vuotta, enimmäkseen purjelaivoissa, kiertäen melkein kaikissa Euroopan maiden satamissa. V. 1922 hän tuli Kymin Oy:n palvelukseen, ensin Kymintehtaan—Kuusankosken Ulkotyöosastolle. Sieltä hän siirtyi Kuusankosken Sahalle ja v. 1927 Kymintehtaan Rakennusosastolle, työskennellen aluksi sekatyöläisenä ja myöhemmin porarina. Tänä vuonna tulee Tykki siis olleeksi yhtäjaksoisesti 25 vuotta yhtiön palveluksessa. Erikoisharrastuksena oli hänellä nuorempana kalastus, vaikka se nyt onkin jäänyt jo vähemmälle.

Kymintehtaan saunan lämmittäjä Ville Poikolainen 18. 5. 47. Hän tuli 16. 1. 1922 yhtiön palvelukseen höyryosastolle, siirtyen sieltä joulukuussa 1933 nykyiseen toimeensa. Poikolainen on suorittanut tehtävänsä tunnontarkasti.

Tehtaan sairaalan pesijä Lydia Emilia Kivisalo 23. 5. 47. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1. 6. 1914, ensin Kuusankosken Selluloosatehtaalte ja siirtyi nykyiseen toimeensa 1. 10. 1914. Itseään säästämättä hän on työskennellyt varhaisesta aamusta iltamyöhään, ollen nuorille hyvänä esimerkkinä.

Johtokunnan huvilan sisäkkö Rakel Starck 6. 6. 47. Nti Starck tuli nykyiseen toimeensa 20. 4. 1936. Iloisena ja aina alttiina hän on palvellut sitä lukuisaa vierasjoukkoa, joka vuosittain on johtokunnan huvilassa majoillut. Hän on saavuttanut kaikkien niiden suosion, jotka ovat hänen kanssaan kosketuksiin joutuneet.

Mauno Aalto.

Kaarlo Laurila.

Artturi Lahtinen.

Sigrid Siviä Takala.

Aatami Sirkka.

Juho Jokelin.

Antti Fält.

August Harju.

Puutarhатыöläinen Hilma Punkkinen 21. 6. 47. Hän on syntynyt Luumäellä. Palveltuaan aikaisemmin kotiapulaisena Korialla 15 vuotta hän tuli v. 1928 yhtiön palvelukseen Voikaan puutarhaan, mistä v. 1937 siirtyi Keskuspuutarhaan. Hänen erikoisharrastukse-
naan on kankaankudonta.

Sekatyömiehen Jalmari Korppi, Kymintehtaan Rakennusosastolta 24. 6. 47. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli marrask. alussa v. 1916 Aholaan, missä toimi 4 v. maatyömiehenä. Oltuaan sitten 2 vuotta muualla hän tuli marraskuun alussa v. 1922 jälleen yhtiön töihin Eerolaan, maanviljelystöihin silloinkin. Eerolasta hän erosi 7 vuoden kulu-
tuttua, marraskuun alussa v. 1929. Työskenneltyään pari vuotta muualla hän tuli heinäkuun puolivälissä 1931 uudelleen yhtiön töihin, tällä kertaa Kymintehtaan—Kuusankosken Ulkotyöosastolle. Nyt jatkui palvelusaika marraskuun alkuun v. 1932, jolloin taas tuli lähes neljän vuoden keskeytys. 25. 8. 1936 hän tuli Kymintehtaan Ulkotyöosastolle ja siitä lähtien hän on pieniä katkoja lukuunottamatta melkein yhtäjaksoisesti palvellut yhtiötä. Siirryttyään maaliskuussa 1941 Kuusankosken Voimalaitosrakennukselle ja lokakuussa 1945 Kymintehtaan Tehdasrakennusosastolle hän nyt virkeänä sivuuttaa 60 vuoden rajan. Hänen erikoisharrastuksistaan mainittakoon puutarhanhoito ja kalastus.

50-VUOTIAITA.

Paperinlajittelija Elli Marja Lehtonen, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 28. 4. 47. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1924.

Porari Anton Marttila, Kymintehtaan Rakennus-

osastolta, 13. 5. 47. Hän on syntynyt Elimäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1923, aluksi sekatyöläiseksi, mutta on myöhemmin työskennellyt porarina ja panostajana. Muutamia katkoja lukuunottamatta hän on ollut yhtiön palveluksessa noin 22 vuotta.

Viilaaja Lauri Armas Sihvola, Kymintehtaan Korjauspajalta, 14. 5. 47. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli Kymintehtaan Ulkotyöosastolle v. 1911 ja siirtyi Kymintehtaan Rakennusosastolle v. 1914. Suoritettuaan iltaisin työn ohella vastaperustetun Kymin Oy:n ammattikoulun kurssin koulun ensimmäisinä oppilaina pääsi Sihvola viilarin oppilaaksi Kymintehtaan Korjauspajaan v. 1916. Oltuaan välillä v. 1920—21 Suomen Polttoturve Oy:llä koneasentajana ja Kone- ja Siltarakennus Oy:llä työkaluviilaajana palasi Sihvola takaisin Kymintehtaan Korjauspajalle. Hän on alansa parhaita ammattimiehiä, jota on käytetty useissa tärkeissä ja vastuunalaisissa tehtävissä, m.m. hän on hoitanut Kymintehtaan 4:n paperikoneen koneviilaajan tehtäviä koko nykyisen koneen käynnissäoloajan. Luonteeltaan hän on harkitseva ja tunnontarkka ja on aina valmis korjaustyöhön tehtaan käynnin häiriytyessä. Vapaa-aikoinaan viihtyy Sihvola uskonnollisten harrastusten ja kirjallisuuden parissa. Tietojaan ja taitojaan hän on kartuttanut m.m. opiskelemalla paikallisessa työväenopistossa useamman vuoden aikana. Edelleen on puutarhaviljelyä, jolla hän on saavuttanut kauniita tuloksia.

Paperinlajittelija Bruno Edvard Tihola, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 16. 5. 47. Hän on tullut yhtiön palvelukseen v. 1926 Tehdasrakennusosastolle ja siir-

Kaarle Henrik Laakso.

Emil Alanko.

Herman Janhunen.

Nestor Ruuth.

tyi v. 1929 Kymintehtaan Paperitehtaalle paperinlas-
taajaksi, missä työssä on edelleenkin.

Purkaja Ilmari Poikala, Kymintehtaan Ulkotyö-
osastolta, 22. 5. 47. Hän on tullut yhtiön palvelukseen
2. 5. 1927 Kymintehtaan Tehdasrakennusosastolle, jos-
sa työskenteli parin vuoden ajan, siirtyen sen jälkeen
Kymintehtaan Ulkotyöosastolle Savonrannan puutava-
ravarastoille. Ulkotyöosastolta Poikala siirtyi noin
kolmen vuoden palveluksen jälkeen Klooritehtaalle, mis-
sä työskenteli kaikilla osastoilla yhtäjaksoisesti 15 vuo-
den ajan. Terveydelliset syyt pakottivat kuitenkin
uuteraan "kloorimiehen" siirtymään taas ulkotöihin,
raittiin ilman pariin ja niin hän tuli takaisin Kymin-
tehtaan Ulkotyöosastolle 24. 2. 1947 purkajaksi. Poi-
kalan erikoisharrastuksista mainittakoon puutarhan-
ja kotieläintenhoito.

Apumies Lauri Lehtonen, Kymintehtaan Kor-
jauspajalta, 26. 5. 47. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön
palvelukseen hän tuli v. 1914 Rakennusosastolle. Hän
on sen jälkeen ollut useaan otteeseen työssä pääasialli-
sesti rakennusosastoilla. Välillä hän on ollut Suomea
kiertämässä. Lehtonen on työskennellyt m.m. Pitkä-
rannan, Valkeakosken, Mäntän, Warkauden ja Käki-
salmen tehtailla. Nykyisin hän on toimessa Kymintehtaan
romuvarastossa. Vapaa-aikoinaan hän lukeutuu
penkkiurheilijain taajaan joukkoon.

Vaakaaja Saima Maria Härmäläinen, Kymintehtaan
Paperitehtaalta, 18. 6. 47. Hän on syntynyt Val-
kealassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1914.

Sekatyömies Juho Evert Nieminen 23. 6. 47. Hän
tuli yhtiön palvelukseen v. 1928 Kymintehtaan Kor-
jauspajalle apumieheksi, siirtyen parin vuoden kulut-
tua Talliosastolle. Kiitettävällä tavalla hän on suorit-
tanut kaikki tehtävänsä ja pitänyt hyvää huolta hänen
huostaansa uskotuista hevosista.

Pääkonttorin siivoaja Anna Mouhu 29. 6. 47. Hän
tuli nykyiseen toimeensa 16. 6. 1941 jäätyään sotala-
seksi. Sitä ennen hän oli puutarhatyössä. Leskeksi jää-
tyäänkin hän on ahkeruudella ja kovalla työllä koetta-
nut viedä perhettään eteenpäin, ollen toisille hyvänä
esimerkkinä.

VOIKAALLA:

70-VUOTIAITA.

Kirjuri, rva Mila Gruber 15. 4. 47. Hän on syn-
tynyt Pietarissa, missä on myöskin suorittanut koulun-
käyntinsä. Kymin Oy:n palvelukseen hän tuli 1. 11.
1922 Voikaan Sähköosastolle, joten hän tänä vuonna
tulee olleeksi 25 vuotta mainitun osaston kirjurina.
Rva Gruber tulee toimessaan paljon tekemisiin henki-
löiden kanssa, jotka valoasioissa kääntyvät hänen puo-
leensa. Ystävällisyydellä hän suhtautuu asiakkaisiinsa,
jotka usein kertovat hänelle vaikeuksiaankin. Ymmär-
täväisenä ja elämän kokemusta omaavana ihmisenä voi
hän antaa heille hyviä neuvoja vaikeissakin tilanteissa.
Rva Gruber on tehtävissään erikoisesti harrastanut
työn järkiperaistamista ja onkin suorittanut paran-
nuksia ja uudistuksia osaston kirjanpidon ja kortiston
alalla. Aikaisemmin on rva Gruber innolla ja harras-
tuksella ottanut osaa yhdistystoimintaan, kuuluen mm.
naisyhdistykseen, Suomalaiseen Naisliittoon, Lotta-

Svård- ja Marttayhdistykseen, toimien näissä aina vaa-
tivissa puheenjohtajan tehtävissä asti. Erikoisen mai-
ninnan ansaitsee se, että rva Gruber on kuulunut en-
simmäisenä naisjäsenenä Lappeenrannan kaupungival-
tuustoon v. 1920. Matkailu on kuulunut hänen erikois-
harrastuksiinsa ja niin onkin hän kesälomansa viettä-
nyt aina uudessa ympäristössä tässä kauniissa Suo-
messamme. Ovatpa retket sitäpaitsi ulottuneet maan
rajojen ulkopuolellekin. Korkeasta iästään huolimatta
hoitaa rva Gruber edelleenkin tehtäviään esimerkilli-
sellä tarkkuudella ja huolellisuudella.

Voikaan voima-aseman hoitaja Kalle Valtio 31. 5. 47.
Hän on syntynyt Iitissä ja ollut yhtiön palveluksessa
yhtämittäisesti 45 vuotta. Korkeasta iästään huolimat-
ta hän on vielä pirteä ja hyvissä voimissa.

Piirustaja Oskari Heiniö, Voikaan Piirustuskuont-
torista, 8. 6. 47. Hän on syntynyt Tampereella, missä
hän myös suoritti teollisuuskoulun koneosaston kurssin
vuosina 1895—97. Käytännöllisen toimintansa tekniikko
Heiniö aloitti silloisessa Tampereen konepajassa, min-
kä jälkeen hän työskenteli useissa eri konepajoissa
m.m. työnjohtajana ja piirustajana. Laajentaakseen
teknillisen alan tuntemustaan hän teki useita vuosia
kestäneen opintomatkan Saksaan ja Ruotsiin. Kymin
Oy:n palvelukseen hän tuli v. 1913 Voikaan Piirustus-
konttoriin, missä hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti
jo 34 vuotta. Heiniö on tullut tunnetuksi myös innok-
kaana palokuntamiehenä ja on hän kuulunut Voikaan
Tehtaan palokuntaan vuodesta 1914 lähtien.

65-VUOTIAS.

Paperin leikkaaja Frans Edvard Salminen, Voi-
kaan Paperitehtaalta, 25. 2. 47. Hän on syntynyt Säaks-
mäellä ja tullut yhtiön palvelukseen ensi kerran v.
1897 Kymintehtaalle tilienkantajaksi. Muutti paperi-
alalle oman kertomuksensa mukaan siihen aikaan, jol-
loin yhtiö antoi työläisilleen pannukakkua paareilla ja
makiaa soppaa saavilla. Voikaalle hän tuli v. 1919 ja
on toiminut m.m. rotatiokoneen hoitajana pitemmän
aikaa ja viimeksi paperinleikkaajana. Sivuharrastuk-
sena on Salmisella ollut voimistelu, erittäinkin telineet.

60-VUOTIAITA.

Porttivahti Hugo Antti Uotinen, Voikaan Talous-
osastolta, 24. 1. 47. Hän on syntynyt Viipurissa ja tul-
lut yhtiön palvelukseen toukokuussa v. 1921 Voikaan
Ulkotyöosastolle. Heinäkuussa samana vuonna hän siir-
tyi Voikaan Puuhiomolle kuulamieheksi. Hiomolla hän
työskenteli sitten eri tehtävissä, viimeksi pitemmän
aikaa kuorimolla, mistä syksyllä 1946 siirtyi Talous-
osastolle porttivahdiksi, jota tointa edelleenkin hoitaa.

Fabian Varjonen, Voikaan Höyryosastolta, 16.
4. 47. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut yhtiön palve-
luksen toukokuun 15 p:nä 1916 Voikaan Rakennus-
osastolle. Höyryosastolle hän siirtyi lämmittäjäksi hei-
näkuun 7 p:nä v. 1918 ja hoiti tätä tehtävää 17 vuotta.
Tämän jälkeen hän on ollut höyryturpiinin hoitajana
4 vuotta ja työskennellyt myöhemmin polttoaineen
kuljetuksessa. 12 lapsen isänä hän on suorittanut kun-
noitettavan työn suuren perheen hoitajana.

Päivämestari Julius Luostarinen, Voikaan Sel-

luloosatehtaalta, 10. 5. 47. Hän on syntynyt Suonenjoella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1912 Kuusankosken Selluloosatehtaalle. V. 1917 hän siirtyi Kymintehtaan Selluloosatehtaalle vuoromestariksi ja v. 1927 hänet nimitettiin saman tehtaan päivämestariksi. Voikaalla hän on ollut samanlaisessa toimessa vuodesta 1945. Luostarinen on lupsakka mestari ja hauska seuramies, jonka kanssa juttu kyllä luistaa. Selluloosat onnittelevat!

Ylikoneenhoitaja Väinö Lehto, Voikaan Paperitehtaalta, 10. 5. 47. Lehto on Iitin poikia. Yhtiön palvelukseen hän tuli 11. 9. 1911, hoitaen Voikaan Paperitehtaassa eri tehtäviä. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin v. 1920. Lähti Amerikkaan v. 1923, mutta palasi jo kaksi vuotta myöhemmin takaisin. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1934.

Juho Emil Nikkinen, Voikaan Puuhiomolta, 16. 6. 47. Hän on syntynyt Elimäellä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1907 Voikaan Ulkotyöosastolle. Voikaan Puuhiomolla hän on ollut vuodesta 1912 lähtien hiojana, jota tointa edelleenkin hoitaa. Nikkinen on ahkera ja tunnollinen, esimerkiksi kelpaava työntekijä, joka hyvin ansaitsee ne onnittelet, joita hän merkipäivänään tulee saamaan. Oman tontin hoitaminen ja erilaisten kukkien kasvattaminen on hänen mieliharrastuksiaan vapaa-aikoina.

Mauno Aalto, Voikaan Selluloosatehtaalta, 22. 6. 47. Hän on syntynyt Heinolassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1906 Kuusankosken Sahalle. V. 1907 hän siirtyi Voikaan Selluloosatehtaalle, työskennellen muutaman kuukauden katkeamia lukuunottamatta yhtäjaksoisesti samalla osastolla. Hän on ollut erilaisissa tehtävissä, m.m. sihtimiehenä ja parikymmentä vuotta kuivauskoneen hoitajana, kunnes tapaturman takia täytyi jättää tämä ammatti ja siirtyä hakunhoitajaksi, jota tointa edelleenkin hoitaa.

Kaarlo Laurila, Voikaan Selluloosatehtaalta 29. 6. 47. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1918 Multahovin tilalle. V. 1920 hän tuli Voikaan Ulkotyöosastolle, siirtyen sieltä v. 1925 Voikaan Selluloosatehtaalle, missä on työskennellyt erilaisissa tehtävissä, useimmat vuodet tornimiehenä ja nykyisin jälkivuolijana kuorimolla.

50-VUOTIAITA.

Rotatiokoneen hoitaja Artturi Lahtinen, Voikaan Paperitehtaalta, 2. 4. 47. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli yhtiön palvelukseen 28. 9. 1919 hollanterimieheksi, siirtyen myöhemmin rotatiokoneelle. Lahtinen on työskennellyt koko ajan Voikaan Paperitehtaalla, paitsi sodan aikana, jolloin hän oli Kuusankosken Voimalaitosrakennuksella, kun kaikki koneet eivät olleet Voikaan Paperitehtaalla käynnissä.

Sigrid Siviä Takala, Voikaan Päävarastosta, 6. 6. 47. Rva Takala on syntynyt Artjärvellä ja tuli yhtiön palvelukseen miehensä kuoleman jälkeen 13. 2. 1942 Voikaan Paperitehtaalle, mistä vuoden kuluttua siirtyi Voikaan Päävarastolle, työskennellen siellä edelleenkin pidettynä hyväntuulisena "emäntänä".

Aatami Sirkka 9. 6. 47. Tultuaan yhtiön palvelukseen v. 1913 Voikaan Uittotyöosastolle hän on työs-

kennellyt yhtäjaksoisesti samalla osastolla. Nykyään Sirkka toimii vesivahtina Voikaan Voima-asemalla.

Lastausosaston työnjohtaja Otto Rikhard Bäckman, joka 10. 1. 1947 täytti 70 vuotta ja josta henkilötiedot julkaistiin lehtemme viime numerossa, ei olekaan syntynyt Rautalamella, vaan Iitissä, minkä täten oikaisuna mainitsemme.

SALOSSA:

65 vuotta täytti helmikuun 7 p:nä Signe Järvinen Salon Valimolla. Hän on syntynyt Perniössä ja tullut tehtaan palvelukseen sen ensimmäisenä toimintavuotena 1928 keernantekijäksi, jota työtä hän edelleenkin tekee esimerkillisen huolellisesti.

Utterana työntekijänä hän on saavuttanut työnantajan luottamuksen, ja hiljaisen ja ystävällisen luonteensa takia hän on työtoveriensa keskuudessa hyvin pidetty.

PITKÄAIKAISESTI PALVELLEITA.

KYMINTEHTAALLA.

3. 4. 47 tulee hissinkuljettaja Juho Villehard Jokelin Kuusankosken Paperitehtaalta olleeksi 55 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän oli 11 vuoden ikäinen tullessaan v. 1890 mainitulle tehtaalle massankärrääjäksi. Pitkän palveluksensa aikana hän on ehtinyt olla monessa ammatissa samalla osastolla, lukuunottamatta vähäistä aikaa Kuusankosken Selluloosatehtaalla. V. 1924 hän tuli vakinaiseksi leikkuukoneenkäyttäjäksi, siirtyen nykyiseen toimeensa v. 1944. Vuosien varsilta muistuu Jokelinin mieleen monta hauskaa tapausta ja veitikka silmässä sanoo Jussi: "Olisihan niistä seikkailuista paljonkin kerrottavaa, mutta jääköön nyt tällä kertaa." Mielellään vertailee Jokelin entisiä koneita ja työtapoja, joista juttua riittäisi pitkälti, nykyisiin. Hänen harrastuksistaan mainittakoon puutarhanhoito, mistä hommasta etenkin mansikkamaat ja omenapuut kuuluvat olevan etualalla.

3. 5. 47 tulee Juho Vappula Kymintehtaan Ulkotyöosastolta olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on tullut yhtiön työhön ensimmäisen kerran toukokuun 3 p:nä 1895 kiviporariksi, mutta siirtyi jo saman vuoden syksyllä Kuusankosken Paperitehtaalle

ruskean puun keittäjäksi. Hän työskenteli samalla osastolla m.m. merkkajana, valkaisuajana ja massankuljettajana sekä kalanterimiehenä ja lopuksi paperin kiilloittajana vuoteen 1901, jolloin siirtyi Voikaalle. Palveltuaan siellä saks- ja kalanterimiehenä noin vuoden ajan siirtyi Vappula takaisin Kymintehtaan Paperitehtaalte merkkajaksi ja myöhemmin leikkaajaksi. V. 1903 Vappula jätti yhtiön, siirtyen Hallan Tehtaalte, mutta n. 2 v. kuluttua palasi takaisin ja ryhtyi työhön ulkutyöosastolla halonkärääjänä. Elokuussa 1906 hän siirtyi puutavaranvastaanottajaksi ja nimitettiin v. 1918 työnjohtajaksi mainitulle osastolle. Kun Kuusankosken—Voikaan Rautatie 3 vuotta myöhemmin avattiin liikenteelle, siirtyi Vappula junailijaksi, jota tointa hoiti vuoteen 1924, jolloin siirtyi takaisin työnjohtajaksi ulkutyöosastolle. Senjälkeen hän työskenteli erilaisissa työnjohtajatehtävissä aina vuoteen 1935, mistä lähtien on palvellut ulkutyöosastolla eri tehtävissä, ol- len nykyisin halonmittaajana ja suorittaen työnsä uskollisesti, kuten periaatteitaan kunnioittavalle miehelle kuuluukin. Vappulan ”lempi-harrastuksiin” kuuluu vielä nykyisinkin talvionginta ja kesällä uistinkalastus. Aikaisemmin hän kuului vuosikautia eri kuoroihin, m.m. Sekakuoro ”Kaikuun” ja Kuusankosken Kirkko-kuoroon.

26. 5. 47 tulee portinvartija Antti Fält olleeksi yhtiön palveluksessa 45 vuotta. Fält tuli ensin Kymintehtaan Paperitehtaalte, mistä hän siirtyi muille osastoille. Nykyisessä toimessaan portinvartijana hän on ollut vuodesta 1933 lähtien. Työnsä hän on suorittanut täsmällisesti ja huolellisesti.

17. 5. 47 tulee sekatyömieks August Harju olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Harju, joka 30. 8. 1946 täytti 65 vuotta, on syntynyt Sippolan Saverolla. Nuorena miehenä hän meni merille, aukkuroituen sitten Saksaan. Siellä hän työskenteli lasinpuhaltajan opissa, mutta palasi v. 1903 takaisin kotimaahan, tullen Kymi-yhtiön palvelukseen Kymintehtaan Paperitehtaalte kalanterin apumieheksi. V. 1905 hänet nimitettiin rullanmerkkajaksi, jona oli vuoteen 1937. Tällöin hän siirtyi rullanpääläppujen sahaajaksi, missä työssä on edelleenkin. Saksan kielen taitoisena on Harju usein ollut tehtaassa toimineiden saksalaisten asentajien tulkkina.

3. 6. 47 tulee hylkypaperinjauhaja Kaarle Henrik Laakso olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 20. 2. 1881 Nastolassa. Kymi-yhtiön palvelukseen hän tuli Voikaan Ulkutyöosastolle, mistä v. 1910 siirtyi Kymintehtaan Paperitehtaalte. Oltuaan erilaisissa töissä tällä osastolla, m.m. silinterimiehenä useampia vuosia, hän on vuoden 1945 alusta toiminut hylkypaperinjauhajana.

VOIKAALLA.

Toukokuussa tänä vuonna tulee paperikoneenhoitaja Emil Alanko Voikaan Paperitehtaalte olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 8. 7. 1882, joten hän siis ensi heinäkuussa täyttää 65 vuotta. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran jo 23. 11. 1900. Hän on toiminut Voikaan Paperitehtaalte erilaisissa ammateissa ja on ollut nykyisessä toimessaan vuodesta 1913.

KONTTORISTI MIMMI WULFF

SIIRTUNYT ELÄKKEELLE.

Tämän vuoden alusta siirtyi eläkkeelle Kymintehtaan Talousosaston konttoristi Mimmi Wulff. Hän on syntynyt 21. 10. 1879 Haminassa, missä myös kävi koulua. Toimittuaan kirjanpitäjänä Viipurissa sekä kahdessa isossa maakartanossa hän tuli 8. 2. 1920 samantapaiseen toimeen Kymin Oy:n silloiselle elintarveosastolle. Kun tämä osasto lakkautettiin, suoritti nti Wulff aika ajoittain yksin erilaisia tehtäviä vastaperustetulla Kymintehtaan Talousosastolla, joka siihen aikaan ei tietenkään ollut niin laaja kuin mitä se nykyisin on. Myöhemmin hän sai lisätyönä hoitaa tapaturmailmoitukset ja niiden välittämisen vakuutusyhtiölle. Hänen osaaottava sydämensä ei aina voinut pysyä kylmänä vaikeiden tapaturmien sattuessa, vaan usein viipyivät ajatukset kovan kohtalon alaisiksi joutuneiden luona, ja kun hän heitä myöhemmin tapasi, hän aina tiedusteli heidän vointiaan.

Nti Wulff on ollut erikoisen innostunut puutarhanhoitoon. Hän on saanut monet kerrat palkintoja puutarhansa tuotteista Kuusankosken Puutarhaseuran järjestämässä näyttelyissä samoin kuin myös kotipuutarhanhoitokilpailuissakin.

Pelastusarmeijan pyhäkoulussa hän on ollut opettajana pitkän aikaa ja kasvattaa siellä jo toista sukupolvea, sillä niistä perheistä, joista lapset nyt käyvät hänen pyhäkoulussaan, ovat vanhemmat aikoinaan olleet samassa koulussa. Kodeissa käyntien perusteella hän on tutustunut moniin työläisperheisiin.

Mainittakoon vielä, että nti Wulff on toiminut useita vuosia Mannerheim-liiton Kuusankosken osaston kirjanpitäjänä. Niinikään hän on osallistunut hyväntekeväisyystyöhön.

1. 5. 47 tulee paperinlastaaja Herman Janhunen olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 6. 2. 1883 Virtasalmella ja tullut yhtiön työhön ensimmäisen kerran 19. 11. 1903 Voikaan Ulkutyöosastolle. V. 1905 hän siirtyi Voikaan Selluloosatehtaalte ja sieltä v. 1913 Voikaan Paperitehtaalte, missä nykyään toimii paperinlastaajana.

1. 5. 47 tulee Voikaan Voima-aseman hoitajan apulainen Nestor Ruuth olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 5. 4. 1884 Mäntyharjussa. Ruuth omistaa pikku tilan, jota hän vapaa-aikoinaan viljelee.

Vanhät kuvat kertovat...

Ylläoleva kuva on otettu 45 vuotta sitten eli elokuun 28 p:nä 1902 ja esittää se Kuusankosken Voimistelijain nais- ja miesjoukkueita, jotka esiintyivät Kuusankosken Nuorisoseuran kesäjuhlassa mainittuna päivänä. Kuva on valokuvaaja Emil Segerhornin ottama. Henkilöt ovat seuraavat vasemmalta lukien:

I rivi: Ensimmäisen nimeä emme ole saaneet tietoomme, toisena on Naimi Kajander, kolmantena Selma Eriksson ja neljäntenä Elin Kuitunen.

II rivi: Impi Vahter, Miina Rasi, Olga Leivo, johtaja Aarnio, Hilma Mukula, Olga Aunela, Emil Leivo.

III rivi: Eine Laiho, Jalmari Heino, Artturi Becklin, Jalmar Lindholm, Viktor Hietanen, Eero Kunnas, Teodor Unelius, Johan Nikula, Verner Lahtinen.

IV rivi: Viktor Puolakka, Kalle Leivo, Birger Nyström, Viktor Kilpinen, Nestor Kuusisto, Anton Lahtinen.

Riistakannasta Verlan ympäristöissä.

Jaalan pitäjä, jossa Verlan tehdas sijaitsee, on ollut ennen tunnetusti hyvä riistakannastaan. Siihen aikaan, kun Jaala kuului osana Hollolan pitäjään, kävivät hollolalaiset näinkin kaukana eräretkillään. Vanhojen tietojen mukaan on Jaalan pitäjässä oleva Vesalan kylä saanut nimensä Hollolan vesalaisilta, jotka siellä eräretkillä käydessään nimittivät Jaalan Vesalan "erä-Vesalaksi". Nykyisin on riistakanta vähentynyt Jaalasta niinkuin naapuripitäjästä Valkealastakin. Jalompaa riistaa, kuten hirviä ja kettuja, on vielä lähiseuduilla jonkun verran, viimeksimainittua melko runsaastikin.

Werlan puuhuomo ja pahvitehdas.

Viime metsästyskauden aikana osallistui Verlan tehtaan henkilökuntaakin hirvijahtiin, mutta ei silloin on-

Leimauskilpailu metsänhoidon koulutusmuotona.

On tunnettua, miten kaikenlaiset työkilpailut ovat omiaan herättämään harrastusta tiettyä alaa kohtaan. Ei ole esim. vähäksi arvioitava ns. mottikilpailujen merkitystä metsätöiden tehostamistyössä. Metsänhoidon alalla meillä ei ole tiettävästi vastaavaan tapaista yritetty. Tämä on kieltämättä valitettava laiminlyönti. Erityisesti juuri nyt, kun halutaan nostaa metsänhoito ja metsänhoitoharrastus niiden tunnetusta alennustilasta, olisi kaikkia mahdollisia keinoja käytettävä hyväksi. On luonnollista, että kilpailujen järjestäminen työssä, jossa määrä on pääasia (motinteko), on paljon helpompaa kuin työssä, jossa laatu on määräävänä (metsän leimaus). Ei ole kuitenkaan mahdotonta jälkim-

nistuttu saamaan yhtään kaatoa. Sensijaan ketunmetsästys tuntui alussa varsin lupaavalta. Tulkoon tässä harvinaisena tapauksena kerrotuksi eräs kettujahti ja kaato, joka tapahtui ilman pyssyjä. Kuten mainitsimme, on kettuja hyvin runsaasti Verlan ympäristössä ja ovat ne joskus vieneet kissan ja kanoja talojen pihamailta, mistä paikkakunnan koirat ja varsinkin koirien omistajat ovat saaneet hyvinkin ankaria arvosteluja kanojen omistajilta huonosta koirakulttuurista. Sattuipa eräänä sumuisena marraskuun päivänä taas kettu pyyntiretkelle kylän laitaa Verlan kosken yläjuoksulle, jossa olivat uppopuun nostossa isä ja poika, Arttu ja Tapani Ahvenisto. Kun miehet huomasivat ketun rantahiekalla, alkoi ankara kilpajuoksu virran rantaan ylöspäin. Kettu juoksi pitkin rantaviivaa ja Tapani nopeajalkaisena seurasi ylempänä hurjalla vauhdilla, saaden ketun menemään Karittasalmessa olevaan kapeaan niemeen. Täällä Repolainen teki täyskäännöksen pyrkien pois, mutta Tapani heitti kirveellä, jolloin Mikko katsoi parhaaksi pyrkiä jättä myöten toiselle puolelle virtaa. Jää ei kuitenkaan kestänyt ja kettu painui jättien sekaan, josta se uimalla koetti pelastautua läheiselle puomille. Puomille nousu onnistuikin, mutta nyt kerkesi isä Ahvenisto veneen kanssa ja pyöräytti keksillä puomin ympäri, jolloin Mikko putosi taas veteen, jossa Ahvenisto pääsi haalla antamaan lopullisen tyrmäyksen. Vettä valuvana nostettiin saalis sitten veneeseen.

Kilpailijan nimi: _____ Virhepisteitä: _____

Metsäikkö: _____ Sijoitus: _____

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40	41	jne.	

Kilpailijalle annettavan luettelon malli. Poistettavat puut on merkitty ristillä.

mäisessäkin tapauksessa löytää sopiva kilpailumuoto ja arvostelupohja.

Leimauskilpailutavassa, jota tässä haluan esitellä, esiintyvät vaikeudet on mielestäni sivuutettu varsin onnistuneesti. Mainittu kilpailumuoto on lähtöisin Ruotsista. Sitä on käytetty ja käytetään edelleenkin siellä laajassa mitassa. Meillä sitä on kokeiltu hyvin tuloksin ensi kerran Yliopiston metsäharjoitteluasemalla Hyttiälässä kesällä 1946.

Kilpailun käytännöllinen järjetely on seuraava:

Rajoitetaan osa tarkoitukseen sopivasta met-

Tällainen riukuikäinen, "helppotajuinen" männikkö on varsin sovelias leimauskilpailun kohde. — Valok. Paavo Yli-Vakkuri.

Mallileimauksen perusteella toimitettu siemenpuuhakkaus. Siemenpuita jätetty runsaasti. — Valok. Paavo Yli-Vakkuri.

siköstä ja merkitään kaikki puut — metsiköstä riippuen 250—400 kpl. — juoksevilla numeroinnilla. Numerointiin voi käyttää grafiittiliidulla merkittyjä puulaji- tai ikäluokkasuhteiltaan mitä erilaisimpia metsiköitä. Kullekin kilpailijalle annetaan käteen luettelo (katso kuvaa), jossa on vastaavat numerot. Tähän asianomaisen tarvitsee vain merkitä sopivalla tavalla poistettavat puut. Kunkin kilpailijan ehdotusta verrataan sitten mahdollisimman pätevien asiantuntijoiden vastaavalla tavalla laatimaan mallileimaukseen. Kilpailijan ehdotuksen ja mallileimauksen välisistä poikkeamista laske-

taan virhepisteet. Jos siis kilpailija on ehdottanut poistettavaksi puun, joka mallileimauksen mukaan tulisi jättää, saa hän yhden virhepisteen; samoin lasketaan virhepiste, jos hän on jättänyt pystyyn puun, joka mallileimauksessa on poistettu. Virhepisteet lasketaan siten yhteen. Se, joka on selviytynyt vähimmillä virhepisteillä, on voittaja.

Jos halutaan ojentaa kilpailijaa karkeista virheistä tavallista kovemmin, mallileimaukseen voi merkitä joukon ehdottomasti poistettavia ja ehdottomasti jätettäviä puita sekä rangaista niiden kohdalla sattuneista virheistä esim. kahdella virhepisteellä. Näin tulee todellinen taitaja paremmin esiin.

Verrattaessa kilpailijan ehdotusta mallileimaukseen, nähdään myös, onko asianomainen ollut leimauksessaan liian varovainen tai liian rohkea, vai onko hän ilman mitään tiettyä suuntaa tehnyt virheitä. Laskemalla erikseen jätettäviksi tarkoitettujen puiden poistamisesta ja erikseen poistettavien puiden jättämisestä kertyneet virheet, voidaan leimaustyyli osoittaa näitä summia toisiinsa vertaamalla täsmällisin numeroin.

Tässä esiteltyä kilpailumuotoa voi suositella käytettäväksi kaikenlaisten metsäretkeilyjen ja -kurssien yhteydessä ja metsäkoulujen opetuksessa. Tällä tavalla voi myöskin esimies kontrolloida alaistensa kykeneväisyyden ja korjata esiintyneet virheet. Jokaiselle ammattimiehelle on tietysti samoin hauskaa ja opettavaista verrata tätä tietä käsityksiään ammattitoveriensä kanssa.

Paavo Yli-Vakkuri.

Lepiköitäkään ei saa unohtaa. Oikein käsiteltyinä niistä saadaan tuottoisia metsiköitä. — Valok. Paavo Yli-Vakkuri.

Puttaan puulaakihiihdot.

Kymin Oy. ylivoimainen voittaja.

Pihtiputaalla on vuodesta 1945 lähtien joka talvi pidetty yhtiöiden väliset hiihtokilpailut, joissa on kiisteltu paremmuudesta sekä mieskohtaisesti että yhtiöittäin. Kilpailujen "isänä" ja alkuunpanijana oli yhtiömme piirityönjohtaja T. W. Siivola, jonka moniin mieliharrastuksiin mm. hiihtokin kuuluu. Niinpä hän joka vuosi uskollisesti ottaa osaa näihin kilpailuihin, huolimatta 55 ikävuodestaan. Kilpailu on avoin kaikille yhtiöiden palveluksessa Pihtiputaalla oleville työntekijöille hakkuumiehistä piiriesimiehin saakka. Jotta osanottajamäärä saataisiin mahdollisimman suureksi, on hiihdettävä matka aineastaan 5 km. Tämän vuoksi onkin osanottajia aina ollut puolentoistasadan nurkilla.

Tänä vuonna pidettiin nämä puulaakihiihdot helmikuun 9 päivänä ja oli ohjelmaan uutuutena otettu myös yhtiöiden välinen viestinhiihto 3x5 km:n matkalla. Kilpailu tapahtui noin 20 asteen pakkasessa, erittäin kauniin sään vallitessa. Vuonna 1945 oli yhtiömme voittanut hiihdon, mutta viime vuonna oli ollut pakko tunnustaa Wärtsilä-Yhtymä paremmaksi. Tänä vuonna Kymin Oy. otti uudelleen johtopaikan vakuuttavasti ja ylivoimaisesti. Mukana oli kaiken kaikkiaan 140 miestä ja 14 viestijoukkuetta. Mieskohtaisessa kilvassa yhtiömme vei sekä yleisessä sarjassa että ikämiessarjassa (35—50-vuotiaat) ensimmäisen sijan. Viestinhiihdossa valtasimme 3 ensimmäistä tilaa. Yli-ikämiessarjassa (yli 50-vuotiaat) emme pärjännet yhtä hyvin, vaikka T. W. Siivola koettikin kaikella ponnella "värejäme" puolustaa.

Tulokset.

Yhtiöiden välinen 5 km hiihto: 1) Kymin Oy., keskitulos 19,47; 2) A. Ahlström Oy. 20,54; 3) G. A. Serlachius Oy. 21,02; 4) Maanlunastuslautakunta 21,05; 5) Tampella 21,19; 6) Wärtsilä-Yhtymä 21,22; 7) Enso-Gutzeit Oy. 21,23; 8) Parviaisen Tehtaat 21,34.

Viestinhiihto: 1) Kymin Oy. I 58,37; 2) Kymin Oy. II 1,00,43; 3) Kymin Oy. V 1,02,47; 4) Maanlunastuslautak. I 1,03,50; 5) Kymin Oy. III 1,03,56; 6) Tampella 1,04,03; 7) A. Ahlström Oy. 1,04,08; 8) Kymin Oy. IV 1,04,11.

Yleinen sarja: 1) E. Kumpulainen, Kymin Oy., 19,06; 2) K. Järvenpää, Rauma-Raahe, 19,18; 3) A. Kumpulainen, Kymin Oy., 19,22; 4) A. Kinnunen, Kymin Oy., 19,31; 5) V. Tiainen, Kymin Oy., 19,45; 6) E. Kananen, Enso-Gutzeit Oy., 19,50; 7) K. Siekkinen, Kymin Oy., 20,00; 8) V. Vesterinen, Kymin Oy., 20,01; 9) E. Hakala, A. Ahlström Oy., 20,06; 10) A. Stålhand, Kymin Oy., 20,10.

Ikämiessarja: 1) K. Varis, Kymin Oy., 20,35; 2) V. Hakala, Enso-Gutzeit Oy., 20,36; 3) N. Sutinen, Kymin Oy., 21,07; 4) T. Pasanen, Kymin Oy., 21,35; 5) M. Kuusrainen, Wärtsilä-Yhtymä, 21,40.

Yli-ikämiehet: 1) A. Kananen, A. Ahlström Oy., 21,07; 2) E. Partanen, VaPo, 24,35; 3) A. Kinnula, Tampella, 24,40.

VILJO KAJAPALO.

IN MEMORIAM.

Tammikuun 8 p:nä vaipui piirityönjohtaja Viljo Kajapalo (ent. Kajander) ikuiseen uneen kotonaan Pyhäjärven (U.L.) Vuotinaisissa.

Vainaja ei kuulunut niihin ihmisiin, jotka haluavat tulla huomatuksi yhteiskunnassa. Hiljaisena ja vaatimattomana hän kulki läpi elämän suorittaen utterasti ja uskollisesti ne tehtävät, jotka hänelle oli annettu. Valittamatta hän kärsi vaikean taudin aiheuttamat tuskat, taudin, joka yli vuoden kestäneiden kärsimysten jälkeen katkaisi hänen elämänlankansa. Viimeiseen saakka hän teki velvollisuutensa; hän siirtyi työpöytänsä äärestä vasta pari viikkoa ennen kuolemaansa lopullisesti tautinsa murtamana.

Metsämiespiireissä Viljo Kajapalo oli tunnettu taitavana ammattimiehenä. Lukuisat ovat ne kauniit metsiköt Porilan piirissä, jotka jälkipolville kertovat vainajan vaalivasta kädestä.

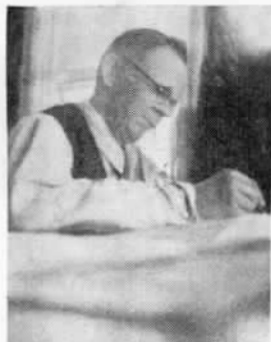
Kajapalo otti myös utterasti osaa yhteiskunnallisiin rientoihin, toimien mm. usean vuoden ajan Vuotinaisten koulun johtokunnan puheenjohtajana.

Tuttavapiiriin vainaja jätti aukon, joka on mahdoton täyttää. Ystävät muistavat hänet rehtinä toverina sekä hyvänä ja huumorintajuksena ihmisenä.

Viljo Kajapalo oli syntynyt 16. 3. 1894 Artjärvellä. Hän kävi Lahden Kansanopiston 1912—13 ja suoritti päästötutkinnon Evan metsäkoulusta 1916. Vuosina 1916—18 hän toimi Lohjan Metsänhoitoyhdistyksessä ja siirtyi 1919 Suomen Finanssi Oy:n palvelukseen. Vuonna 1922 hän tuli Hyvinkää—Pyhäjärven Rautatie Oy:n piirityönjohtajaksi, jääden edelleen samaan toimeen, kun Kymin Oy. osti mainitun yhtiön vuonna 1932.

TYÖNJOHTAJA OTTO RYDBERGIN

Ilomantsin Lehtovaarassa täyttäessä 60 vuotta oli 12. 1. 47 kutsuttu sukulaiset, naapurit ja läheiset työtoverit päiväsankarin kotiin viettämään juhlapäivää. Vieraat saivat nauttia talon erinomaisesta vieraanvaraisuudesta. Työnjohtajatoverit jättivät 60-vuotiaalle lahjana seinäkellon. Lehtovaaran Maamiesseuran johtokunnan ja naapureiden yhteislahjana annettiin hänelle kirjoituspöytä; heidän onnittelunsa päiväsankarille esittivät kjohtaja Antti Pesonen sekä piiriesimies Onni Varis. Ilta kului rattoisasti, juhlavieraiden esittäessä laulua ja lausuntaa.

PIIRITYÖNJOHTAJA S. U. RIKKONEN

60-vuotias.

Maaliskuun 20 p:nä täytti 60 vuotta piirityönjohtaja S. U. Rikkinen Murtoäällä, Kainuun hoitoalueessa. Hän on syntynyt Joroisissa, jossa myöskin vietti lapsuutensa ajan. Käytyään Evon metsäkoulun 1914 hän siirtyi työnjohtajaksi pappiloiden virkataloille. K.o. toimesta muutti hän pian Lestijärven hoitoalueeseen, minkä jälkeen hän toimi Iisalmen kunnan metsänvartijana. 1. 8. 1916 tuli Rikkinen Kymin Oy:n palvelukseen, joten 30 vuoden taival yhtiömme palveluksessa on ansiokkaasti ylitetty.

Rehtinä ja aloitekykyisenä miehenä on Rikkinen saavuttanut paikkakunnallaan kaikkien jakamattoman luottamuksen. Työtoverien keskuudessa hänet tunnetaan suoraluontoisena miehenä. Yhteiskunnallisiin rientoihin on hän ottanut aktiivisesti osaa monilla eri toimialoilla. Mainittakoon mm., että hän kuuluu Rasimäen kansakoulun perustajajäseniin ja on kuulunut koulun johtokuntaan perustamisvuodesta alkaen.

PIIRITYÖNJOHTAJA O. SYVÄOJA

60-vuotias.

60 vuotta täytti helmikuun 24 p:nä piirityönjohtaja Oskari Syväoja Uudenmaan hoitoalueen Pyhäjärven piirissä. Päästyään Evon metsäkoulusta v. 1915 Syväoja (ent. Tuomi) oli ensin vuoden Tuusulan Vanhankartanon palveluksessa, minkä jälkeen hän palveli Thomén metsätoimistoa vuoteen 1921 asti. Viimeksimainittuna vuonna hän siirtyi Högforsin tehtaalle piirityönjohtajaksi.

Syväoja on tunnettu kyvykkääksi ja tarmokkaaksi metsäammattimieheksi ja monet ovat ne harvennukset, istutukset ja kylvöt, joissa huomaa hänen käsialansa.

TALONMIES KALLE VALONEN

60-vuotias.

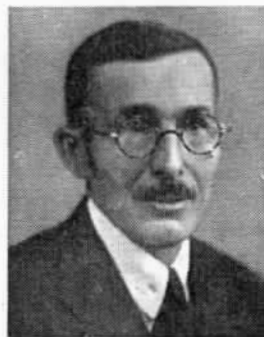
60 vuotta täytti tammikuun 16 p:nä talonmies Kalle Valonen Karkkilassa. Hän on syntynyt Tammelan Liesjärvellä. V. 1924 hän tuli Högforsin tehtaan valimoon, josta v. 1942 siirtyi metsäosaston palvelukseen. Oltuaan ensin lastaajana ja auton apumiehenä hän siirtyi v. 1946 taimitarhan hoitajaksi ja talonmieheksi.

Iästään huolimatta on Valonen vielä hyvissä voimissa ja kertoilee hauskaasti Tammelan murteellaan mitenkä "asiat oli siihen aikaan." Mainittakoon vielä, että myös hänen viisi poikaansa on Kymin Osakeyhtiön palveluksessa.

60 VUOTTA

täytti 17. 12. 1946 Sippolan Metsäkoulun tallimies Emil Tiitinen. Hän on ollut mainituissa toimissa yhtäjaksoisesti 33 vuotta.

KISSAKOSKI

TYÖMIES JUSTUS UKKONEN.

Tammikuun 13 p:nä 1947 kuoli Kissakoskella lyhyen sairauden jälkeen työmies Justus Ukkonen. Hän oli syntynyt 30. 9. 1877. Kissakoski-yhtiön palvelukseen hän tuli 10. 5. 1909, palvelen yhtiötä kuolemuansa saakka. Hänet tunnettiin ahkerana ja tunnollisena työmiehenä. Lapsilleen, kolmelle tyttärelleen, hän järjesti koulunkäyntimahdollisuudet. Suojeluskuntaan hän kuului sen perustamisesta lähtien, ollen uskollinen rivimies. Vapaa-aikoinaan hän harrasti paljon lukemista, syvennyksen eniten uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Onnellinen se, jolle on selvinnyt kutsumuksensa — ällköön hän kaivatko mitään muuta onnea. Hänellä on työnsä, elämäntehtävänsä ja velvollisuutensa.

Thomas Carlyle.

Kuinka paljon onnellisempi ihmiskunta olisikaan, ellei työ olisi sille vain olemassaolon lunnasraha, vaan sen tarkoitus.

Auguste Rodin.

HALLAN TEHTAAT

TUOTANTOKOMITEAT.

Kymin Osakeyhtiön Hallan Tehtaitten tuotantokomiteaan

on vuodeksi 1947 valittu seuraavat henkilöt:

Työntekijöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: lautatarhan työläinen ja pääluottamusmies Lauri Myyryläinen, halkaisija Juho Manninen, tukkityöläinen Oiva Jungell, puuseppä Antti Tohmo ja apusahuri Anton Pakkanen. — Varajäsenet: höylääjä Olavi Anttila, tapuloitsija Väinö Lukkari, viilaaja Oskari Lehtinen, puuseppä Sulo Virtanen ja tukkityöläinen Aulis Jaakkola.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: lautatarhanhoitaja Emil Puonti ja sos.-päällikkö Frans H. Tjeder. — Varajäsenet: teknikko Hannes Kolehmainen ja teoll.-virkailija Erkki Malinen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: toimitusjohtaja Björn Weckman, dipl.insinööri Börje Carlson ja insinööri Bengt Jansson. — Varajäsenet: myyntipäällikkö C. G. Tötterman, sahanhoitaja Antti Hartikainen ja sahateknikko Erik Torstensson.

Komitean ensimmäisessä kokouksessa 8. 1. 47 valittiin puheenjohtajaksi puuseppä Antti Tohmo, varapuheenjohtajaksi pääluottamusmies Lauri Myyryläinen, sihteeriksi sos.-päällikkö F. H. Tjeder ja varasihteeriksi insinööri Bengt Jansson.

SATTUMIA.

Tällä otsikolla yrittää allaoleva nimimerkki tästä lähtien tämän lehden palstoilla hiukan pakista Hallan kuulumisista ja tapahtumista.

Täytyy heti alkuun tunnustaa, etten varmaankaan ole paknanikkariksi syntynyt, koska tämä alku tuntuu niin hankalalta ja kun tuo lantutakaan ei oikein tahdo leikata tällä kertaa.

Toivottavasti ei keittoni sentään aiheuta kenellekään vatsanpuruja, vaikka sattumista jo osa onkin hiukan

vanhentuneita, sillä ennenkuin siirryn tämän vuoden asioihin, en malta olla puuttumatta niin vanhoihin asioihin kuin viime joulukuun tapahtumiin.

Täällä pidettiin näet kahdet pikkujoulujuhlat, jollaisia aikaisemmin Hallassa ei ole pidetty. Tarkoitin 15. 12. pidettyä äitien juhlaa sekä viikkoa myöhemmin vietettyä lasten pikkujoulujuhlaa.

Aloitteentekijänä näitten juhlien järjestämiseen oli rouva Weckman. Haluankin tässä lausua hänelle mitä parhaimmat kiitokset aloitteesta sekä myös karamelleista ym. hyvyksistä, joita hän juhlia varten lahjoitti.

Juhlat olivat kerta kaikkiaan hyvin onnistuneet niin ohjelman kuin yleisömenestyksenkin puolesta. Äitien juhlasta jäi erikoisesti mieleen se harras juhlatunnelma, joka koko illan oli vallitsevana. Oli mieluista nähdä, että niin moni jo eläkkeellä oleva vanhuskin oli juhlaan saapunut. He olivat hyvin kiitollisia, kun heitäkin oli näin muistettu. Lasten juhlassa taas, niinkuin arvata saattaakin, oli ilo ja riemu ylimmillään koko ajan. Puuttumatta ohjelmanumeroitien selostamiseen haluan lausua rouva Pöntiselle monet kiitokset ohjelman järjestämisestä ja suunnittelusta. Ketään erikseen nimeämättä, mutta ketään unohtamattakaan, kiitän vielä kaikkia ohjelman suorittajia sekä marttoja hyvästä kestätyksestä.

Siirtyäksemme sitten tämän vuoden puolelle oli ensimmäinen sattuma uuden vuoden vastaanotto. Tällä tapahtumalla on Hallassa hyvin vanhat perinteet, joita vuodesta vuoteen olemme uskollisesti vaalineet.

Näissä merkeissä myös vuosi 1947 vastaanotettiin.

Tavan mukaan keräännettiin ulkona olevan juhla-alustun kuusen ympärille, jossa ensin kuultiin Hallan torvisoittokunnan soittavan marssikappaleita ja tasan klo 24,00 kajahti "Jumala ompi linnamme". Tätä on seurannut tavallisesti ilotulitus Porila'sten marssin sävelten kaikuessa, mutta oli tämä osa tällä kertaa jätetty pois. Lopuksi torvisoittokunta soitti Maamme-laulun, johon yleisöjoukko yhtyi. Tämän jälkeen johtaja Weckman puhui hallalaisille. Hän sanoi, että tämä vuosi tulee vielä olemaan raskaan työn ja puutteen vuosi, sekä kehoitti jokaista parhaansa mukaan ahkeroimaan ja ponnistelemaan työnsä ääressä, sillä vain omalla työllä ja sisulla tulemme voittamaan edessä olevat suuret vaikeutemme. Lopuksi hän kehoitti kohottamaan 3-kertaisen eläköönhuudon isänmaalle, joka railakkaana kohosikin tähtikirkkaalle taivaalle. Siinä vielä kotvasen aikaa jutellen ja hyvää uutta vuotta toinen toisillemme toivottaen aloimme vähitellen hiippailla kotiapäin ja painua pehkuihin.

*

Arkisiin asioihin siirtyen ilmoitan niille, jotka eivät vielä sattuisi tietämään, että olemme saaneet kauan

HENKILÖTIETOJA.

Juho Tirronen.

Evert Piispa.

Maria Larsson.

Aliina Lindholm.

75-vuotiaita:

Lautatarhan työnjohtaja Juho Tirronen 12. 4. 47. Tirronen tuli yhtiöme palvelukseen 1900 sahalle, mistä pari vuotta myöhemmin siirtyi lautatarhan konttoriin. Vuonna 1911 hän siirtyi Hovinsaareen Hallan vaihteelle työnjohtajaksi, missä oli vuoteen 1920, siirtyen uudelleen Hallaan kesällä 1925 lautatarhalle työnjohtajaksi, missä edelleenkin työskentelee.

70-vuotiaita:

Entinen lautatarhan korjausmies Otto Kunttonen 10. 4. 47. Hän tuli työhön lautatarhalle 1911, missä työskenteli vuoden 1943 elokuuhun, siirtyen sitten eläkkeelle.

Pihamies Evert Piispa Jumalniemestä 5. 6. 47. Vuonna 1926 tuli Piispa työhön Hallan maatilalle, josta

odotetun sisaren, nimittäin terveyssisar neiti Yli-Soinin tänne Hallaan. Hän tulee huolehtimaan ja neuvomaan meitä, miten parhaiten pysyisimme terveisinä ja reippaina. Jos taas tautipaholainen saa vallan meissä, niin kyllä hän hyvästä "roppi"-kaapistaan löytää jonkun sopivan vastamyrkyn sen menoksi.

Asunto ja vastaanotto: ent. Otto Toivosen huoneisto.

Vastaanottoajat: klo 10—12 ja klo 16—17, lauantaisin klo 10—12. (Vastaanottaa muinakin aikoina, jos on kotona.)

Lastenneuvontaa: keskiviikkoisin klo 12—14.

Puhelin: 33.

*

Palopäällikkömme Emil Weckstenin 30-vuotisjuhlapäivät pidettiin helmikuun alussa Hallan Seuratalossa Visan järjestäminä. Juhlivalle painiurholle seuran sihteerin lausui kiitoksen ja tunnustuksen sanoja siitä suurisarvoisesta työstä, jota Emppe paini- ym. urheilun hyväksi Hallassa on tehnyt. Samalla Weckstenille seuran puolesta annettiin muistolahjaksi taidemaalauksen ja kukkia sekä pyydettiin hänet seuran kunniajäseneksi. Suomen Painiliiton onnittelut esitti kilpailujen ylituomarina toiminut painiliiton sihteerin herra J. Vallikari.

Onnittelut tulevat tässä, vaikkakin post festum.

Hei.

syksyllä 1927 siirtyi Jumalniemeen hevosmieheksi, mistä tehtävästään Jumalniemen lakkauttamisen jälkeen siirtyi nykyiseen tehtäväänsä syksyllä 1937.

70 vuotta täyttää Joutsan Marjataipaleella eläkeläinen Salomon Salminen 12. 5. 47.

65-vuotiaita:

Hallan pääkonttorin siivooja Maria Larsson 26. 3. 47. Rouva Larsson on hoitanut tätä tehtäväänsä yhtiöjäkäsoisesti vuoden 1926 alusta alkaen.

Entinen lautatarhan vartija Aliina Lindholm 21. 4. 47. Vuonna 1919 hän aloitti työnsä yhtiössämme. Oltuaan ensin 7 vuotta työssä lautatarhalla hän siirtyi vartijaksi, jossa tehtävässään oli 15 vuotta ja jäi sitten eläkkeelle.

60-vuotiaita:

Vartija Aino Huuskonen 20. 4. 47. Hän on ollut vartijana vuodesta 1937 lähtien.

Lautatarhatyöläinen Olga Mikkola 4. 6. 47. Hän tuli työhön syksyllä 1929 Jumalniemeen, josta vielä samana vuonna siirtyi Hallaan ulkotyöosastolle, missä oli kuukauden verran. Oltuaan 5 kuukautta poissa hän tuli keväällä 1930 lautatarhalle, jossa edelleenkin työskentelee.

60 vuotta täyttää Tiutisessa tornivartija Anselm Heikkilä 19. 5. 47. Heikkilä aloitti työnsä lautatarhalla jo aivan nuorena poikana vuonna 1900. Monet vuodet hän oli leikkaajana, kunnes vuonna 1935 tapaturman takia siirtyi palotorniin vartijaksi.

TUOTANTOKOMITEAT.

Juankosken Tehtaan tuotantokomiteaan

on vuodeksi 1947 valittu seuraavat henkilöt:

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: kartonkikoneenkäyttävä Jalmari Parviainen, holanterimies Antero Hakkarainen, mallipuu-seppä Kalle Korhonen, rasvaaja Väinö Koponen ja kirvesmies Viljo Miettinen. — Varajäsenet: kirvesmies Veikko Leskinen, kirvesmies Eino Myöhänen, viilari Niilo Koponen, seppä Juho Taskinen ja hioja Reino Hämäläinen.

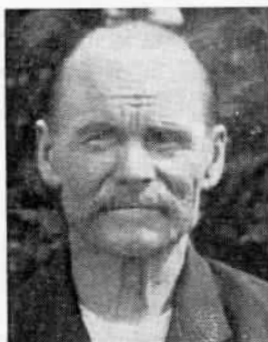
Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: virkamies Isak Halonen ja korjauspajan mestari Ilmari Hirvonen. — Varajäsenet: konttoristi Toini Myöhänen ja työnjohtaja Hannes Laitinen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri T. Timgren, insinööri T. Christiansen ja konttoripäällikkö Ferd. Kortelainen. — Varajäsenet: ins. G. Westerlund, kartonkimestari E. Hölttä ja ekonomi R. Chydenius.

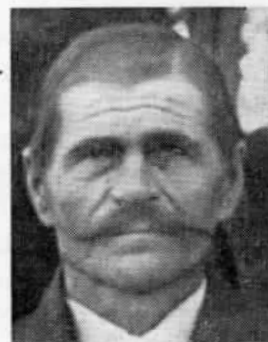
Puheenjohtajaksi on valittu mallipuu-seppä Kalle Korhonen, varalle kartonkikoneenkäyttävä Jalmari Parviainen; sihteeriksi virkamies Isak Halonen, varalle konttoripäällikkö Ferd. Kortelainen.

HENKILÖTIETOJA.

85 vuotta täyttää Juankoskella eläkevanhus Olli Voutilainen 28. 6. 1947. Juankosken Tehtaan palvelukseen Voutilainen tuli 1. 8. 1893. Innostuneena maanviljelystyöhön hän palveli aluksi 14 vuotta tehtaan maanviljelysosastolla hevosmiehenä. Tämä jäikin sitten pisimmäksi jaksoksi Voutilaiselle samassa työssä, sillä tämän jälkeen hän on ehtinyt kiertää melkein kaikki eri osastot, ollen työssä aina vuorotellen sähköosastolla, höyryosastolla, rakennusosastolla, puuhio-molla ja viimeiseksi noin 10 vuotta yövahtina. Eläkkeelle Voutilainen siirtyi 18. 1. 1939. — Varsinaisen työnsä lomassa Voutilainen oli innokas näpertelemään puusta kaikenlaisia pikku esineitä, kuten pieniä jauh-

Olli Voutilainen.

Kalle Väättäinen.

kiviä tuulimoottoreineen ja jauhajineen. Myöskin vit-samerrat ja varsiluodat olivat Vuotilaisella talvi-ilto-jen työnä.

70 vuotta täyttää kesäk. 1 p:nä työmies Kalle Väättäinen. Henkilötiedot hänestä löytyvät Kymi-Yhtymässä n:o 3 v. 1946.

65 vuotta täyttää Juankosken kunnalliskodissa eläkevanhus Iivari Korhonen. Hän on syntynyt 15. 5. 1882 Nilsiässä. Tehtaan palvelukseen Korhonen tuli 22. 8. 1905 ja työskenteli maalarina ja muurarina rakennus- ja korjauspajaosastoilla aina 30. 7. 1928 asti, jolloin sairauden takia siirtyi eläkkeelle. Korhonen oli aikoinaan hyvä maalari ja hänen muuraamansa uunit olivat tunnetusti hyviä leivän paistajia. Vapaa-aikoi-naan Korhonen oli innokas kala- ja metsämies. Monet ovat ne suuret saaliit ja ainakin ne saaliinkehukset, jotka Korhonen on metsä- ja kalaretkiltä kotiinsa kan-tanut. Vielä vanhana ja sairaanakin Korhonen kaiholla muistelee hyviä koiriaan ja suuria saaliitaan. Verkon-kutojana ja tuohikonttien tekijänä, kuten kunnon kala-miehen tuleekin, Korhonen oli etevä, saaden Kuopion ja Tampereen maanviljelysnäyttelyissä ensimmäisen palkinnon.

60 vuotta täyttää Juankosken Tehtaalla 10. 5. 1947 hevosmies Fredrik Josef Huusko. Hän on syntynyt pienen ja lapsirikkaan mökin poikana Nilsiässä. Jo 11-vuotiaana Huusko aloitti työpäivänsä renkipoikana ja sama into maanviljelystyöhön on jatkunut aina tähän päivään asti. Ensimmäisen kerran Huusko tuli tehtaan palvelukseen v. 1905 hevosmieheksi maanvilje-lysosastolle. Tämä aika ei kuitenkaan muodostunut vie-lä kovin pitkäksi, sillä jo vuoden kuluttua hän siirtyi yksityisten palvelukseen. Vuonna 1911 Huusko tuli uudelleen tehtaan palvelukseen Rupsan maanviljelys-tilalle tallimieheksi. Tallimiehenä Huusko palveli sit-ten Juankosken Tehdasta aina 15. 6. 1945 saakka, jol-

Högforsin Tehdas

Högforsin Tehtaan Konepajakoulu esittäytyy.

Koulu on vasta 4-vuotias. Se on syntynyt ja ottanut ensimmäiset askeleensa sodan ja tarvikepulan aikana, eikä voi sen takia esittäytyä mainoskuvin funkisrakennuksista ja uuden-aikaisimmista koneista, vaan näyttäytyy täten tavallisessa työpuvussaan kesken arkista aherusta. Vaikka ulkonainen olemus ei olekaan hienosteleva, ovat huonetilat, koneet, laitteet ja opetusvälineet kuitenkin täysin tarkoitustaan vastaavat. Selostamme kuitenkin tällä kerralla pääasiassa koulun tarkoitusta ja opetussuunnitelmaa.

Koulu on 4-vuotinen erikoisammattikoulu, jonka tarkoituksena on valmista konepaja- ja valimoalan ammattityömiehiä. Sen toiminta pohjautuu nyt, kun Karkkilassa on perustettu ammattioppilaslautakunta, oppisopimuslakiin. Tämän lain perusajatuksena on se, että työnantaja ja ammattioppilas tekevät keskenään kirjallisen oppisopimuksen, jossa oppilas sitou-

tuu olemaan työnantajan työssä ammatin oppimiseen tarvittavan ajan pienemmällä palkalla kuin tavallinen työsuhde edellyttäisi, ja työnantaja sitoutuu korvaukseksi opettamaan oppilaalle määrätyn ammatin. Sopimusten noudattamista valvovat kunnan asettama ammattioppilaslautakunta ja ammattien tarkastajat. Laki on vuodelta 1923 ja sen henki käsityöläisten ammattikuntien ajoilta. Se ei sovellu enää nykyisiin olosuhteisiin ja tuleeikin piakkoin uusittavaksi.

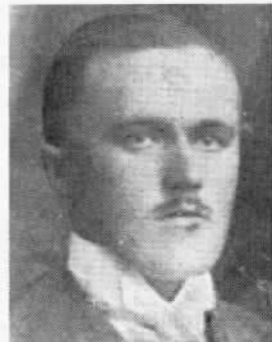
Suurien teollisuuslaitosten taholla on jo kauan käsitelty ammattiopetuksen antaminen sosiaaliin velvollisuuksiin kuuluvaksi, joten ne eivät yleensä ole pyrkineetkään peittämään siitä aiheutuvia kuluja vastaavalla alennuksella oppilaspalkoissa. Oppisopimuslaki ei edellytä, että työnantaja kustantaa oppilaan tietopuolisen kouluopetuksen, vaan takaa oppilaalle ai-noastaan tilaisuuden käydä ammattikoulua,

Iivari Korhonen.

Fredrik Huusko.

J. H. Rissanen.

loin hän, Rupsan tilan mentyä pika-asutustilaksi, siirtyi maanviljelysosastolle hevosmieheksi, jona palvelee edelleenkin. Monet ovat ne hyvät kantakirjahevokset, jotka Huusko pitkänä työpäivänään on tehtaan tallissa kasvattanut. Se aika, mikä Huuskolta on jäänyt työnsä lomassa vapaaksi, on mennyt hänen oman kertomansa mukaan tarkoin kalastukseen ja pyydyksien kutomiseen, sillä hän on kalamies koko mieleltänsä ja valmistaa myös itse pyydykset.

55 vuotta täyttää satamatyömies Juho Heikki Rissanen 3. 4. 1947 Juantehtaalla. Rissanen on syntynyt Nilsiässä. Suurimman osan miehuusiästään Rissanen on työskennellyt rakennustöissä kirves- ja kivimiehenä, ollen aina välillä vähän aikaa yhtiönkin palveluksessa. 4. 6. 1941 Rissanen tuli jälleen tehtaan palvelukseen, josta sitten yhtäjaksoisempi aika yhtiön töissä alkaukin. Viimeiset kuusi vuotta Rissanen on ollut satamatyömiehenä Karjalankosken lastaustyömaalla.

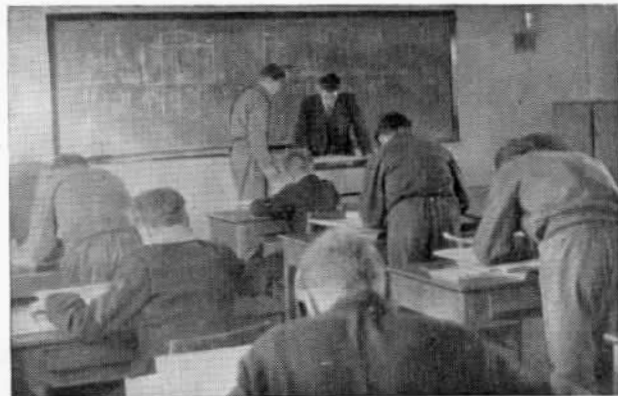
määräämällä, että työnantajan on varattava hänelle riittävä aika koulunkäyntiin ja maksettava kolmena ensimmäisenä vuonna palkka koulujaltakin, kuitenkin korkeintaan yhdeltä päivästä viikossa. Teollisuuslaitokset ovat kuitenkin yleensä ottaneet myöt kouluopetuksen antamisen huolekseen ja näin ovat syntyneet ns. yksityisteollisuuden ammattikoulut, joihin Högforsin Tehtaan Konepajakoulukin kuuluu. Näissä kouluissa on tietopuolinen ja käytännöllinen opetus sekä ansiotyö yhdistetty oppilaille hyvin edullisella tavalla ja ne ovat tämän vuoksi suosituimpia ammattikouluja.

Vuosittain otetaan kouluun 15—18 uutta oppilasta. Hakemusaika on syys- ja lokakuu. Pääsyvaatimuksena on kansakoulun oppimäärä, 15—17 vuoden ikä ja hyvä terveys. Yli 17-vuotiaatkin voivat tulla kysymykseen. Jos pyrkijällä on kahden vuoden ammattikoulua vastaavat tiedot ja taito, voidaan hänet hyväksyä suoraan II luokalle. Mainittakoon osoitukseksi nykyisestä arvonannosta ammattikoulutusta kohtaan, että vaikka edellämäinitut ikä ja II luokalle pääsyä koskevat lisäykset on jätetty pois sanomalehti-ilmoituksista, on hakulomakkeiden ja lähempien tietojen pyytäjistä noin puolet yli-ikäisiä. Koulussa on 3 kuukauden koeaika, jonka kuluttua vasta tehdään oppisopimukset. Koulussa on nykyään 64 oppilasta.

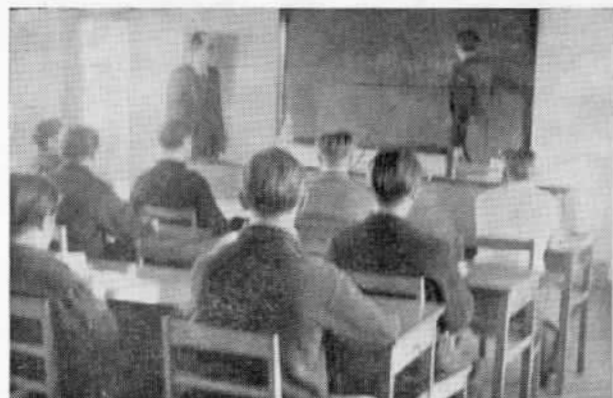
Koulu jakaantuu konepajaosastoon ja valimoosastoon. Edellisellä valmistuu esim. viilaajia, jyrsijöitä, kaavaajia, seppiä, levyseppiä ja hitsaajia. Valimo-osastolla valmistuu esim. käsinkaavaajia, sisustentekijöitä, mallipuseppiä, malliviilaajia ja valimoasentajia. Oppilaitten jakaantuminen osastojen kesken tapahtuu jo kouluun hyväksyttäessä. Kummallekin osastolle otettavien lukumäärät tai suhde päätetään joka vuosi erikseen. Hakemuksessa on mainittava, kummalle osastolle pyrkii ja haluaako siinä tapauksessa, että joutuisi tältä osaltolta parempien pyrkijöitten takia hyljättyksi, tulla huomioiduksi hakijana toiselle osastolle. Oppilaitten jakaminen erikoisammatteihin tapahtuu toisen luokan aikana. Mihin ammatteihin oppilaita koulutetaan ja kuinka monta kuhunkin, riippuu siitä, millaiset mahdollisuudet tehtaalla on järjestää kutakin ammattia vastaavaa harjoitustyötä. Sijoituksessa otetaan huomioon oppilaitten osoittamat taipumukset.

Lukuvuosi alkaa tammikuussa loppiaisen jälkeen ja päättyy joulukuussa ennen joulua. Se

jakaantuu kahteen lukukauteen. Kevätlukausi päättyy toukokuun lopussa ja syyslukausi alkaa syyskuun alussa. Lukukausien aikana on kullakin luokalla oppitunteja kahtena päivänä ja työtä neljänä päivänä viikossa. Kun luokkia on neljä, tulee oppitunneilla olemaan kahtena päivänä viikossa kaksi luokkaa ja neljänä päivänä yksi luokka. Oppituntien ja työtuntien lukumäärä viikossa on nykyisin seuraava:

Konepiirustustunti I luokalla.

III luokan kemian tunnilla.

Oppilastyöpajan viilauspenkkirivi.

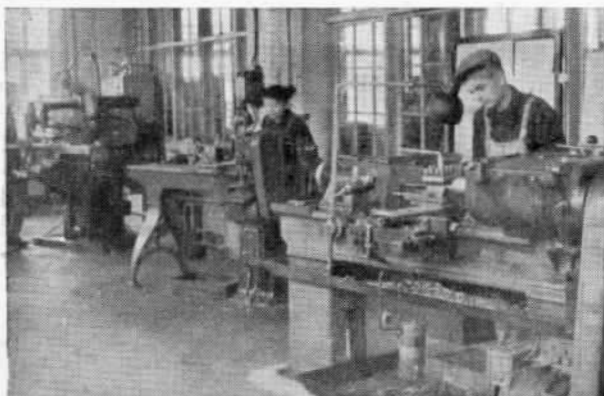
	Oppitunteja	Työtunteja
I lk.	12	31
II lk.	13	31
III lk. konep.os.	15	32
val.os.	17	30
IV lk. konep.os.	15	31
val.os.	16	30

Kesän aikana ei ole oppitunteja, vaan koko viikko työtä. Oppilailla on lainmukaiset kesälomat ja vapaapäivät. Joul- ja pääsiäislomista päätetään kulloinkin erikseen.

Koulun oppiaineet ovat tuntimäärien mukaisessa järjestyksessä seuraavat:

Konepiirustus.	Koneoppi.
Teknologia.	Lujuusoppi.
Laskento.	Kemia.
Voimistelu.	Sähkötekniikka.
Äidinkieli.	Työntutkimus.
Kansalaistieto.	Lämmitystekniikka.
Fysiikka.	Terveysoppi.

Oppitunnit ovat kullakin luokalla yhteisiä molemmille osastoille. Ainoastaan teknologian

I luokan oppilaita oppilastyöpajan työkalukoneissa.

Valimo-osaston oppilastyönjohtaja tarkastaa kaavaaja-oppilaitten työtä.

tunnit III ja IV luokalla ovat erikseen kummallakin osastolla, ja valimo-osastolla on niitä enemmän. Konepiirustuksessa pyritään kullekin oppilaalle antaman hänen omaa erikoisammattialaansa vastavia töitä. Luokkahuoneita on kaksi. Toinen on sisustettu konepiirustusluokaksi ja toinen varustettu laboratoriolaittein fysiikan, kemian ja sähkötekniikan opetusta varten. Opettajakunnan tietopuolisissa aineissa muodostaa koulun rehtori, joka kuuluu koulun vakinaiseen henkilökuntaan, ja 11 tuntiopettajaa. Kaikki vakinaiset tuntiopettajat ovat nykyään tehtaan virkailijoita ja yhteiskoulun opettajia, jakaantuen seuraaviin ryhmiin:

- 4 insinööriä.
- 3 maisteria tai vastaavaa.
- 2 tekniikkaa.
- 2 muuta virkailijaa.

Jokainen opettaja opettaa sitä ainetta, johon hän on erikoistunut vakinaisessa toimeensa. Koulun tietopuolinen opetusohjelma on laajempi kuin muitten vastaavanlaisten koulujen, joissa oppitunteja varten on varattu yleensä yksi päivä viikossa tai oppitunnit ovat iltaisin työajan päätyttyä.

Kaksi alinta luokkaa työskentelee koulun oppilastyöpajoissa, konepajaosaston oppilaat konepajaosaston oppilastyöpajassa ja valimo-osaston oppilaat valimo-osaston oppilastyöpajassa. Kahden ylimmän luokan oppilaat työskentelevät tehtaan osastoilla. Tämä järjestely on uusi ja tuli käytäntöön tämän vuoden alusta. Tähän saakka ovat kaikki oppilaat osastosta riippumatta olleet yhden vuoden konepajaosaston oppilastyöpajalla ja sitten siirtyneet tehtaan osastoille. Valimokoulutus on siten pääsyt alkamaan vasta toisena vuonna. Varsinaista oppilastyöpajaa ei valimopuolella ole ollut, vaan alkeiskoulutus on tapahtunut tehtaan messinkivalimon yhteydessä. Tämän vuoden alussa valmistui valimo-osastolle oma erillinen oppilastyöpaja. Se sijaitsee uudessa valimohallissa ja sisältää kaikki kaavaus- ja sisustustyötä varten tarvittavat laitteet. Saanemme tilaisuuden selostaa sitä myöhemmin. Konepajaosaston oppilastyöpaja sijaitsee samassa rakennuksessa tehtaan konepajapuolen osastojen kanssa. Siellä on viilauspenkit 15 oppilaalle ja seuraavat koneet ja laitteet:

Jyrsinkone.
Suuri kärkisorvi.
Pieni kärkisorvi.
Pylväsporakone.
Penkkiporakone.
Smirkelikone.
Sähkökarkaisu-uuni.

Kummallakin oppilastyöpajalla ovat koulun vakinaiseen henkilökuntaan kuuluvat työnjohtajat käytännöllisen ammattityön opettajina.

Kolmen ensimmäisen kuukauden aikana tehdään oppilastyöpajoilla määrätty harjoitustyösarja, joka konepajaosastolla käsittää viilaajan ja valimo-osastolla kaavaajan erilaisten työkalujen käyttötavat. Sen jälkeen valmistetaan harjoitustöiksi sopivia hyötyesineitä ja aletaan vähitellen ottaa osaa myös tuotannolliseen työhön. Toisena vuonna joutuvat oppilaat konepajapuolella työkalukoneisiin ja valimopuolella vaativampiin kaavaustöihin. Sepiksi, levysepiksi, hitsaajiksi, mallipuusepiksi, malliviilaajiksi ja valimon asentajiksi koulutettavat, joille oppilastyöpajoilla ei voida järjestää sopivaa työtä, siirretään aikaisemmin tehtaan osastoille. Kaavaajia, sisustentekijöitä, viilaajia, jyrsijöitä ja sorvaajia voidaan pitää oppilastyöpajoilla vielä kolmantenakin vuonna, mikäli on tilaa. Tehtaan osastoille siirretyt oppilaat osallistuvat tuotannolliseen työhön. He alkavat helpoista töistä, mutta saavat, sen mukaan kuin osoittavat edistymistä taidossa ja vastuuntunnossa, yhä vaativampia tehtäviä.

Oppilaat saavat jokaisen lukukauden päättyessä välitodistuksen ja koulun loppuun suoritettuaan päästötodistuksen. Viimeisen lukukauden aikana saavat oppilaat tehdä oppisopimuslain mukaisen ammattinäytteen, jonka ammattioppilaslautakunta arvostelee, antaen siitä kunniakirjan.

Kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta, joka on koeaikaa ja jolloin ei osallistuta tuottavaan työhön, ei makseta mitään palkkaa. Sen jälkeen maksetaan hinta- ja palkkaneuvoston vahvistamat tuntipalkat, jotka nykyisin ovat seuraavat:

Ajalta 1. 1.—30. 6. Ajalta 1. 7.—31. 12.

1. oppivuosi	13: 25	13: 25
2. „	17: —	19: 50
3. „	21: 75	24: 50
4. „	26: 75	29: 25

Högforsin koulussa maksetaan tämä palkka

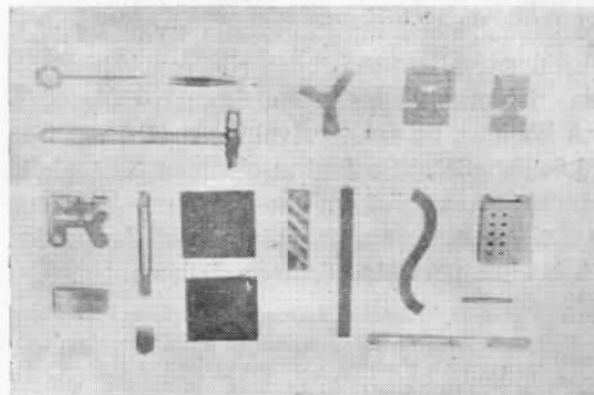
molemmilta oppituntipäiviltä ja myös neljänneltä vuodelta. Tuntipalkkojen lisäksi maksetaan nykyisin 8 % aikapalkkalisä ja 10—15 % likaisuuslisä, näistä lisistä yleisesti voimassa olevien määräysten mukaan. Ne oppilaat, jotka on hyväksytty suoraan II luokalle, saavat koeajan jälkeen toisen oppivuoden mukaisen palkan.

Lukukausimaksuja ei ole ja välttämättömät kirjat, koulutarvikkeet ja työkalut saa koulusta.

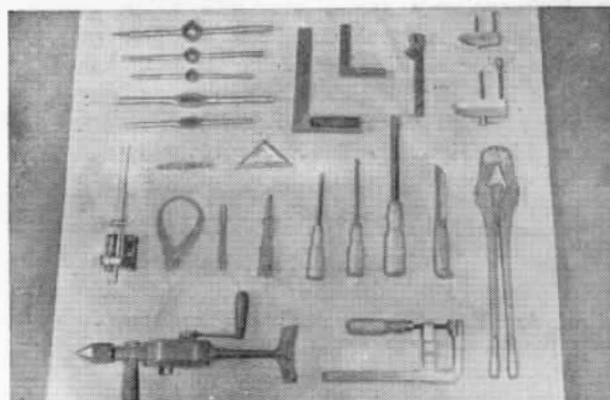
Jokaiselle oppilaalle annetaan lisäksi koe-

Valimo-oppilas valamassa.

Kolmen kuukauden aikana tehty harjoitustyösarja.

Ensimmäisen vuoden lopulla tehtyjä harjoitustöitä.

ajan jälkeen pankkikirja, jolle on talletettu 1.000 mk. Siihen lisätään jokaisen hyväksytysti suoritettun luokan jälkeen 5 % oppilaan vuosiansiosta sinä vuonna tuntipalkan mukaan (urakkalisät pois) laskettuna. Oppilas saa nostaa näin kertyneen rahamäärän korkoineen saatuaan päästötodistuksen koulusta. Jos koulu jää häneltä kesken, siirtyy rahamäärä koulun stipendirahastoon.

Niihin etuihin nähden, jotka ylittävät oppisopimuslain määräykset, voidaan tehdä muutoksia.

Högforsin Tehtaan Konepajakoulu on tarkoitettu etupäässä tehtaan omaa väkeä ja paikkakuntalaisia varten, mutta tuloksia parantavan kilvoittelun aikaansaamiseksi ja ummehtuneeksi nurkkakouluksi muodostumisen välttämiseksi otetaan kouluun myös vieraspaikkakuntalaisia. Koululla ei ole oppilaskotia, joten vieraspaikkakuntalaisten on hankittava itse asuntonsa.

Koska valimoteollisuus maassamme on parhailtaan nopeassa laajentumis- ja kehitysvaiheessa sekä kärsii pahemmin kuin muut metallialat ammattitaitoisen työvoiman puutetta, tarjoten samalla oppilaille parhaat menestymismahdollisuudet, kiinnittää koulu nykyään päähuomionsa valimo-osastonsa edelleen kehittämiseen, johon sillä maan suurimman valimotehtaan kouluna on sekä velvollisuus että parhaat mahdollisuudet. Se joutuu olemaan tällä alalla uranuurtajana, sillä valimoalan ammattiopetus on meidän maassamme jäänyt sekä laajuuden että laadun puolesta ajastaan jälkeen.

40 VUOTTA TEHTAAN PALVELUKSESSA.

Maakaavaaja Kaarlo Nurmi tulee 4. 4. olleeksi 40 vuotta Högforsin Tehtaan palveluksessa. Lehtemme kirjeenvaihtaja tapasi vuosientäyttäjän kaavamosta täydestä työntouhusta, jossa hän nokisena, 40-vuotisella kokemuksella ja taidolla järjesteli kaavauksiaan. Jo 17-vuotiaana alkoi hän nykyisen toimensa ja on siinä pysynyt. Tunnollisena ja hiljaisena uurastajana on hän pidetty työpitkällä ja ystäväpiirissä.

HENKILÖTIETOJA.

70-VUOTIAITA.

Karl Arvid Pettersson 28. 1. 47. Hän on syntynyt Pohjan pitäjässä, jonne hänen vanhempansa olivat siirtyneet Ruotsista edellisellä vuotena. Oltuaan välillä muutaman vuoden Ruotsissa ja käytyään koulut Suomessa aloitti hän työnteon Äminneforsin teh-

taan valssilaitoksella, missä hänen isänsäkin oli samassa työssä. Högforsin Tehtaaseen hän tuli 1. 2. 97 eli 50 vuotta sitten, jolloin tuli tänne tapaamaan setäänsä ennen Amerikan matkaa, mutta nainen — oikein suurella "N:llä" — muutti kaikki suunnitelmat. Niinpä on sitten ollut seurauksena tänne jääminen sekä 4 poikaa ja 2 tyttäret. Täällä on tullut työskenneltä konepajan puolella, mm. sorvissa n. 30 vuotta. Vuodesta 1927 alkaen on hän työskennellyt voimalaitoksella, viime vuosina sairauden takia kolmepäivisin viikoin.

Klaus Vihtori Nikander 30. 4.

65 VUOTTA

täyttää tohtori Selim Wilhelm Haglund huhtikuun 11 p:nä. Lääketieteelliset loppututkinnot suoritettuaan tuli tohtori Haglund Ul. Pyhäjärven kunnan kunnallääkäriksi 15. 9. 1915 ja samalla Högforsin Tehtaan lääkäriksi. Lisäksi on hän toiminut Hyvinkään—Karkkilan rautatien, myöhemmin perustetun Karkkilan kauppalan sekä Pusulan kunnan lääkärinä. Lämmöllä ja innolla on hän osallistunut Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Karkkilan osaston toimintaan sekä kuulunut kauppalan terveydenhoitolautakuntaan.

Tohtori Haglund on paikkakunnalla tunnettu erikoisen työteliääksi, joka on niin täydelleen sitoutunut lähimmäisten terveyden hoitoon, ettei ole voinut suoda itselleen mitään vapaa-aikoja, ei kesälomia eikä täytätä yönlepoakaan. Niinpä hän onkin saanut paikkakuntalaisten täyden luottamuksen ja suosion osakseen. Niin autetut potilaat kuin muutkin ystävät ja tuttavat toivottavat parhainta jatkoa ututteralla, uhrautuvalla työsaralla.

65 vuotta täytti 5. 2. 47 Fredrik Joki.

60-VUOTIAITA.

Kaavaaja Fredrik Hellgren 28. 1. 47. Hän on syntynyt Nummella. Tuli v. 1928 Högforsin Tehtaaseen, mutta siirtyi pula-aikana v. 1931 Saloon, josta v. 1935 tuli takaisin tehtaaseemme, missä on siitä lähtien työskennellyt. Haastattelijamme tapasi vuosia täyttäneen halkokärryn aisoista, sillä hän oli nyt tilapäisesti lämmittäjänä. Innokkaana metsä- ja kalamiehennä on Hellgren käynyt kotipaikallaan Lohjalla, jossa on paremmat erämaastot ja -vesistöt, täydentämässä muonavarastoaan. Perhettä on karttunut vaimon lisäksi 4 poikaa ja tytär, joista 2 poikaa on ryhtynyt isänsä ammattia jatkamaan. Hyvää jatkoa vain!

Juho Edvard Öhman 6. 2. 47.

Oskar Selim Niemi 23. 3. 47.

Edith Alina Eloranta 22. 4. 47.

50-VUOTIAITA.

Puhdistaja Martti Lehto 26. 4. On syntynyt Ruotsinpyhtäällä, mistä siirtyi v. 1916 Karkkilaan, työskennellen rakennusosalalla. Tuli v. 1940 Högforsin Tehtaan palvelukseen, jossa on edelleenkin.

Hilja Maria Lindstedt 22. 1. 47.

Walfrid Johan Johansson 26. 2. 47.

Anna Maria Lindholm 16. 3. 47.

Pirkko:

N A I S V A L T I K K A .

"Naisvaltikka on murheen merkki; se maakuntain häviötä ennustaa."

Tämän kolkon toteamuksen on Aleksis Kivi asettanut lukkari Sepeteuksen suuhun. Ja kautta vuosikymmenen on se saavuttanut suurta kannatusta ja herättänyt värisevää vastakaikua tuhansissa masennetuissa mies-sydämissä.

Herra Muutama on eräs pisara tässä kärsivien miesten meressä.

Ei niin, että taivas olisi hänen osaksensa langettanut ilkeäsuisen akan, vaan niin, että hameväkeä muuten vain tuntuu siunaantuvan hänen harteillensa enemmän kuin tarpeeksi.

Sekään ei olisi niin masentavaa, ellei herra Muutama alusta pitäen olisi ollut kuin personoitunut maskuliinisuus. Hän on halveksinut naisväkeä siitä hetkestä saakka, kun itse oppi napittamaan housunsa ja niistämään nenänsä ja tuli riippumattomaksi heidän huolenpidostaan. Koulussa hän teki heille ämmänkoukkuja, kiskoi letistä ja pommitti lumipalloilla. Kerran sattui kuitenkin sellainen skandaali, että äiti syöksyi hänen kintereillään joulujuhlaan ja aivan julkisesti, koulun

eteisessä, kampasi "peenän" hänen päähänsä. Tämän muistelemisen sai hänet vuosikausia kiehumaan vihasta. Hän lohdutti itseään leikkimällä Tarzania tukka hajalla, kiipesi puissa ja ulvoi kuin aarniometsän apinat — mutta tässä touhussa ei romaanin "valkoisella naisella" totta totisesti ollut arpaa eikä osuutta.

Sitten hän alkoi ihmetellä ja ylenkatsoa tovereitaan, jotka saattelivat tyttöjä luistinradalla ja kantaa roikkottivat haaveellisina heidän hokkareitaan. Hän kieltäytyi menemästä tanssikouluun oppimaan tangoa. Ja niin hänestä varttui itsetyytyväinen vanhapoika. Hän kävi urheilukilpailuissa, söi automaattissa eikä laskenut kynnyksensä yli yhtäkään naisen nimeä kantavaa, paitasi siivoojan, joka tyhjensi hänen tuhkakuppinsa.

Mutta kuinka ollakaan!

Eräänä kauniina päivänä herra Muutama vapisevin polvin kyykistyi alttaripallille, vieressään liikutuksesta niiskuttava morsian ja niskassaan koko seurakunnan kyynlehtivät ja siunausta toivottavat silmät. Hän sulki syliinsä anopin, joukon tätejä, kälyjä ja mummoja, antoi äitinsä korjata frakkipaitansa rusettia keskellä kirkon käytävää, piti hempeämielisen puheen vastalei-

votulle vaimolleen ja käyttäytyi kaikin puolin kuin olisi ollut tolaltaan.

Sic transit gloria mundi. Eli niin tapahtui mullistus herra Muutaman elämässä.

Hänen näköpiiriinsä ilmaantui nyt uusia ja ihmeellisiä asioita. Ensimmäisenä jouluna hän sai pienen ikkunan talousesiliinan. "Kalle kulta, sinä tarvitset sitä kipeästi — muuten tulee housuihisi tahroja", visersi rouva. Hymyillen alistuvaisesti kuin kesytetty tiikeri kietaisi herra Muutama esiliinan vatsansa ympärille ja ryhtyi kuivaamaan tiskejä. Lauantaisin hän onnellisena vispasi kakkutaikinaa. Hän kasteli murattia ja ilta-hämyssä hän kainosti kuljetteli laskiämpäriä hississä. Parranajokoneen viereen oli kylpyhuoneen hyllylle ilmestynyt sekava kokoelma pulloja, puikkoja, pomaa-deja ja papiljotteja. Eräänä iltana siinä maata röhötti kummallinen karvainen pötky.

"Mikä se on?", kysyi herra Muutama pelokkaasti.

"Se on valkki, ystäväiseni!", sanoi rouva. "Se pannaan tukkaan — muoti vaatii niin, ymmärrätkö?"

Ei, herra ei ymmärtänyt enää mitään. Hän alkoi tuntea itsensä epävarmaksi tässä kosmeettisten sekoitusten ja irtotukkien peloittavassa maailmassa. Niinkuin kuka tahansa toinen hänen asemassaan hän alkoi kaivata itselleen miehisä tukea ja ymmärtämystä. Miesten tapaan hän rupesi tolkuttamaan: "Sitten, kun meille tulee poika..." — ikäänkuin se olisi tähtiin kirjoitettu. Ja taivas tietäköön, että hän sen asian edestä on tehnyt enemmän kuin edes väestöpolitiikka voi ihmiseltä vaatia.

Seuraavana vuonna hän sai tyttären.

Joku esi-isä hämärässä muinaisuudessa olisi mutisut partaansa, että "tyttö suolle vietäköön, puulla päähän lyötäköhön" — tai jotakin muuta yhtä ytimekästä. Herra Muutama hillitsi itsensä sankarillisesti ja kantoi pettymyksensä vaieten. Hän päätti antaa itselleen anteeksi tämän ensimmäisen erehdyksen ja korjata sen mahdollisimman pian.

Kun oli kulunut hiukan toista vuotta, hänellä oli kaksi tyttärtä. Sitten tuli kolmas. Se makasi pärekorissa ehtymättömän lammikon ympäröimänä ja räähkyi epä-naisellisesti. Toiset kaksi mennä viipersivät pitkin lattioita. Niiden päissä oli eriskummallisia saparoita ja solmukkeita, ja niiden vaatteet olivat täynnä nauhoja, nappeja, rusetteja ja rustinkeja, jotka saivat tavallisen miehen aivot ymmälle. Herra Muutama ei ikinä päässyt perille siitä, mikä oli paita ja mikä alushame, pitkö napittaa edestä, takaa vai sivulta ja pitkö sukkanauhojen kulkea pöksyjen päällitse tai alitse.

"Jos ne olisivat poikia, niin tästä jotakin ymmärtäisi...", huokasi herra ja haroi ohenevaa tukkaansa.

Sitten tuli neljäs tytär.

"Oi, ne ovat kuin kukkasia!", kuukersivat tädit, mummot ja kälyt.

"Kyllä vain, ne ovat vieläkin parempia", ajatteli herra hammasta purren. "Ne kastelevat itse itsensä."

Jos ne edes olisivat olleet poikia, olisi hän voinut antaa sen anteeksi. Mutta että aikamiehen piti ryömiä pitkin lattioita riepu kädessä ja kuivata nurkkia tuol-laisen naiskaartin jäljiltä, se oli sentään liikaa. Ja kaiken kukkuraksi piti silloin tällöin ottaa lapiokin avuksi.

Sunnuntaisin passitettiin herra Muutama puistoon lapsikarjoineen. Siellä värjötti muitakin onnellisia isiä. Niillä oli poikia. Säälivästi ja huvittuneina ne katse-livat häntä, kun hän lähestyi naisliutansa ympäröi-mänä. Toiset isät hyppäsivät pituutta ja korkeutta, leikkivät rosvoa ja juoksivat kilpaa. Mutta herra Muutama-paran piti aina leikkiä äitiä ja lasta. Hän oli lapsi. Häntä talutettiin riemusaatossa, hänen nenäänsä niistettiin ja silloin tällöin hänen piti itkeä "äää-bäää-bäää." Se oli ennenkuulumatonta!

Kun tyttöjä oli viisi, alkoi herra Muutama toden teolla hätäntyä.

"Olenko minä herra omassa talossani?", hän kysyi kauhistuneena itseltään. Ja juuri siksi, että hän todel-lisuudessa oli talon ainoa herra, hän tunsii olevansa joku kummallinen poikkeus, joku epämuodostuma. Oli aivan epänormaalia, että joku tässä joukossa käytti housuja ja henkseleitä ja ajoi partaansa. Hän rupesi lymy-mään nurkissa, ja illeisin, kun piti riisuutua, hän hä-visi kainosti kylpyhuoneeseen.

Nyt niitä on kuusi.

"Kiiltokuvia... käsilaukkuja... kombineeseja...", huokaa herra Muutama tukahtuneesti. "Eikö koskaan tule edes sellaista joulua, että saisin ostaa nallipyssyn tai shakkinappulat?"

Hän istuu huoneessaan ja hänen silmänsä harhaile-vat pitkin kuvalehden sivuja. Siinä on pieni poika, joka kysyy: "Isä, miksi sinä menet naimisiin äidin kanssa?" Ja isä vastaa: "Voi poikani, joko sinäkin alat sitä ihme-tellä..."

Ja herra Muutama sulkee silmänsä ja toivoo hartaas-ti, että uusi vuosi toisi hänelle paremman onnen tulles-saan. Että hänkin saisi kerran istua tuolla tavoin noja-tuolissa, poltella sikaaria, pyöritellä liivinnappiansa ja sanoa isällisesti, toverillisesti ja tunteikkaasti:

"Voi poikani, joko sinäkin alat sitä ihmetellä..."

Pärekattopalojen aika on alkamassa.

Pärekatto on vaarallisimmillaan keväällä, jolloin päreet kuivuessaan halkeilevat ja käpristyvät ylöspäin, muodostaen hyviä syttymispaikkoja kipinöille. Syttymisvaaraa lisäävät ns. lumihome ja erilaiset loissienet, jotka keväisin muodostavat katolle puun lahoamistuotteiden kanssa kipinöille hyviä kiinnekohtia. Senvuoksi on mitä tärkeintä, että pärekatot keväisin puhdistetaan ja jos on mahdollista maalataan sopivalla maalilla, joka estää loissienien pesiytymistä kattoon ja muutenkin tekee päreet vähemmän herkiksi syttymään.

Pärekaton syttymisvaara on tietenkin suuressi riippuvainen myös siitä, miten paljon ja miten voimakkaita kipinöitä sille lentelee, ja tämä taas riippuu varsinkin uunien rakenteesta ja savupiippujen korkeudesta.

Edelläolevat seikat huomioonottaen voitaneet pärekattopalojen ehkäisemiseksi antaa seuraavat ohjeet:

1) Jo aikaisemmin rakennetut pärekatot on puhdistettava joka kevät ja jos on mahdollista maalattava säännöllisin väliajoin.

2) Uunit on pidettävä kunnossa, niin etteivät savukaasut ja kipinät pääse tulisijasta välittömästi savupiippuun (esimerkiksi savusolan seinämän särkymisen vuoksi). Savupiippujen tulee ulottua vähintään 60 cm rakennuksen korkeimman harjan yläpuolelle.

3) Nokipalojen ehkäisemiseksi on uunit säännöllisesti (välttämättömästi keväällä) nuohottava, sillä nokipalo (nokivalkea) savupiipussa aiheuttaa tulipaloja kolmestakin syystä, nim.:

a) lennättämällä kipinöitä tai oikeammin sanoen palavia nokikappaleita katoille;

b) kuumentamalla savupiipun seinämiä sii-

nä määrin, että välikaton täyte tai muut savupiipun lähellä olevat rakennusosat syttyvät sellaisista paikoista, missä savupiipun seinämät eivät ole tarpeeksi paksut ja kunnollisesti eristetyt;

c) kuumentamalla savupiipun seinämiä niin paljon, että niihin tulee halkeamia, joista kipinät myöhemmin voivat tunkeutua välikaton täytteeseen tai ullakolle.

5) Kuivana aikana ei pärekattoisten rakennusten leivinuunia ja karjakeittiöuunia olisi lämmitettävä päivisin, vaan aamuisin, eikä lastuilla ja paperilla, vaan puilla. Jos keittiön heli on n.s. "patenttihella", on savukaasut kuivana aikana johdettava kiertotietä paistinuuniston ympäri (joka tässä tapauksessa toimii ikäänkuin kipinänsammuttajana) eikä sen ohi välittömästi savupiippuun.

6) Kullakin tulisijaisella rakennuksella tulee olla kiinteät, katon harjalle asti johtavat palotikapuut. Sitäpaitsi olisi suotavaa, että isommissa pärekattoisissa rakennuksissa olisi pitkin katonharjaa kulkeva kävelyteline (tralli) nuohous- ja sammutustyön helpottamiseksi.

7) Maasta katon räystäälle johtavan palotikapuun vieressä olisi oltava kesän kuumimpana aikana vesitynnyri sekä palosanko, josta heti alkusammutukseen saisi tarpeellisen määrän vettä.

Jos kaikki pärekattoisten rakennusten omistajat noudattaisivat ylläolevia ohjeita, säästytäisiin varmasti monelta tulen tuottamalta tuholta. Näin ollen tulisi itse kunkin heistä tehdä parhaansa, ei yksin oman etunsa vuoksi, vaan myöskin nykyisenä vaikeana aikana yhteisen kansantaloudellisen edun hyväksi.

Kuusankosken kirjasto

1947

05.1 KYM QU S

KOTI

Kymi-yhtymä :henkilökunnan julkaisu.

Lehti

1947 : 1

28620170402203

Toimitus: Å. Launikari (vastaava), A. Ylikangas (toimitussihteeri)